

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΌΡΙΟΣ

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΌΡΙΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ ΕΤΟΣ 2005 ΑΡΙΘΜ. 30

Εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου, Ἐφόρου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους. Εἰς κοινήν
ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν.

* * *

Περιέχει κείμενα ὀρθοδόξου δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκα-
λίας, ὡς καὶ κείμενα περὶ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, νήψεως
καὶ νοερᾶς προσευχῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει παράδοσιν,
δι' ὧν ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ κατανύσσεται καὶ ἔρχεται
εἰς πόθον Χριστοῦ.

* * *

Δαπάνη καὶ προνοία τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ συνεργα-
σία καὶ ἐτέρων εὐλαβῶν λογίων Πατέρων.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ Α.Θ.Μ. ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ
κ.κ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ Β΄

κατά τήν επίσκεψιν αὐτοῦ εἰς Πρωτᾶτον Ἁγίου Ὁρους
τῇ 10ῃ Σεπτεμβρίου 2005

Ὅσιολογιώτατε ἅγιε Πρωτεπιστάτα,

Ὅσιολογιώτατοι ἅγιοι Καθηγούμενοι καί ἀντιπρόσωποι
τῶν εἴκοσι Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους,

Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ, ἐκπρόσωπε τῆς ἐντίμου Ἑλληνι-
κῆς Κυβερνήσεως,

Ἐντιμολογιώτατε κ. Ὑποδιοικητά,

Ὅσιώτατοι Πατέρες καί ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

*«Ὡς ἀγαπητά τά σκηνώματά σου, Κύριε τῶν Δυνάμεων.
Ἐπιποθεῖ καί ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τάς ἀυλάς τοῦ Κυ-
ρίου, ἡ καρδιά μου καί ἡ σὰρξ μου ἠγαλλιάσαντο ἐπί Θεόν
ζῶντα... τά θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασι-
λεύς μου καί ὁ Θεός μου. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν
τῷ οἴκῳ σου, εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε».*
(Ψαλμ. πγ΄ 2-5)

Δαβιτικὴν ἀναλαβὼν φωνὴν καὶ ἀπὸ καρδίας ἐμπλέου πόθου, κατανύξεως, χαρᾶς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐν γένει πλημοσύνης μεγάλως ἀνακηρύττω τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐεργεσίαν τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς Ἐφόρου καὶ καλῆς κουροτρόφου τῆς κληρουχίας ταύτης.

«Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτόκον», τὴν ἀγνὴν καὶ ὑπερτέραν πάσης τῆς κτίσεως, τὴν εὐδοκοῦσαν ἀνακηρύττεσθαι καὶ μεγαλύνεσθαι εἰς τό παλλάδιον τοῦτο τέμενος.

Εὐλογῶ Σε Κυρία μου, διὰ τὴν ἄφατον καὶ πολλὴν σου περὶ ἐμέ πρόνοιαν.

Εὐλογῶ Σε Κυρία μου, διὰ τὴν εὐμενῆ σου περὶ ἐμέ διαθήσειν.

Εὐλογῶ Σε Κυρία μου καὶ ἀληθῶς καὶ βεβαίως τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καὶ ἐνδοξότερα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεὶμ καὶ ὑπερτέρα πάσης τῆς κτίσεως ὁρατῆς τε καὶ ἀοράτου, διὰ τὴν ἄρρητον καὶ ἄφατον δόξαν τῆς Παρθενίας Σου καὶ τὴν τόσην καὶ πόσην πρὸς τὴν ἁγίαν Σου Ἐκκλησίαν κηδεμονίαν.

Ἰδοὺ! Πανύμνητε Δέσποινα, συμπληροῦται χρόνος ὀλόκληρος, ὅπότεν τοῖς κρίμασιν, τοῖς πολλοῖς καὶ μεγάλοις, τοῖς ὡς ἄβυσσον καθομοιάζουσιν, ἔδωκας τῇ τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίᾳ κλύδωνα καὶ σάλον καὶ κατεβίβασας αὐτὴν ἕως Ἄδου κατωτάτου καὶ ἀνήγαγες πάλιν.

Αἰνοῦμεν καὶ εὐλογοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τό θέλημα τό ἅγιον τοῦ Τρισαγίου Θεοῦ.

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι οὕτως ἠὲ δόκησε γενέσθαι.

Οὐδόλως μεμψιμοιροῦμεν διὰ τὴν ἀθρόον μεταβολὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Οὐδόλως φοβούμεθα διὰ τοὺς μεταστάντας, οὓς ἔλαβες ἐν τῇ Θεομητορικῇ σου ἀγκάλῃ καὶ θάλπεις τούτους ἐν τοῖς κήποις τῆς χάριτός Σου.

Ταῦτα πάντα οὕτω πιστεύομεν, οὕτω φρονοῦμεν καὶ οὕτω κηρύττομεν.

Αὕτη ἐστὶν ἡ ζωὴ. Αὕτη ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία.

Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν.

Τὴν ταπεινὴν αὐτὴν ἐξομολόγησιν, παμφίλτατοι καὶ τιμιώτατοι Μονασταὶ τοῦ Ὁρους, ὡς ἐποφειλομένην δοξολογίαν προέκρινεν ἡ Ἡμετέρα Μετριότης, εἰσαγωγικῶς καὶ πρωτίστως νὰ προσάξῃ, διὰ νὰ κωδικοποιήσῃ τρόπον τινὰ τὰ πλημμυροῦντα αὐτὴν αἰσθήματα. Τὴν χαρμολύπην καὶ τὴν δοξολογίαν. Τὴν προσευχὴν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην. Τὴν ἔσω σιγὴν καὶ τὴν μετρίαν ἀπ' Ἐκκλησίας ἀνθομολόγησιν τῶν θαυμασίων τοῦ Θεοῦ.

Μεγάλως καὶ ὑπερβαλλόντως τό ἀγιώνυμον Ὁρος, ὁ τόπος τῆς Θεομήτορος, συγκινεῖ τὴν ἡμετέραν ὑπαρξιν, καὶ ἀπὸ τῶν παιδικῶν χρόνων πᾶν ὅ,τι συνεδέετο μετ' Αὐτοῦ προεκαλοῦσε τὴν καρδίαν ἡμῶν. Δέν ἦσαν δέ ὀλίγαι αἱ στιγμαὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀναζητήσεων καὶ τῆς θερμορρογῶ κλήσεως, ὅπου οὗτος ὁ τόπος ἦτο ἡ κατάπαυσις τῆς προσωπικῆς ἡμῶν κιβωτοῦ.

Ἄς εἶναι εὐλογημένον τό θέλημα τοῦ Κυρίου. Ἐστω καὶ ἂν εἰς ἄλλον τρόπον τῆς Δεσποτείας Του κατηύθυνεν τὸν ἡμέ-

τερον βηματισμόν ὁ Κύριος ἡμῶν, οὐδέποτε τό Ὕψος τῆς Κυρίας Θεοτόκου διέφυγεν τῆς ἔσω ἡμῶν προσοχῆς καί τῆς ὀλοθύμου ἡμῶν ἀγαπήσεως.

Καί σήμερον, μνημονεύοντες τῆς ζοφεράς ἐπερυσινῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Προκάτοχος ἡμῶν καί μακαριστός ἤδη Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Πέτρος καί ἡ περί αὐτόν μερίς τῆς σεπτῆς ἡμῶν Ἱεραρχίας καί οἱ μετ' αὐτοῦ Ὅσιώτατοι Κληρικοί καί οἱ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ παρεδόθησαν εἰς τὴν μέλλουσαν καί ἄληκτον ζωὴν, διατρανοῦμεν τὴν ἐπ' εὐκαιρία θεοδωρήτῳ περαιτέρω χάλκευσιν δεσμῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστολικοῦ καί Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἀλεξανδρέων μετὰ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Πολιτείας.

Πάντα τὰ ἐν τῇ Ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ παραπέμπουν εἰς τὴν μέλλουσαν καί αἰωνίαν ζωὴν.

Ταύτην ἀναμένομεν καί προσκαρτεροῦμεν.

Ταύτην ζῶμεν ἐντεῦθεν καί ταύτην προσδοκῶμεν κἀκεῖθεν.

Τοῦτον τόν ἄρρηκτον σύνδεσμον τοῦ παρόντος μετὰ τοῦ μέλλοντος.

Ταύτην τὴν ἀλληλουχίαν τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος καί τῆς ἀναμονῆς τῶν καινῶν πραγμάτων ἐνεθύμισεν ἔτι καί ἔτι ἡ δύστυχος καί ἀποτροπαία μνήμη θανάτων φρικτῶν.

Ἀλλ' ὁ Σταυρός καί ἡ Ἀνάστασις συνυπάρχουν. Οὐδέν ἀμιγές τοῦ ἑτέρου· οὐδεὶς πληροῦται ζωῆς καί ἀπογεύεται Ἀναστάσεως, χωρὶς θανάτου καί Σταυροῦ. Ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ Πατέρες, οἱ ἐνστερνισάμενοι τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου διὰ

βίου, κάλλιον παντός ἄλλου ἐπιγινώσκετε ἐμπείρως τὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας. Σεῖς γινώσκετε τόν ζυγόν καί τό φορτίον τοῦ Κυρίου καί τὴν ἀνεκλάλητον λαμπρότητα τῆς ἔνδον μεταμορφώσεως.

Εὐχέσθε, ὅπως ἡ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ εὐκαιρίᾳ πρώτη ἐπίσημος ἡμῶν Πατριαρχική ἐπίσκεψις εἰς τό ὄμορφον καί εὐανθές «περιβόλιον» τῆς Θεοτόκου ἀποτελέσῃ τὴν νέαν ἀπαρχὴν τῆς μεθ' ὑμῶν εὐδρομίας εἰς τόν κοινόν καί σωτήριο πλοῦν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος. Νά ἐπαναφέρῃ οὐχὶ μόνον τὰς μνήμας τῶν μακαριστῶν καί ἀοιδίμων Προκατόχων ἡμῶν, οἵτινες μετήλλαξαν τό βάρος τοῦ Πατριαρχικοῦ Σταυροῦ μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοιοῦτου, ἀναλαμβάνοντες τόν θυρεόν τῆς πίστεως εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀσκητικὴν διατριβὴν, ἀλλὰ νά ἐπαναβεβαιώσῃ τὴν ἐνότητα καί τὴν κοινωνίαν τῶν ἀγιωτάτων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τῷ λόγῳ δέ τούτῳ καί ἀπὸ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ τούτου Θρόνου ἀπευθύνω ἐγκάρδιον ἀδελφικόν χαριετισμόν καί νοερῶς κατασπάζομαι τὴν παμφιλτάτην μοι Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην, τόν καί προεστῶτα τῆς εὐχαριστιακῆς ταύτης Συνάξεως, κ.κ. Βαρθολομαῖον, τόν εὐγενῶς καί προφρόνως ἐκχωρίσαντα εἰς ἡμᾶς καί τὴν περὶ ἡμᾶς τιμιωτάτην συνοδείαν τὴν ὀλόθυμον συγκατάθεσίν Του διὰ τὴν ἱεράν ταύτην ἐπίσκεψιν.

Ἐν ταύτῳ καί συνάμα, ἀποδίδομεν τὴν Πατρικὴν καί Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογία εἰς ἀπαξάπαντας τοὺς εὐλογημένους μονάζοντας τοῦ Ἀγιωνύμου Ὕψους σὺν τῇ θεριμῇ παρακλήσει, ὅπως διαρκῶς καί ζωπύρως εὐχῶνται ὑπὲρ τῆς Μιάς

Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης.

Παραλλήλως παρακαλῶ Ὑμᾶς, ἀδελφοί ἄγιοι, ἵνα μὴ ἐπι-
λανθάνησθε εἰς τὰς Ἁγίας Ὑμῶν εὐχὰς καὶ τὴν κατ' Ἀλεξάν-
δρειαν καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀφρικανικὴν Ἠπειρον Ἐκκλη-
σίαν, καθ' ὅτι «ἠνέωκται ἡμῖν θύρα» σωτήριος, ἀλλὰ παρ'
ὅτι ὁ θερισμὸς πολὺς, οἱ ἐργάται ὀλίγοι.

Εὐχεσθε καὶ πάλιν εὐχεσθε, ὅπως ὁ Κύριος μισθώσῃ ἐρ-
γάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα Του.

Περαίνων δέ τὴν προσφώνησιν ταύτην, καταθέτω καὶ αὐ-
θις τὴν παγχαρῆ μου διάθεσιν ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν ὑμετέρων χρι-
στοειδῶν προσώπων καὶ ἀποδίδωμι ἐφ' ἓνα ἕκαστον τὸν ἀ-
σπασμόν τῆς ἀγάπης.

Ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη μεθ' Ὑμῶν,
ἀδελφοί. Ἀμήν.

Η ΚΑΡΑ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ
«ΩΣ ΟΨΩΝΙΟΝ ΕΦΕΡΕΤΟ»
Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυδωνίας καί
Ἀποκορώνου κ.κ. Εἰρηναίου^(*)

Προσφώνησις τοῦ Καθηγουμένου

Σεβασμιώτατε,

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε ἐκ μέρους τῆς Ἀδελφότητος νά ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνη μας, διότι μᾶς ἀξιώσατε αὐτῆς τῆς μεγάλης εὐλογίας νά μᾶς ἐπισκεφθῆτε, νά μᾶς εὐλογήσετε, νά τελέσετε τήν ἀναίμακτον Ἱερουργίαν κατ' αὐτήν τήν ὡραία ἡμέρα, κατὰ τήν ὁποία ἐορτάζουμε τήν Ἀποτομή τῆς Τιμίας Κεφαλῆς τοῦ μεγάλου Προφήτου Προδρόμου, Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καί ἀρχηγός τῶν Μοναχῶν.

Ἡ Ἀδελφότης μας αἰσθάνεται βαθύτατο σεβασμό πρὸς τό σεπτό Σας πρόσωπο, ὄχι μόνον γιατί φέρετε τό μέγιστον ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιερέως, ἀλλά καί διότι θεοφιλῶς καί θεαρέστως ποιμαίνετε τόν λαόν πού Σᾶς ἀνέθεσε ὁ Θεός, ὅπως καί ἐμεῖς ἰδίους ὄμμασι διεπιστώσαμε.

(*) Λεχθεῖσα εἰς τήν Τράπεζαν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς, τῆ 29ῆς Αὐγούστου 2005, μετὰ τήν ἱεράν Ἀγρυπνίαν πρὸς τιμὴν τῆς Ἀποτομῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιά τήν ἀγάπη πού ἔχετε πρός τό Ἄ-
γιον Ὅρος καί πρός τόν μοναχισμό γενικώτερα.

Σᾶς καλωσορίζουμε σήμερα εὐλαβῶς καί παρακαλοῦμε
νά εὐχεσθε, ἰδιαιτέρως τώρα πού εἴσθε κοντά μας, νά μᾶς
δίνη ὁ Θεός τήν Χάρι Του, τόν φωτισμό Του, τήν ταπεινῶσι
πού πρέπει νά ἔχουμε ὡς μοναχοί καί τήν ἀγάπη πρός τόν
Θεό καί πρός τούς ἀνθρώπους. Καί ἐμεῖς ταπεινῶς καί νί-
κῶς εὐχόμεθα ὁ ἅγιος Κύριος, ὁ Ἀρχιποίμην τῆς Ἐκκλησίας,
νά Σᾶς δίνη ὑγεία, μακρότητα ἡμερῶν καί πολλή Χάρι, γιά
νά συνεχίσετε τήν ποιμαντορία τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, τόν ὁ-
ποῖον ποιμαίνετε, ἀλλά καί τήν ἐν γένει μαρτυρία Σας σέ
ὅλη τήν Ἐκκλησία, διότι γνωρίζομε ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει
εὐθύνη ὄχι μόνον γιά τήν Ἐπισκοπή του, ἀλλά εἶναι καί ὁ-
φθαλμός ὅλης τῆς Ἐκκλησίας.

Σᾶς παρακαλοῦμε, ἄν δέν εἴσθε πολύ κουρασμένος, νά
μᾶς πῆτε λόγους πνευματικούς πρός στηριγμόν τῆς Ἀδελφό-
τητος καί ὠφέλειαν τῶν νέων ἀνθρώπων, διότι, ὅπως βλέ-
πετε, τό πλεῖστον τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν εἶναι νέοι ἄν-
θρωποι. Νά μᾶς ὁμιλήσετε ὡς Ἀρχιερεῦς, ὡς Ποιμῆν, ὡς
Διδάσκαλος, ἀπό τήν πείρα τῆς διακονίας Σας στήν Ἐκκλη-
σία καί στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων ἐπί τόσα χρόνια.

Ὅμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου

Ἐν πρώτοις εὐχαριστῶ, ἅγιο Καθηγούμενε, γιά τούς λό-
γους Σας, τούς ὁποίους συνηθίσαμε πάντοτε νά ἀκοῦμε ὡς
λόγους σοφούς, πατερικούς καί πατρικούς μαζί. Ὁμολογῶ
ὅτι οἱ λίγες φορές πού βρεθήκατε κοντά μας καί ἀπευθύνατε
λόγον εἰς τόν λαόν μας εἶναι κάτι τό ὅποῖον πάντοτε θυμού-
μαστε καί δέν λησμονοῦμε ποτέ, ὅταν εἶχαμε τήν χαρά καί
τήν εὐλογία νά σᾶς ἔχουμε ὁμιλητή στά Χανιά, εὐχόμεθα
δέ νά γίνη πάλιν καί πολλάκις τό ἴδιο μεγάλο καλό, νά σᾶς
ἔχουμε καί πάλιν κοντά μας.

Εὐχόμαι προσωπικῶς δύναμι, ὑγεία καί τελεία ἀποκατά-
στασι τῆς ὑγείας Σας, γιά νά ποιμαίνετε τήν εὐλογημένη ποι-
μνη, τήν ὁποῖαν ὁ Κύριος σᾶς ἐνεπιστεύθη, ἀλλά καί γενικώ-
τερα τήν Ἐκκλησία, τήν ὁποῖαν ἔχετε μέ πολλούς κόπους
καί τρόπους διακονήσει...

Ἐκφράζω τήν εὐγνωμοσύνη καί τίς εὐχαριστίες μου στήν
Ἀδελφότητα ὀλόκληρη, στούς ἀδελφούς οἱ ὁποῖοι συνελει-
τούργησαν μαζί μου, μέ τούς ὁποίους συλλειτουργήσαμε.
Στήν οὐσία συλλειτουργήσαμε ὅλοι μαζί, ἀκόμη καί ἐκεῖνοι
πού δέν ἦσαν στήν Ἁγία Τράπεζα, διότι ἡ Ἐκκλησία ὀλό-
κληρη συλλειτουργεῖ. Βεβαίως μέ τήν ἱερωσύνη τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, ἡ ὁποία, πέραν τῆς Ἱερωσύνης τῆς Ἐκκλησίας,
τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀ-
νήκει σέ ὅλο τόν λαό τοῦ Θεοῦ καί σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία, ἡ
ὁποία λειτουργεῖ καί συλλειτουργεῖ μέ τόν Κύριο, τό Ἅγιο
Πνεῦμα καί μέ τούς Ἁγίους.

Ἐνοιωσα, πανοσιολογιώτατε ἅγιε Καθηγούμενε, γιά μία ἀκόμη φορά στήν σημερινή Λειτουργία κάτι τό μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο. Βεβαίως ἡ Λειτουργία εἶναι μία, όπου-δήποτε καί όπουσδήποτε καί ἄν γίνεται. Ἔχουμε πολλές ἐμπειρίες γιά τόν τρόπο καί τόν τύπο, μέ τόν ὁποῖο γίνεται ἡ Λειτουργία, ἀλλά αὐτό πού ἐβίωσα σήμερα καί ἐφέτος αὐτή τήν ἡμέρα, ὅπως καί τίς ἄλλες φορές εἶτε σέ αὐτό τό Μοναστήρι εἶτε σέ ὁποιοδήποτε ἄλλο Μοναστήρι τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους, εἶναι κάτι τό μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο. Γι' αὐτό εὐχαριστῶ πολύ ἐσᾶς καί τούς πατέρες τοῦ Κονακίου, τούς ὁποίους συνάντησα κατά σύμπτωσιν. Ἀπλῶς περπάτησα νά ἰδῶ τόν τόπο, νά πατήσω τά χώματα αὐτά τά ἱερά, καί ξαφνικά βρέθηκα στό Κονάκι, στους φιλόξενους πατέρες, ἐκπροσώπους τῆς Μονῆς, οἱ ὁποῖοι ὄντως ἐκπροσωποῦν τήν Μονή μέ ἕνα μοναδικό τρόπο. Μοῦ ἔδωσαν τούς καρπούς τῆς γῆς καί τούς καρπούς τῆς καλωσύνης καί τῆς εὐγενείας των καί μέ ἐκάλεσαν ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀδελφότητος νά λειτουργήσω ἐδῶ. Καί βεβαίως μόνο χαρά μοῦ ἔδωσε ἡ πρόσκλησις, καί μόνο χαρά ἔχω αὐτήν τήν ὥρα πού ἀνταποκρίθηκα στήν πρόσκλησι. Μάλιστα τήν ὥρα πού τελείωνα τήν Λειτουργία, κάποιος ἀπό τούς ἀδελφούς μοῦ εἶπε ὅτι ὁ Τίμιος Πρόδρομος ἤθελε νά γίνῃ ἀρχιερατική Λειτουργία σήμερα.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, γιά μένα προσωπικά ὑπάρχει μία ἄλλη ἱστορία. Τήν ἡμέρα, κατά τήν ὁποία ἐορτάζαμε τήν ἐορτή τοῦ Τιμίου Προδρόμου μέ τό νέο ἡμερολόγιο, ἦταν ὑποχρεωτικό νά πάω στήν Πόλι καί ἔπρεπε νά ταξιδεύσω τό

πρωί. Εἶχα μαζί μου ὅλη τήν λύπη καί τήν στενοχώρια, διότι δέν μποροῦσα νά λειτουργήσω, ἀλλά ἔπρεπε νά ταξιδεύσω καί νά βρισκῶμαι στά ἀεροπλάνα καί στά ἀεροδρόμια τήν ἡμέρα αὐτή. Καί εἶχα ἔτσι ἕναν καημό μέσα μου. Ἐνοιωθα ἕνα κενό καί μία ἔλλειψις, διότι ἐκείνη τήν ἡμέρα ταξίδευα, καί αὐτό ἦταν κάτι πού ἔμενε μέσα μου.

Τώρα χωρίς νά τό καταλάβω καί νά τό συνειδητοποιήσω, ὅταν δέχθηκα τήν πρόσκλησι τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἀδελφότητος στό Κονάκι τῶν Καρυῶν καί ὅταν ἐλειτούργησα σήμερα ἐδῶ, ἔνοιωσα ὅτι ὁ Τίμιος Πρόδρομος μοῦ ἔδωσε τήν εὐλογία του –μιά καί δέν μπόρεσα τήν ἡμέρα ἐκείνη νά λειτουργήσω– νά ἔχω τήν Λειτουργία μαζί σας καί μέ ὅλη τήν Ἀδελφότητα καί μέ ὅλους τούς ἀδελφούς καί εὐλαβεῖς προσκυνητάς τῆς Μονῆς. Ἰδιαίτερα καί ἐγώ σημειώνω τήν παρουσία τῶν νέων ἀνθρώπων, καί ἔτσι ἡ χαρά μου σήμερα γιά τήν συμμετοχή μου στήν Λειτουργία τῆς Μονῆς ἦταν κάτι τό πολύ ξεχωριστό καί ἰδιαίτερο, καί μπορῶ νά τό θεωρήσω –καί τό βλέπω ἔτσι– ὡς δῶρο τοῦ Τιμίου Προδρόμου τήν σημερινή ἡμέρα.

Θυμοῦμαι ἄλλες φορές, πού εἶχα τήν εὐλογία καί τήν χαρά νά εἶμαι ἐδῶ. Ἀλλά ἀπό τό ἄλλο μέρος αἰσθάνομαι σάν νά εὐρίσκῶμαι σέ ἕναν καινούργιο κόσμο. Εἶναι σάν νά μὴν ὑπάρχει τίποτε ἀπό τήν παλαιά Μονή, ὅπως τήν ἤξερα. Εἶναι σάν νά ἔχουν γίνει ὅλα καινούργια, ὅλα νέα. Δέν μπορῶ βέβαια νά συνειδητοποιήσω κάτι συγκεκριμένο, ἀλλά αἰσθάνομαι ὅτι ὅλα εἶναι καινούργια. Καί τά πρόσωπα τῶν

ἀδελφῶν. Καί τὰ πρόσωπα τῶν προσκνητῶν, καί αὐτά εἶναι καινούργια. Καί γι' αὐτό χαίρομαι ἀκόμη περισσότερο.

* * *

Τό ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας ἦταν πάρα πολύ ζωντανό καί κατατοπιστικό ὡς πρὸς τό νόημα τῆς ἡμέρας. Δέν ἔχω λοιπόν λόγο νά ἀναφερθῶ σ' αὐτό. Ὅμως σκεπτόμουνα στήν διάρκεια τῆς Ἀκολουθίας, ὅταν ἐψάλλοντο τά τροπάρια τοῦ Ἁγίου, ιδιαίτερα τά τροπάρια τοῦ Ἑσπερινοῦ, τό σημεῖο ἐνός τροπαρίου πού λέγει ὅτι «ὡς ὀψώνιον ἐφέρετο» ἡ Κάρα τοῦ Τιμίου Προδρόμου «ἐπί πίνακι τοῖς ἀνακειμένοις». Σημεῖο τοῦ ὕμνου, στό ὁποῖο βλέπει κανεῖς ὅτι ἐκείνη τήν ἐποχή οἱ ἄνθρωποι, πού ἔπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο στήν ὑπόθεσι τοῦ μεγάλου ἐγκλήματος εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου μέ τόν γνωστό ἀποτρόπαιο τρόπο, ἐθεώρησαν ὅτι ἡ Τιμία Κάρα τοῦ μεγάλου Ἁγίου καί ἀρχηγοῦ τῶν Μοναχῶν, τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἐφέρετο ὡς «ὀψώνιον», ὡς ἐμπόρευμα, ὡς ἀγαθό ἐμπορεύσιμο, τό ὁποῖο βγάζει χρήματα. Τό ἱερώτερο καί μεγαλύτερο γιά τήν ἐποχή ἐκείνη, ἀλλά καί γιά ὅλες τίς ἐποχές, πρόσωπο τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, ὁ Τίμιος Πρόδρομος, μετετρέπη σέ «ὀψώνιον».

Εἶναι μία ἐμπειρία καί μία διαπίστωση, τήν ὁποία δυστυχῶς ἔχομε συνεχῶς ἐμεῖς οἱ ὅποιοι ζοῦμε στόν κόσμο καί ἐρχόμαστε σέ ἀμεσώτερη ἐπαφή μέ τήν ὑπάρχουσα σκληρή καί φοβερή πραγματικότητα. Μέσα σέ αὐτήν διαπιστώνουμε τήν ἴδια ἀκριβῶς ἐξέλιξι, τήν ἴδια πρακτική, ὅπως αὐτήν τῆς τι-

μίας κάρας τοῦ Τιμίου Προδρόμου ὡς «ὀψωνίου». Ὁ ἄνθρωπος γίνεται πάλιν ἐμπόρευμα, ἡ ζωή ἐμπορευματοποιεῖται, ἔχει ἐμπορευματοποιηθῆ, ὅλα πωλοῦνται, ὅλα ἀγοράζονται, ἀναλόγως τῶν ὁποίωνδήποτε σκοτεινῶν σκοπιμοτήτων τῶν καιρῶν μας. Καί τρομάζουμε κυριολεκτικά νά βλέπουμε πῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐμπορεύσιμο εἶδος καί μετατρέπει τούς ἄνθρώπους σέ ἐμπορεύσιμα εἶδη, καί πῶς ἡ ζωή ὀλόκληρη ἐμπορευματοποιεῖται σέ τόσο ἐπικίνδυνο βαθμό, ὥστε νά νοιωθῆ κανεῖς ὅτι ἡ σημερινή πραγματικότητα –ἐξαιτίας καί τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἡ ὁποία προάγει κυρίως καί περισσότερο τόν οἰκονομικό παράγοντα, καί τῆς παγκοσμιοποιήσεως ἐπίσης, ἡ ὁποία ἔχει ὡς κύριο μέλημά της τήν διακίνησι τοῦ κεφαλαίου καί τοῦ χρήματος– ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀλλά καί ἀνεξαρτήτως αὐτῶν τῶν παραγόντων– ἔτσι πού ἔχει ἐξελιχθῆ ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ζωή τοῦ κόσμου σήμερα, εἶναι σάν νά ζοῦμε ἓνα μεγάλο ἐμπορικό πανηγύρι, μία ἐμποροπανήγυρι, ὅπου στήν ζωή μόνο πωλοῦμε καί ἀγοράζουμε, πωλούμαστε καί ἀγοραζόμαστε.

Βεβαίως γιά τούς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία ἐξέλιξι καί μία πραγματικότητα φρικτή, γιατί δέν παύουμε νά πιστεύουμε ὅτι ἡ Κεφαλή τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καί γενικά τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, δέν εἶναι ἐμπορεύσιμο εἶδος, δέν εἶναι κάτι τό ὁποῖο ἐξαγοράζεται ἀντί ὁποίωνδήποτε χρημάτων, ἀλλά εἶναι καί παραμένει αἰωνίως ἱερό, αἰωνίως μοναδικό καί μεγάλο. Ἀλήθεια ὅμως, ἡ ὁποία καρατομεῖται καί ἀγνοεῖται καί ἀπορρίπτεται ἀπό τόν τόνον καί τόνον ἀνθρώπου, γιά νά μὴ προσδιορίσω ὁποιοδήποτε ποσοστό.

Μεταφέρω στήν σεπτή οικογένεια τῆς Ἀδελφότητος, ἅγιε Καθηγούμενε καί ἀγαπητοί ἀδελφοί, τήν ἀγωνία καί τήν λύπη μου γ' αὐτή τήν πραγματικότητα, τήν ὁποία ζοῦμε καθημερινά. Τήν μεταφέρω μέ φόβο καί τρόμο καί μεγάλη ἀπορία καί ἀνησυχία, γιά νά παρακαλέσω κυρίως ἐσᾶς προσωπικῶς καί τούς ἀδελφούς ἀλλά καί ὅλους τούς ἀδελφούς προσκυνητάς, νά εὐχεσθε καί νά προσεύχεσθε νά ξεπεράσουμε αὐτόν τόν μεγάλο σκόπελο, αὐτήν τήν πρωτοφανή κατάστασι, ἡ ὁποία ὄλο καί ἐξελίσσεται πρὸς τό χειρότερο.

Νά εὐχηθῆτε, πατέρες καί ἀδελφοί, ἐάν εἶναι δυνατόν –«πάντα δυνατά τῷ πιστεύοντι»– νά ξεπεράσῃ ἡ Ἐκκλησία καί ὁ λαός καί ὁ τόπος καί ἡ πατρίδα μας αὐτόν τόν μεγάλο κίνδυνο τῆς ἐμπορευματοποιήσεως τῶν πάντων, τῆς μετατροπῆς τοῦ ἀνθρώπου σέ ἐμπορεύσιμο καί μόνον εἶδος. Εὐχηθῆτε νά συνειδητοποιήσουμε τοῦλάχιστον τό πρόβλημα, νά σταθῇ ὁ λαός μας μέ προσοχή καί μέ ἐπίγνωσι τῶν σημερινῶν καταστάσεων μπροστά στό ἀνθρώπινο πρόσωπο καί τήν ἀνθρώπινη ζωή, ἡ ὁποία δέν εἶναι θέμα τοῦ τί ἄρᾶσει σέ ὅποιαδήποτε Ἡρωδιάδα καί σέ ὅποιονδήποτε Ἡρώδη. Τό θέμα εἶναι νά μπορέσουμε νά κατανοήσουμε τήν κρισιμότητα τῶν περιστάσεων καί τῶν καιρῶν, στούς ὁποίους ζοῦμε. Τοῦλάχιστον νά μὴ ἀγνοηθῇ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τήν ζωή, ὡς πρὸς τόν κόσμον, ὡς πρὸς τόν ἄνθρωπον, ὡς πρὸς τήν σχέσι τῶν αἰωνίων πρὸς τά πρόσκαιρα ἀγαθά, τά ὁποία εἶναι ἐξίσου μὲν ἱερά, ὅταν ὁμως τηρῆται πάντοτε ἡ ἱερότητα καί ἡ ἰσορροπία τῶν πραγμάτων καί ὄχι ὅταν αὐτονομῆται τό ἓνα ἀπὸ τό ἄλλο, ὅπως γίνεται σήμερον.

Πατέρες, ἐντείνετε τίς προσευχές σας. Εἴσαστε ἡ μεγάλη ἐλπίδα καί ἡ δύναμις, τήν ὁποία ἔχει ἀνάγκη ὁ λαός καί ὁ τόπος μας. Τά Μοναστήρια καί οἱ Μοναχοί μας, καί ἰδιαίτερα τό Ἅγιον Ὅρος εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο μπορεῖ νά ρυθμίσῃ τήν ζωή τοῦ κόσμου καί τήν πορεία του, καί μόνο μέ τήν εὐσέβειά του καί μέ τίς προσευχές του. Ἐλπίζουμε καί ἀναμένουμε τόσα καί τόσα ἀπὸ τήν δική σας εὐλάβεια, τήν ὁποία ἔζησα καί στήν Λειτουργία καί στήν Ἀκολουθία. Ἐλπίζουμε στίς δικές σας προσευχές, στήν δική σας ἐπαγρύπνησι, στίς δικές σας πρεσβείες καί στήν δική σας εὐλογία, ἡ ὁποία δίδεται στόν κόσμον καί μόνον διότι ὑπάρχετε καί προσεύχεσθε καί λειτουργεῖτε καί λειτουργεῖσθε.

Μέ τό πνεῦμα αὐτό καί πάλιν εὐχαριστῶ γιά ὅσα πῆρα ἀπὸ τόν τόπον αὐτόν καί ἀπὸ τήν Λειτουργία καί ἀπὸ κάθε ἄλλο σημεῖο τῆς ἐδῶ παρουσίας μου. Καί πάλιν παρακαλῶ νά εὐχεσθε καί γιά τήν Μητρόπολι μας καί γιά τόν λαό μας καί γιά ὅλη τήν Πατρίδα μας καί γιά ὅλη τήν Ὁρθοδοξία καί γιά ὅλη τήν οἰκουμένη.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

**ΛΟΓΟΙ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΛΙΜΙΡΟΒΙΤΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΖΙΤΣΗΣ**

Κατά την διακαινίστιμο Έβδομάδα του 2005 έγινε η επίσημος κατάταξις στο Άγιολόγιον της Εκκλησίας του όμολογητού Έπισκόπου Άχρίδος και μετέπειτα Ζίτσης, Νικολάου Βελιμίροβιτς (1880-1956).

Ο Άγιος ύπῆρξε συγγραφεύς πολυγραφώτατος και εὐ-γλωττος κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό πολύ εὐστοχα ἀπεκλήθη ἀπό τό πλήρωμα τῆς σερβικῆς Ἐκκλησίας «Χρυσόστομος τῆς Σερβίας». Τό ἔτος 1920 ἦλθε γιά πρώτη φορά στό Ἅγιον Ὄρος και ἔκτοτε τό ἐπισκεπτόταν πολύ συχνά. Ἐδῶ γνωρίσθηκε και μέ τόν ἅγιο Σιλουανό. Τά γεγονότα αὐτά σημάδεψαν ὄλη τήν μετέπειτα πνευματική του πορεία. Λόγω τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου του και τῆς μεγάλης ἀκτινοβολίας του στόν λαό τοῦ Θεοῦ, και μάλιστα στους νέους, θεωρήθηκε ἄκρως ἐπικίνδυνος ἀπό τά στρατεύματα τῶν Ναζί. Τά πυροβόλα των ἔβαλλαν ἐπί ἡμέρες στήν Μονή τῆς Ζίτσης, ὅπου ἔμενε ὁ ἅγιος Ἱεράρχης, γιά νά τόν ἐξοντώσουν. Παρά ταῦτα διεφυλάχθη ἀβλαβής. Ἐν συνεχείᾳ συνελήφθη και ὀδηγήθηκε αἰχμάλωτος στό Νταχάου μαζί μέ τόν Πατριάρχη Σερβίας Γαβριήλ. Μετά τό τέλος τῆς γερ-

μανικῆς κατοχῆς δέν ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του. Τό ἤδη ἐπικρατήσαν ἄθεο καθεστῶς τόν ἐχαράκτηρισε «ἐχθρό τοῦ λαοῦ». Αὐτοεξορίσθηκε στήν Ἀμερική. Ἐκοιμήθη ἐκεῖ μέ πολύ πόνο γιά τήν κατάστασι τῆς πατρίδος του, ἀφοῦ ἄφησε ὡς ἐντολή στά πνευματικά του τέκνα νά μετακομίσουν τό λείψανό του στήν Σερβία μόνο μετά τήν κατάλυσι τοῦ ἀθέου καθεστῶτος. Ἡ μετακομιδή ἐγινε τήν 12η Μαΐου 2005. Ἡ μνήμη του τελεῖται στίς 3 Μαΐου.

Κατωτέρω παραθέτουμε ἀπό τό μεγάλο συγγραφικό ἔργο τοῦ Ἁγίου δύο ὁμιλίαι του, πού μεταφράσθηκαν ἀπό τά σερβικά ἀπό ἀδελφούς τῆς Μονῆς μας.

Α'

**«Κατοικῆσαι τόν Χριστόν διά τῆς πίστεως
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν» (Ἐφεσ. γ' 17)**

Τόν Χριστό δέν τόν ἔχει, ὅποιος τόν ἔχει μόνο στήν γλῶσσα. Οὔτε ἐκεῖνος πού τόν ἔχει μόνο ἐπάνω στό χαρτί· οὔτε ἐκεῖνος πού τόν ἔχει ἐπάνω στόν τοῖχο· οὔτε ἐκεῖνος πού τόν ἔχει στό μουσεῖο τῆς ἱστορίας. Ἀληθινά ἔχει τόν Χριστό ἐκεῖνος, πού τόν ἔχει στήν καρδιά του. Διότι ὁ Χριστός εἶναι ἀγάπη και ἡ καθέδρα τῆς ἀγάπης εἶναι ἡ καρδιά.

Ἄν ὁ Χριστός εἶναι στήν καρδιά σου, τότε Αὐτός εἶναι ὁ Θεός σου. Ἄν ἔχῃς τόν Χριστό μόνον στήν γλῶσσα ἢ στό χαρτί ἢ πάνω στόν τοῖχο ἢ στό μουσεῖο τῆς ἱστορίας, ἔστω κι ἄν τόν καλῆς Θεό, Αὐτός εἶναι παιγνίδι γιά σένα. Φυλάξου τότε ἄνθρωπε, διότι κανεῖς δέν παίζει ἀτιμώρητος μέ τόν Θεό.

Ἡ καρδιά ὀπτικά εἶναι στενό ὄργανο, ἀλλά σ' αὐτήν μπορεῖ νά εἰσέλθῃ ὁ Θεός. Τότε αὐτή εἶναι πλήρης καί ὑπερπλήρης. Καί τίποτε ἄλλο δέν μπορεῖ νά χωρέσῃ μέσα της. Ἄκομη κι ἂν εἰσέλθῃ σ' αὐτήν ὅλος ὁ κόσμος, ἄνευ τοῦ Θεοῦ, ἐκείνη παραμένει ἄδεια.

Ἀδελφοί, ἄς εἰσέλθῃ ὁ Χριστός, ὁ ἀναστάς καί ζῶν Κύριος διά τῆς πίστεως στίς καρδιές σας καί ἐκεῖνες θά εἶναι πλήρεις καί ὑπερπλήρεις. Ὅμως Ἐκεῖνος δέν μπορεῖ νά εἰσέλθῃ ἀλλιῶς στίς καρδιές σας παρά μόνο διά τῆς πίστεως. Ἄν δέν ἔχετε πίστι, τότε ὁ Χριστός θά μείνῃ μόνο στήν γλῶσσα σας ἢ στά χαρτιά ἢ στούς τοίχους ἢ στά μουσεῖα τῆς ἱστορίας. Τί τό ὄφελος ἀπ' αὐτό; Τί τό ὄφελος νά κρατᾶτε τήν Ζωή ἐπάνω στήν γλῶσσα καί τόν θάνατο μέσα στήν καρδιά; Διότι ἂν κρατᾶτε τόν κόσμο μέσα στήν καρδιά σας καί τόν Χριστό ἐπάνω στήν γλῶσσα σας, (τότε) κρατᾶτε τόν θάνατο μέσα στήν καρδιά καί τήν ζωή στήν γλῶσσα. Αὐτόν πού διψᾷ, δέν τόν βοηθᾷ τό νερό μόνο στήν γλῶσσα. Κατεβᾶστε τόν ζῶντα Χριστό στήν καρδιά καί (τότε) ἀληθινά θά ξεδιψάσετε καί θά αισθανθῆτε ἠδονή ἀνέκφραστη.

Ὡ ἀναστημένη Κύριε, καθάρισε τήν καρδιά μας ἀπό τά θανατηφόρα πάθη πού ἐμφωλεύουν σ' αὐτήν καί εἴσελθε Σύ ἐν αὐτῇ, γιά νά εἴμαστε ζῶντες καί νά Σέ δοξολογοῦμε. Σέ Σένα πρέπει δόξα καί εὐχαριστία στούς αἰῶνες.

Ὡ ἀναστημένη Κύριε, φώτισε τόν νοῦ μας μέ τόν Νοῦ σου, γιά νά δεχθοῦμε πιό εὐκόλα τήν ὑπέρ νοῦν ἀγάπη Σου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καί νά κλάψουμε· νά κλάψουμε ἀπό λύπη γιά τήν σκληροκαρδιά μας καί γιά τόν σκοτισμένο καί

πονηρό νοῦ μας· νά κλάψουμε ἀπό χαρά γιά τήν ἀγάπη Σου πρὸς ἐμᾶς τοὺς σκοτισμένους καί πονηροὺς.

Β'

**Περί τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου
(Μέ τόν ὁποῖο εἶχε συνομιλήσει
ἀρκετές φορές προσωπικά)**

Οταν κάποιος ἐπισκεφθῇ τό Ἅγιον Ὄρος καί δῆ τοὺς ταπεινοὺς καλογήρους, μπορεῖ νά συλλογισθῇ καί νά σκεφθῇ ὅτι αὐτοὶ ζοῦν τεμπέλικη ζωή καί χωρίς σκοπό. Αὐτό φαίνεται ἔτσι, ὅταν κάποιος βλέπῃ τά πράγματα ἐξωτερικά. Γιατί λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού θά μποροῦσαν νά καταλάβουν τόν φοβερό καί χωρίς διακοπή πόλεμο πού γίνεται μέσα στίς ψυχές τῶν μοναχῶν.

Αὐτός ὁ πόλεμος εἶναι σχεδόν ὑπερφυσικός, ἀόρατος, καί (διεξάγεται) ὄχι μόνον ἐναντίον τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους, ἀλλά γιά τοὺς ἀρχαρίους καί ἐναντίον τῆς σαρκός, δηλαδή κατά τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας καί τῶν παθῶν.

Στά γραπτά του ὁ πατήρ Σιλουανός περιγράφει πῶς αὐτός ὁ πόλεμος τόν ἔφερε στήν ἀπόγνωσι καί σχεδόν μέχρι τήν αὐτοκτονία. Ἡ Παναγία Θεοτόκος φανερώθηκε σ' αὐτόν ὅταν περνοῦσε τόν δυσκολώτερο πόλεμο κατά τῶν παθῶν καί τόν ἀπεκάθηρε ἀπό τίς ἀκαθαρσίες, τίς σαρκικές ἐπιθυμίες καί τοὺς λογισμοὺς. Ὁ Χριστός φανερώθηκε σ' αὐτόν καί τόν ἐνδυνάμωσε, ὥστε νά νικήσῃ καί νά βασιλεύσῃ ἐπά-

νω στους γηίνους λογισμούς και τά πονηρά πνεύματα. Και έτσι αφού πέρασε ένα τέταρτο αιώνας με δυνατό και κοπιαστικό πόλεμο, έφθασε στην νίκη. Ένω μέχρι τότε αναζητούσε τον Θεό, έφθασε στην θεογνωσία, και από μαθητής, έγινε διδάσκαλος.

Ο Γέροντας Σιλουανός ήταν και δικός μου διδάσκαλος. Μία φορά τον ρώτησα: «Πάτερ Σιλουανέ, μήπως αυτός ο πολύς κόσμος φέρνει ταραχή στον νοῦ σας και στην προσευχή σας; Δέν θά ήταν καλλίτερα για σᾶς νά πᾶτε σ' ένα ἀσκητήριο στά Καρούλια καί ἐκεῖ νά ζῆτε μέσα στην εἰρήνη, ὅπως ὁ π. Θεοδόσιος, ὁ π. Ἀρτέμιος, ὁ π. Δωρόθεος καί ὁ π. Καλλίνικος; Εἶτε νά ζῆτε σ' ένα ἀπομονωμένο σπήλαιο, ὅπως ὁ π. Γοργόνιος;» «Ἐγώ ζῶ στό σπήλαιο», μοῦ ἀπήντησε ὁ π. Σιλουανός. «Τό σῶμα μου εἶναι τό σπήλαιο τῆς ψυχῆς μου. Καί ἡ ψυχῆ μου εἶναι σπήλαιο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί ἐγώ ἀγαπῶ τόν λαό τοῦ Θεοῦ καί τόν διακονῶ, χωρίς νά βγαίνω ἀπό τό σπήλαιό μου».

Παρά τήν προθυμία του νά διακονῆ τόν κάθε ἕνα καί τήν θαυμαστή μετριοφροσύνη καί πρόθυμη φιλοστοργία του, μιλοῦσε γιά τόν Θεό μέ ἐξαίρετο ἐνθουσιασμό καί μέ τήν παρηρησία πού θά μιλοῦσε κάποιος γιά ἕναν φίλο του: «Ἐγώ γνωρίζω τόν Θεό. Αὐτός εἶναι φιλόστοργος, ἀγαθός, ταχύς εἰς βοήθειαν». Ὅταν τά ἔλεγε αὐτά ὁ Γέροντας, κάποιος μοναχός, ὁ π. Θεοφάνης, τά ἄκουγε μέ φόβο καί σκεπτόταν ὅτι ὁ Σιλουανός ἔχει χάσει τόν φόβο τοῦ Θεοῦ. Ἀργότερα ὁμως ὅταν διάβασε τά συγγράμματα τοῦ π. Σιλουανοῦ, ὁ π. Θεο-

φάνης ἄλλαξε γνώμη καί εἶπε: «ὁ π. Σιλουανός προχώρησε καί ἔφθασε στά μέτρα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας».

Ἐγώ νομίζω ὅτι τά κείμενα τοῦ πατρός Σιλουανοῦ θά ἔπρεπε νά πάρουν θέσι ἀνάμεσα στά βιβλία τῆς ψυχολογίας. Ἄν καί γιά κανένα ἄλλο λόγο, τοῦλάχιστον γιά νά ἐπιβεβαιώσουν ὅτι (ὁ συγγραφέας τους) ἦταν ἕνας πνευματικός πολεμιστής τοῦ 20οῦ αἰῶνος καί γιά νά ἐπικυρώσουν ὅσα ἐδίδαν καί ἔγραψαν δοξασμένοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπάρχει καί κάτι καινούργιο ἀνάμεσα στίς διδαχές τοῦ πατρός Σιλουανοῦ: «Κράτα τόν νοῦ σου στόν Ἄδη καί μή ἀπελπίζεσαι». Ἐκφράζει (μέ τόν λόγο αὐτό) μία παρότρυνση καί ὑπόμνησι κατά τῆς μελαγχολίας καί τῆς ἀκηδίας. Ἐγώ προσωπικά ποτέ δέν ἄκουσα τέτοια λόγια.

Σπουδαία εἶναι καί ἡ ἄλλη ἔκφρασις: «ἡ ἀγάπη εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν γνῶσι (γνωσιολογία)». Αὐτή ἦταν ἡ καθημερινή καί θεμελιώδης διδασκαλία τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ.

Μέ τήν ἀγάπη του, πού συνοδεύταν ἀπό τήν μετά δακρύων προσευχή του, συγχωροῦσε τίς ἁμαρτίες τῶν ἁμαρτωλῶν, στήριζε τούς ἀδυνάτους, διόρθωνε αὐτούς πού ἔκαναν πονηρά ἔργα, θεράπευε τούς ἀρρώστους, εἰρήνευε τούς ἀνέμους. Στό μοναστήρι ἔκανε κοπιαστική ἐργασία. Εἶχε τήν ἀποθήκη μέ τά βαρεῖά ἀντικείμενα.

Κάποτε τοῦ εἶπα ὅτι οἱ Ρῶσοι μοναχοί βρίσκονται σέ μεγάλη ταραχή, λόγω τῆς τυραννίας τῶν μπολσεβίκων στην Ρωσική Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Τότε αὐτός ἀπήντησε: «Καί ἐγώ στην ἀρχή εἶχα ταραχή γι' αὐτό τό θέμα. Μετά ὁμως ἀπό πολύ προσευχή μοῦ ἤλθαν οἱ ἐξῆς λογισμοί: “Ὁ Κύριος

ἀγαπᾶ ἀνέκφραστα ὅλους”. Ἐκεῖνος γνωρίζει τά σχέδια ὄλων καί τόν καιρό τοῦ καθενός. Ὁ Κύριος ἐπέτρεψε τόν διωγμό στόν Ρωσικό λαό γιά κάποιο μελλοντικό καλό. Ἐγώ δέν μπορῶ νά τό καταλάβω οὔτε νά τό σταματήσω. Μοῦ μένει μόνο ἡ προσευχή καί ἡ ἀγάπη. Αὐτά λέγω ἐγώ στούς ἀδελφούς πού ἔχουν ταραχή: “Ἐσεῖς μπορεῖτε νά βοηθήσετε τήν Ρωσία μόνο μέ τήν προσευχή καί τήν ἀγάπη. Ὁ θυμός καί οἱ κραυγές ἐναντίον τῶν ἀθέων δέν διορθώνουν τά πράγματα”».

**ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΜΑΣ ΟΔΗΓΟΥΝ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΗΣΟΥ(*)**

*«Ἐκ τῆς Περσίδος Βασιλεῖς, χρυσόν σμύρναν καί λίβανον, τῷ
κνηθέντι Βασιλεῖ, καί Θεῷ προσήξαν πάλαι ἡμεῖς δέ νῦν προ-
εορτάζοντες αὐτοῦ τήν Γέννησιν, εὐσεβοφρόνως ἐκ ψυχῆς, πί-
στιν ἐλπίδα ἀγάπην, προσφέρωμεν αὐτῷ, τήν Παρθένον ὑ-
μνοῦντες».*

(Κάθισμα Ὁρθρου 23ης Δεκεμβρίου).

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ νά προσφέρουμε στόν
ἐν σπηλαίῳ τεχθέντα καί ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντα διά
τήν σωτηρίαν μας Κύριον Ἰησοῦν δῶρα ἐξ ἴσου πολύτιμα μέ

(*) Ἐόρτιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπί τῇ
ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων 2004.

τά δώρα τῶν Μάγων, τὴν πίστι, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη μας.

Ὁ χρυσός, ὁ λίβανος καὶ ἡ σμύρνα ἦσαν δώρα συμβολικά. Τὸν χρυσό προσέφεραν στὸν Κύριο ὡς εἰς βασιλέα, τὸν λίβανο ὡς εἰς Θεόν καὶ τὴν σμύρνα ὡς εἰς μέλλοντα νεκρόν διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Αὐτά ἦσαν ὑλικά δώρα, μέ τὰ ὁποῖα ὅμως οἱ νοσταλγοὶ τοῦ Χριστοῦ Μάγοι ἐξέφρασαν τὴν πίστι, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπη των πρὸς τὸν Χριστόν.

Φωτιζόμενοι ἀπὸ τὴν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπλουτίσθησαν μέ τίς τρεῖς αὐτές θεολογικές ἀρετές, γιὰ τίς ὁποῖες ἀργότερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος θά εἰπῆ: «νυνὶ δέ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δέ τούτων ἡ ἀγάπη» (Α΄ Κορινθ. ιγ΄ 13). Εἶχαν ὡς φαίνεται πολὺ πόθο γιὰ νά εὔρουν καὶ νά ἐνωθοῦν μέ τὸν Σωτῆρα, καθαρότητα βίου καὶ προαίρεσι ἀγαθή.

Ἡ ἀγάπη των πρὸς τὸν ποθούμενο ἀλλά καὶ ἄγνωστο ἀκόμη Χριστό τούς ἔκανε νά ἐπιχειρήσουν μακρὺ, ἐπίπονο καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι, γιὰ νά τὸν βροῦν. Ἐμμύθησαν τὸν Ἀβραάμ πού ἐξῆλθε ἐκ τῆς γῆς του καὶ ἐκ τῆς συγγενείας του καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς του, γιὰ νά πορευθῆ σέ γῆ ἀλλοτρία, ὑπακούοντας στό θέλημα τοῦ Θεοῦ (Πρβλ. Γένεσ. ιβ΄ 1). Καὶ οἱ Μάγοι ὑπήκουσαν σέ μυστική πρόσκλησι τοῦ Θεοῦ, πού δέχθηκαν στήν θεοφιλή καρδιά τους. Ἔτσι ἐπέτυχαν νά ἰδοῦν καὶ νά προσκυνήσουν τό θεῖον Βρέφος καὶ τὴν ἁγία Θεοτόκο.

Σέ τρεῖς οἴκους τῶν Χαιρετισμῶν ἡ Ἐκκλησία κηρύσσει τὴν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ προσκύνησιν τῶν Μάγων: «Θεοδρό-

μον Ἀστέρα, θεωρήσαντες Μάγοι, τῆ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλη...» «Ἴδον παῖδες Χαλδαίων, ἐν χερσὶ τῆς Παρθένου, τὸν πλάσαντα χεὶρὶ τούς ἀνθρώπους καὶ Δεσπότην νοοῦντες αὐτόν, εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφὴν, ἔσπευσαν τοῖς δώροις θεραπεῦσαι, καὶ βοῆσαι τῆ Εὐλογημένῃ...» «Κήρυκες θεοφόροι, γεγονότες οἱ Μάγοι, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐκτελέσαντές σου τὸν χρησμόν, καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστόν ἅπασι...».

Οἱ Μάγοι ἀξιώθηκαν ὄχι μόνον νά προσκυνήσουν τὸν τεχθέντα Βασιλέα, ἀλλὰ καὶ νά γίνουν κήρυκες του, ἐπιστρέψαντες στήν πατρίδα τους.

Στὸν Κύριο τούς ὀδηγοῦσε ἓνα ὑπέρλαμπρο ἄστρο. Ὅπως θεολογεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ φανεὶς Ἀστήρ ἦτο Ἄγγελος Κυρίου. Ἐάν ἦτο ἓνα συνηθισμένο ἄστρο δέν θά ἐπορεύετο, οὔτε θά ἔλαμπε μέ ἰδιαίτερο τρόπο, οὔτε θά ἐχάνετο, ὅπως ἔγινε ὅταν ἔφθασαν στήν Ἱερουσαλήμ, οὔτε θά ἔμενε ἀκίνητο ἐπάνω στό σπίτι τῆς Βηθλεέμ, ὅπου εὐρίσκετο ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς.

Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀστήρ ἦτο Ἄγγελος Κυρίου, εἶναι φανερό ὅτι τό Φῶς πού ἐξέπεμπε ἦτο τό Ἄκτιστο Φῶς, αὐτό πού ἀργότερα εἶδαν στήν Μεταμόρφωσι οἱ Μαθηταί τοῦ Κυρίου καὶ αὐτό πού εἶδε ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό ὄραμα τῆς Δαμασκού. Μακάριοι οἱ καθαροὶ ὀφθαλμοὶ τῶν εὐλαβῶν Μάγων, πού εἶδαν τό φῶς τῆς θεότητος.

Παρόμοια χάρι θεᾶς καὶ προσκυνήσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἔλαβαν καὶ οἱ ταπεινοὶ ποιμένες, οἱ «ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακάς τῆς νυκτός ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν»

(Λουκ. β' 8), λόγω της απλότητας της καρδιάς τους, αλλά και οί δίκαιοι Συμεών ο θεοδόχος και Άννα ή προφήτις.

Πόσοι σοφοί, επίσημοι, νομοδιδάσκαλοι και νομοφύλακες του Ίσραήλ δέν ξμειναν και δέν μένουν τυφλοί και ανυποψίαστοι στό μέγα μυστήριο της Σαρκώσεως του Θεού!

Εύχαριστούμε τόν Κύριο, πού μᾶς άξίωσε νά τόν γνωρίσουμε και νά τόν πιστεύσουμε ώς τόν μόνον Σαρκωθέντα Θεόν.

Η ζωή μας ἄς είναι μία συνεχής πορεία πρὸς προσκύνησίν Του και προσφοράν τῶν δώρων μας.

Ο ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης μᾶς συνιστᾷ νά προσφέρουμε στόν Κύριο ὅ,τι ἔχουμε σ' αὐτόν τόν κόσμο: «Ἄλλ' ὦ πόσον μακάριος ἦθελες ἦσαι και ἐσύ ἀδελφέ, ἐάν ἠξεύρης νά ἀφιερώνης εἰς τόν Κύριον, καθώς οί μάγοι, ὅ,τι και ἄν ἔχης εἰς τοῦτον τόν κόσμο, τόσον ἐσωτερικά ὅσον και ἐξωτερικά ἀγαθά· τόσον ψυχικά ὅσον και σωματικά. Και διατί φοβεῖσαι νά ἀφιερώσης ὅλα σου τά πάντα εἰς τόν Θεόν;» (Πνευματικά Γυμνάσματα).

Ίδιαίτερα μᾶς συνιστᾷ: «πρόσφερε εἰς τόν νεογέννητον βασιλέα Ἰησοῦν· α', ὡσάν χρυσάφι, τό ἐπιθυμητικόν μέρος της ψυχῆς σου, ἦγουν πρόσφερε του μίαν καρδίαν και θέλησιν καθαράν ὡσάν χρυσάφι, ἀπό κάθε κακήν ἐπιθυμίαν και ὄρεξιν· ὅλην ποθοῦσαν τά οὐράνια· ὅλην κλίνουσαν εἰς τά πνευματικά· ὅλην ἀνημμένην εἰς μόνην τήν ἀγάπην του Ἰησοῦ και ὄχι εἰς ἄλλο κανέν γήινον πρᾶγμα· και ἀπλῶς ὅλην μέ ὅλα της τά θελήματα και τās ἐπιθυμίας...».

Και ἀκόμη: «β'. Πρόσφερε ἀδελφέ εἰς τόν Ἰησοῦν ὡσάν λιβάνι, τόν νοῦν και τό λογιστικόν μέρος της ψυχῆς σου καθαρόν ἀπό βλασφήμους λογισμούς· καθαρόν ἀπό αἰσχροῦς λογισμούς· ὅλον διαφανές ἀπό πνευματικά ἐνθυμήματα· ὅλον λαμπρόν ἀπό τήν νοεράν προσευχήν, ἣτις ἀναπέμπεται εἰς τόν Θεόν ὡς θυμίαμα και λιβάνι, ὡς λέγει ὁ Δαβίδ, “κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου”· ὅλον ὑποτασσόμενον εἰς τήν ὑπακοήν του Χριστοῦ μέ ὅλα του τά φρονήματα, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· “λογισμούς καθαιροῦντες και αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τήν ὑπακοήν του Χριστοῦ”· ὅλον πεπυρακτωμένον ἀπό καλούς και θεϊκοῦς λογισμούς... Πρόσφερε τον λέγω τό λογιστικόν σου, ὅλον συντετριμμένον, ὅλον τεταπεινωμένον μέ τό πνεῦμα της κατανύξεως».

Ἐπίσης: «γ'. Πρόσφερε δῶρον εἰς τόν Ἰησοῦν ὡσάν σμύρναν τήν νέκρωσιν του θυμικοῦ μέρους της ψυχῆς σου, μακρύνοντας ἀπό τήν καρδίαν σου κάθε ταραχήν, κάθε ὀργήν, κάθε θυμόν, κάθε πικρίαν, κάθε μῖσος, κάθε κραυγήν, κάθε ὕβριν και λοιδορίαν, καθώς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος· “πᾶσα πικρία και ὀργή και κραυγή και βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ἡμῶν σύν πάση κακία”...».

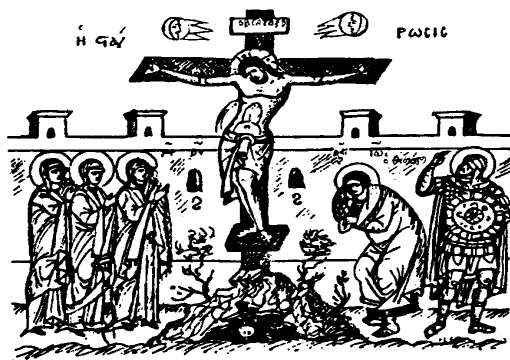
Μακάριοι οί Χριστιανοί, μοναχοί και κοσμικοί, πού συμπορεύονται καθ' ὅλην τήν ζωήν των μέ τούς εὐλογημένους Μάγους, πού τό φῶς του Εὐαγγελίου του Χριστοῦ τούς ὀδηγεῖ στήν ζωή τους, πού συμπροσκυνοῦν τόν νηπιάσαντα Θεόν και του προσφέρουν ὅ,τι πολυτιμότερο ἔχουν, τήν πίστι, τήν ἐλπίδα και τήν ἀγάπη τους μέ τό τριμερές της ψυχῆς

τους, δηλαδή με τό λογιστικό (νοῦς), τό θυμικό (συναίσθημα) καί τό ἐπιθυμητικό τους (θέλησι).

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἀξίωσε καί μᾶς μαζί μέ τούς εὐλαβεῖς Μάγους νά σοῦ προσφέρουμε ὅλη τήν ὑπαρξί μας ὡς ἕνα ταπεινό ἀντίδωρο τῆς δικῆς Σου ἀπείρου ἀγάπης πρὸς ἐμᾶς τά ἀνάξια τέκνα σου.

Χριστούγεννα 2004

ΦΟΒΕΡΟΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΞΟΝ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ^(*)

«Φοβερόν καί παράδοξον μυστήριον σήμερον ἐνεργούμενον καθορᾶται ὁ ἀναφής (ἀψηλάφητος) κρατεῖται δεσμεῖται, ὁ λύων τόν Ἀδάμ τῆς κατάρας ὁ ἐτάζων (αὐτός πού ἐρευνᾶ καί γνωρίζει) καρδίας καί νεφρούς ἀδίκως ἐτάζεται (ἀνακρίνεται) εἰρκτῆ κατακλείεται, ὁ τήν ἄβυσσον κλείσας. Πιλάτῳ παρίσταται, ὃ τρόμῳ παρίστανται οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ραπίζε-ται χειρί τοῦ πλάσματος ὁ Πλάστης ξύλῳ κατακρίνεται, ὁ κρίνων ζῶντας καί νεκρούς τάφῳ κατακλείεται, ὁ καθαιρέ-της τοῦ Ἄδου...» (Θεοτοκίον τῆ Μ. Παρασκευῆ ἑσπέρας).

Τό μυστήριον τῶν Παθῶν καί τῆς Σταυρώσεως τοῦ Κυρίου μας εἶναι ὄντως φοβερόν καί παράδοξον, διότι ὑπερβαίνει τήν συνήθη λογική μας καί τά ἀνθρώπινα μέτρα. Παράδοξο, διότι κατά τόν ἅγιο Ἐπιφάνιο Κύπρου «αὐτός

(*) Ἐόρτιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπί τῆ ἑορτῆ τοῦ Πάσχα 2005.

ἦν ὁ πάσχων καὶ μὴ πάσχων», παθητός κατά τήν ἀνθρωπίνη φύσι, ἀπαθής κατά τήν θεότητα.

Ἐκστασις μᾶς καταλαμβάνει, καθώς βλέπουμε τόν Θεόν σταυρούμενον. Ὅπως λέγει καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: «Τί τούτου παραδοξότερον, Θεόν σταυρούμενον βλέπειν, καί τοῦτον μετά ληστών, καί ὑπό τῶν παριόντων (περαστικῶν) γελώμενον τόν ἀνάλωτον (ἀκατανίκητον) καί τοῦ παθεῖν ὑψηλότερον»; (Λόγ. ΜΓ). Τέτοια ἔκστασις εἶχε καταλάβει καί τούς θεωροῦντας τά θαύματα τοῦ Κυρίου Ἰουδαίους: «καί ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καί ἐδόξαζον τόν Θεόν, καί ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σημερον» (Λουκ. ε', 26).

Οἱ ὀπαδοί τῶν ἄλλων θρησκειῶν ὄχι μόνον δέν πιστεύουν σέ Θεόν Σταυρωθέντα, ἀλλά καί σκανδαλίζονται ἀπό τήν ἰδική μας πίστι. Ὁ σταυρικός θάνατος τοῦ Κυρίου εἶναι κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο γιά τούς Ἰουδαίους σκάνδαλο καί γιά τούς Ἑλληνας (εἰδωολάτρεις καί φιλοσόφους) μωρία. Γιά μᾶς ὁμως τούς Χριστιανούς εἶναι καύχησις, Θεοῦ δύναμις καί Θεοῦ σοφία (Πρβλ. Α' Κορ. α', 23-24).

Ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὅτι κάποιος ἐρώτησε εἰρωνικά ἕνα Χριστιανό, ἐάν πιστεῦη σέ θεό ἐσταυρωμένο, καί ἐκεῖνος ἀπήντησε ὅτι πιστεῦει σ' Αὐτόν πού ἐσταύρωσε τήν ἁμαρτία (Ὁμιλ. Εἰς τόν Τίμιον καί Ζωοποιόν σταυρόν).

Αὐτός ὁ Ἐσταυρωμένος Θεός μας ποτέ δέν ἠθέλησε νά προσηλυτίση ὀπαδοῦς, ἐξωραΐζοντας τίς δυσκολίες τοῦ ἀγῶνος τῶν πιστευόντων σέ Αὐτόν ἢ ὑποσχόμενος ἄνετη ζωή.

Ἀντίθετα ἐζήτησε ἀπό τούς μαθητάς Του, ἄν θέλουν νά τόν ἀκολουθήσουν, νά ἄρουν καί αὐτοί τόν Σταυρό τους ἀγωνιζόμενοι κατά τῆς φιλαυτίας, τοῦ ἐγωισμοῦ καί τῶν παθῶν τους. Οἱ ἀναρίθμητοι ἅγιοι Μάρτυρες, οἱ ἀσκηταί τῆς ἐρήμου καί πλῆθος ἀπλῶν καί ταπεινῶν Χριστιανῶν συμμερίστηκαν διά μέσου τῶν αἰώνων τήν σταυρική ζωή τοῦ Χριστοῦ.

Μόνον οἱ ἐκκοσμικευμένοι Χριστιανοί προσπαθοῦν νά ἀφαιρέσουν ἀπό τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας τόν σταυρικό της χαρακτήρα. Αὐτοί ὁμοιάζουν μέ τόν ἀπόστολο Πέτρο, πού ἐζήτησε ἀπό τόν Χριστό νά ἀποφύγη τόν σταυρικό θάνατο. Ἀλλά γ' αὐτό ὁ Κύριος τόν ἐπετίμησε πολύ αὐστηρά (Ματθ. ιστ', 21-23).

Καί οἱ σταυρωταί τοῦ Κυρίου τόν καλοῦσαν νά κατεβῆ ἀπό τόν Σταυρό γιά νά πιστεύσουν. Ἀλλά τί θά ἦταν ὁ Χριστός χωρίς Σταυρό καί τί θά ἦταν ἡ πίστις μας χωρίς Χριστόν Σταυρωθέντα καί Ἀναστάντα ἐκ τῶν νεκρῶν, χωρίς τήν Μητέρα καί τούς φίλους τοῦ Λυτρωτοῦ, πού διά μέσου τῶν αἰώνων συνεσταυρώθησαν καί συνανεστήθησαν μέ Αὐτόν;

Ὁ Ἀντίχριστος ὑπόσχεται νά σώση τόν κόσμο χωρίς σταυρό. Σύμφωνα μέ μία ὠραία ἐρμηνεία τοῦ ἀριθμοῦ 666 –συμβόλου τοῦ Ἀντιχρίστου, πού στά ἑλληνικά γράφεται χξς´-, ὁ Ἀντίχριστος θά εἶναι «Χριστός Ξένος Σταυροῦ». Πολλοί τέτοιοι ἀντίχριστοι, πρόδρομοι τοῦ τελικοῦ Ἀντιχρίστου, ἐφάνησαν στόν κόσμο. Ἀντί τῆς εὐτυχίας πού ὑποσχέθηκαν στούς ἀνθρώπους, ἄφησαν ἐρείπια. Θέλησαν νά σώ-

σουν τόν κόσμο, σταυρώνοντας τούς ύποτιθεμένους ἐχθρούς τους καί ὄχι σταυρούμενοι γι' αὐτούς, ὅπως ἔκανε ὁ Κύριος πού σταυρώθηκε γιά τούς σταυρωτάς Του καί προσηύχεται πρὸς τόν Πατέρα Του: «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γάρ οἶδας τί ποιῶσι» (Λουκ. κγ', 34).

Μήπως οἱ λεγόμενοι σταυροφόροι τοῦ Μεσαίωνα καί οἱ σημερινοί ποικίλοι διάδοχοί τους δέν σταυρώνουν τόν Χριστό στά πρόσωπα χιλιάδων ἀθῶων ἀνθρώπων; Δι' αὐτούς βλασφημεῖται τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ στά ἔθνη.

* * *

Παράδοξα, κατά τούς ἁγίους Πατέρας, δέν εἶναι μόνον ὁ Σταυρός καί ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀλλά ὅλα τά μυστήρια τῆς σωτηρίας μας.

Παράδοξος, κατά τόν ἅγιο Ἰγνάτιο τόν Θεοφόρο, ὁ τοκετός τῆς Παρθένου Μαρίας.

Παράδοξος ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο: «Ὡ τῆς καινῆς μίξεως! Ὡ τῆς παραδόξου κράσεως! Ὁ ὢν, γίνεται καί ὁ ἄκτιστος, κίττειται καί ὁ ἀχώρητος χωρεῖται».

Παράδοξο, κατά τόν ἅγιο Ἰππόλυτο, τό «πῶς ὁ ἀκατάληπτος ἀγγέλους καί ἀόρατος ἀνθρώποις ἐπί τό βάπτισμα ἔρχεται ὡς ἠυδὸκησεν».

Παράδοξος, κατά τόν ἅγιο Ἐπιφάνιο, καί ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος καί ἡ παρουσία Του στά καταχθόνια.

Παράδοξος ἡ ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασις Του.

Παράδοξος ἡ εἰς οὐρανούς Ἀνάληψις Του.

Παράδοξο καί τό γεγονός τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς: «Παράδοξα σήμερον εἶδον τά ἔθνη πάντα ἐν πόλει Δαυίδ, ὅτε τό Πνεῦμα κατήλθε τό Ἅγιον, ἐν πυρίναις γλώσσαις...» (ἀστικηρόν Αἴνων Πεντηκοστῆς).

Παράδοξος, κατά τόν ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή, καί ἡ δευτέρα κοινωνία, τήν ὁποία ὁ Κύριος συνῆψε μέ τόν ἀνθρώπο διά τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο Του φύσεων, πολύ παραδοξότερα τῆς πρώτης στόν Παράδεισο κοινωνίας: «ὄσω πρῶτον τοῦ κρείττονος μεταδούς, ὕστερον μετέλαβε θέλων τοῦ χείρονος, ἵνα καί τήν εἰκόνα σώση καί τήν σάρκα ἀθανατίση».

Παράδοξο, κατά τόν ἅγιο Δαμασκηνό, εἶναι καί τό Μυστήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος: «Μίαν θεότητα... ἐν τρισὶ τελείαις ὑποστάσεσι γνωριζομένην καί προσκυνουμένην... ἀσυγχύτως ἠνωμέναις καί ἀδιασπᾶστος διαιρουμέναις» (Ἐκδοσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως).

Ὅλα αὐτά τά Μυστήρια τά προσεγγίζουμε μέ τήν πίστι καί τήν ἀγάπη πρὸς τόν Κύριο, πού σημαίνει σταύρωμα τῆς περιορισμένης ἀνθρωπίνης λογικῆς, γιά νά ὑψωθοῦμε στήν θεία λογική. Αὐτή εἶναι ἡ ἀληθινή χριστιανική ταπείνωσις, νά δεχόμαστε ὅτι τά μυστήρια αὐτά δέν κατανοοῦνται μέ τήν πτωχή λογική τοῦ πεσόντος ἀνθρώπου καί ὅτι, ἐνῶ δέν εἶναι παράλογα, εἶναι ὑπέρολογα. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἔλεγε ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι θεολογοῦμε ἀλιευτικῶς καί ὄχι ἀριστοτελικῶς, δηλαδή κατά τόν τρόπο τῶν ἀλιέων (Ἀποστόλων) καί ὄχι τῶν φιλοσόφων.

Ὁ μακαριστός Βλαδίμηρος Λόσκυ ἔβλεπε νά ὑπάρχη στά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μία ἀντινομία: «Διά τόν λόγον αὐτόν τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας παρουσιάζονται συχνά εἰς τό ἀνθρώπινον λογικόν ὑπό τό σχῆμα ἀντινομιῶν τόσον περισσότερον ἀδιαλύτων, ὅσον τό μυστήριον, τό ὁποῖον ἐκφράζουν, εἶναι μεγαλοπρεπέστερον. Δέν πρόκειται προσαρμόζοντες τό δόγμα εἰς τήν ἀνθρωπίνην διάνοιαν νά καταργήσωμεν τήν ἀντινομίαν, ἀλλά νά μεταβάλωμεν τό πνεῦμα μας, διά νά δυναθῶμεν νά φθάσωμεν εἰς τήν θεωρίαν τῆς ἀληθείας, ἡ ὁποία μᾶς ἀποκαλύπτεται, ἐνῶ ὑψούμεθα πρὸς τόν Θεόν καί ἐνούμεθα μετ' Αὐτοῦ κατά τό μεγαλύτερον δυνατόν μέτρον» (Μυστική Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας).

Ἡ ἀντινομία καί τό παράδοξο πού ὑπάρχουν στήν Πίστι μας καταδεικνύουν καί τό ὅτι αὐτή εἶναι ἐκ Θεοῦ οὐράνιος ἀποκάλυψις καί ὄχι ἀνθρωπίνη ἐπινοήσις, σέ ἀντίθεσι μέ ἄλλες, εὐκόλες στήν ἀνθρωπίνη λογική, θρησκείες.

Παράδοξος ἐν τέλει εἶναι καί ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ τῶν πιστῶν Χριστιανῶν, ἐπειδή μετέχουν στήν σταυροαναστάσιμη ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἐνῶ περιπατοῦν στήν γῆ, πολιτεύονται ἐν οὐρανοῖς. Ζοῦν στόν κόσμον, ἀλλά μέ οὐράνιο φρόνημα καί προοπτική αἰωνιότητος. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ: «Ξένον τόκον ἰδόντες, ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου τόν νοῦν εἰς οὐρανόν μεταθέντες» (Ἀκάθιστος Ὕμνος).

Ὁ συγγραφεύς τῆς «Πρὸς Διόγνητον ἐπιστολῆς» ἤδη κατά τήν μετα-αποστολική περίοδο ὁμιλεῖ γιά τό παράδοξο τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανῶν: «Κατοικοῦν βέβαια πόλεις ἑλληνικές καί βαρβαρικές, ὅπου ὁ καθένας ἔτυχε, ἀκολουθοῦν τίς

συνήθειες τῶν συντοπιτῶν τους στήν ἐνδυμασία καί στήν διατροφή καί στήν ὑπόλοιπη βιοτῆ τους, ἀλλά ὅλα δείχνουν ὅτι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τους εἶναι θαυμαστός καί ὁμολογουμένως παράδοξος».

* * *

Μέ αὐτές τίς σκέψεις προσεγγίζουμε καί ἐφέτος τόν Σταυρό καί τήν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μας. Γνωρίζουμε τήν ἀδυναμία μας νά ζήσουμε σέ ὅλο της τό βάθος τήν θαυμαστή καί παράδοξο χριστιανική ζωή, πού ζητεῖ ὁ Κύριος. Μόνο μέ τήν ἰδική Του Χάρι μποροῦμε μέ τόν καθημερινό μας ἀγῶνα νά συσταυρούμεθα καί νά συνανιστάμεθα μαζί Του. Καί μέ ὅλη τήν Ἐκκλησία τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων καί τῶν ἐπί γῆς ἀγωνιζομένων νά ἀναφωνοῦμε: «Τόν Σταυρόν Σου προσκυνοῦμεν Δέσποτα καί τήν Ἁγίαν Σου Ἀνάστασιν δοξάζομεν».

Χριστός Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Ἅγιον Πάσχα 2005

**ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΣΥΜΕΩΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΑΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ
Περί τοῦ ἁγίου καὶ θείου ἀγγελικοῦ σχήματος
καὶ περὶ ἡσυχαστῶν, κοινοβιατῶν καὶ ὑποτακτικῶν.**

Συμεῶν ἐλάχιστος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ χάριν καὶ ἔλεος Αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, (ἀποστέλλω τὴν παροῦσα ἐπιστολή) πρὸς τοὺς πατέρες καὶ ἀδελφούς ποὺ κατοικοῦν στὴν Ἱερὰ καὶ θειοτάτη Μεγίστη Λαύρα, τὴν ὁποία ἔκτισε στὸν Ἄθωνα ὁ θεοφόρος καὶ μέγιστος μεταξὺ τῶν Πατέρων Ἀθανάσιος, καθὼς καὶ πρὸς ὅλους τοὺς Ἁγιορεῖτες ποὺ ἁγιασθηκάν ἐν Χριστῷ ἀπὸ τὸ ἱερό λουτρό καὶ ἀπὸ τὸ δεύτερο βάπτισμα τοῦ ἀγγελικοῦ καὶ σωτηριώδους σχήματος. Σὰς εὐχόμαι νὰ ἔχετε ἀπὸ τὸν Παντοκράτορα Θεοῦ χάρι, ἔλεος, εἰρήνη, καὶ κάθε τί ἄλλο θεῖκό ποὺ συντείνει στὴν πνευματικὴ σας ἐπίδοσι, μὲ σκοπὸ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν ἀνάβασι τῆς κατὰ Θεὸν πολιτείας σας, τὴν διατήρησι τῆς ἐναρέτου ζωῆς ποὺ ἐπεκτείνεται ἀπὸ σὰς πρὸς ὅλο τὸν κόσμον, καὶ τὴν κληρονομία τῆς ἀθανάτου καὶ μακαρίας ἐκείνης ζωῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸν τελικὸ μας σκοπὸ. Αὕτὴ εἶναι τὸ τέλος καὶ ἡ ἀνάπαυσις ἀπὸ τοὺς πα-

ρόντες κόπους, καὶ γι' αὐτὴν κυρίως ὑπάρχει κάθε δημιουργία τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται κάθε πράξις Του ποὺ ἀφορᾷ πρὸς ἐμᾶς, καὶ μάλιστα τὸ μέγα, θεϊκώτατο, καὶ συγχρόνως φρικτὸ καὶ ἀνέκφραστο ἔργον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος ἦλθε μαζί μας, ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ γίνουμε κι ἐμεῖς ἓνα μαζί του, καὶ νὰ εἴμαστε μαζί του αἰώνια. Μὲ τὴ σειρά μου κι ἐγὼ ζητῶ τίς πάναγνες καὶ εὐπρόσδεκτες προσευχῆς σας πρὸς τὸν Θεό.

Εὐχαριστῶ τὸν αἴτιον τῶν ἀγαθῶν Πανάγαθο Θεό, ἀδελφοί μου, γιὰ τὴν εἰλικρινὴ καὶ ἀνυπόκριτη ἀγάπη σας, ἀπὸ τὴν ὁποία παρακινήθηκατε, πήρατε ἀπὸ μένα κάποια μικρὴ ἀφορμὴ καὶ μοῦ στείλατε γράμματα γεμάτα ἀπὸ θεῖα ἀγάπη καὶ πλημμυρισμένα ἀπὸ πνευματικὴ παρηγοριά, ποὺ ἀποδεικνύουν τὸν πόθον καὶ τὴν εἰλικρινεστάτη ἀγάπη σας πρὸς τὸν Θεό. Αὕτὴ ἡ ἀγάπη σὰς ἔκανε νὰ ζητᾶτε πράγματα ποὺ ὑπερβαίνουν τίς δυνάμεις μας καὶ μᾶς παρακινεῖτε νὰ σὰς διδάξουμε. Ἔτσι μᾶς ἐκπαιδεύετε μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη, μᾶς ὀδηγεῖτε νὰ ἀντιληφθοῦμε τὴν δικὴ μας ἀσθένεια, μᾶς διδάσκετε ποιὸς εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀρετῆς αὐτῆς, τὸ γεγονός δηλαδὴ ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη ἀνεβάζει πάνω ἀπὸ τοὺς οὐρανούς αὐτόν ποὺ τὴν ἀκολουθεῖ, καὶ τὸν καθιστᾷ σύνθρονον μὲ τὸν Θεό. Διότι καὶ Ἐκεῖνος ποὺ κατέβηκε μέρους ἐμᾶς, ἐπτώχευσε κατὰ σάρκα¹ καὶ διὰ τοῦ θανάτου ἔφθασε μέρους τὰ κατώτερα μέρη τοῦ Ἄδου, ὁ ἴδιος εἶναι ποὺ ἀνέβηκε πάνω ἀπὸ κάθε ἐξουσία καὶ δύναμι καὶ κάθησε στὰ δε-

1. Β' Κορ. 8, 9.

ξιά τοῦ Πατρός², χωρίς νά φύγη καθόλου ἀπό τούς ἀπεριγράπτους καί ἀύλους κόλπους Του.

Ἐσεῖς λοιπόν οἱ μοναχοί λόγω τῆς ἀγάπης σας ἔχετε μέσα σας ἔνοιχο τόν ἴδιο τόν Ἰησοῦ Χριστό μαζί μέ τόν Πατέρα, σύμφωνα μέ τήν ἐπαγγελία του, καθώς ὑποσχέθηκε ὅτι θά ἐνοικήση μέσα σ' αὐτούς πού τόν ἀγαποῦν³, καί θά ἀξιωθῆτε νά ἐπιτύχετε τούς θείους μακαρισμούς, ἐπειδή καί αὐτογνωσία ἔχετε καί πτωχεία στό πνεῦμα. Ἐγώ ὁμως πού ἀνέβηκα στό διδασκαλικό θρόνο, τί ἀπολογία θά βρῶ, ἀφοῦ ὄχι μόνο δέν γνωρίζω καλῶς τόν ἑαυτό μου, ἀλλά οὔτε κι αὐτά πού ἔχω μπροστά μου; Ἐννοῶ δηλαδή αὐτά τά εὐτελή καί ἐπίγεια, πού ἀφοροῦν κάποια αἰσθητή ἐργασία. Ἄν λοιπόν γι' αὐτά τά αἰσθητά ἔχω ἄγνοια καί ἀμέλεια, τί θά μπορούσα νά πῶ γιά τά ὑψηλότερα καί τά θεϊότερα, ἐκεῖ πού διόλου δέν μπόρεσα νά ἀνεβάσω τό νοῦ μου ἔστω καί γιά λίγο καί νά στηρίξω τήν διάνοιά μου οὔτε νά γευθῶ κάτι ἀπό τά ὑπέρ φύσιν; Συνεπῶς αὐτός πού δέν τά γεύθηκε καί δέν ἔχει καμμία αἰσθητή ἐμπειρία, πῶς θά σᾶς μιλήσει γιά ὅσα δέν γνωρίζει;

Μά ἐπειδή πρέπει νά πειθόμαστε στούς ἀδελφούς καί πατέρες μας, ἀφ' ἑνός λόγω ὑπακοῆς, ἀφ' ἑτέρου λόγω ἀγάπης, καί νά ἐμπιστευόμαστε σέ ὅσα προστάγματα εἶναι κατά Θεόν, πῆρα κι ἐγώ θάρρος νά ἀναλάβω αὐτήν τήν διακονία, νά γράψω αὐτόν τόν μικρό λόγο μέ πολύ φόβο καί τρόμο, ἄν καί τό ἀνέβαλα πολύ καιρό, γιατί καταλάβαινα τήν μεγάλη

2. Ἐφεσ. 1, 20-21.

3. Ἰωαν. 14, 23.

εὐθύνη καί τήν ὀφειλή τοῦ πράγματος. Μέ ἐμπιστοσύνη λοιπόν στόν Χριστό ἔρχομαι τώρα καί στίς δικές σας προτροπές, ἀφοῦ πρωταρχικά ἐκζητήσω ὡς συνεργούς τίς δεήσεις σας πού εἶναι γεμάτες ἀγάπη, ἔτσι ὥστε μ' αὐτή τή μικρή ὑπόμνησι νά πῶ κάτι ἀπαραίτητο γιά τήν οἰκοδομή αὐτῶν πού χρειάζονται οἰκοδομή. Καί τοῦτο διότι εἶμαι σίγουρος ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπό σᾶς ὄχι μόνο δέν ἔχετε ἀνάγκη ἀπό τήν δική μου ὑπόμνησι, ἀλλά μπορείτε μέ τήν δύναμι τοῦ Χριστοῦ νά ὀδηγήτε καί ἄλλους μέ τά λόγια καί τίς ἱερές πράξεις σας, πράγμα πολύ ἀνώτερο ἀπό τόν λόγο. Ἀρχίζω λοιπόν ἀπό ἐδῶ, στό θεϊότατο ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, νά ἀναπτύσω τίς ἐλάχιστες ὑπομνήσεις μου.

Γνωρίζετε καλά, ἱερό σύστημα καί θεῖον ἀφιέρωμα, πῶς ἐπειδή ἡ φύσις μας κτίσθηκε ἔλλογη, πρέπει νά ὀδηγῆται καί ἀπό τόν λόγο, ἄν βέβαια αὐτή θέλει νά βαδίζει κατὰ φύσιν. Ἄν ὁμως δέν ἐνεργῆ σύμφωνα μέ τόν λόγο, θά κινήται παράλογα, καί κάθε τί παράλογο, εἶναι καί ἄλογο. Ἀκόμη περισσότερο, τόσο πολύ ἀπομακρύνεται ἀπό τήν λογική φύσι, πού δέν θά ἐνεργῆ οὔτε κατὰ τήν φύσι τῶν ἀλόγων ζώων. Ἐπειδή ἐκεῖνα εὐλογα ζοῦν χωρίς λόγο, γιατί ἔτσι εἶναι ἀπό τή φύσι τους. Ἀλλά ὁ ἄνθρωπος πού κτίσθηκε λογικός, ὅταν ζῆ καί πολιτεύεται ἀλόγως, ζῆ παρά φύσιν καί καταντᾶ χειρότερος ἀπό τά ἄλογα ζῶα. Ἄν λοιπόν εἶναι ἀπαραίτητο νά ζοῦμε σύμφωνα μέ τό λόγο, καί καρπός τοῦ λόγου εἶναι νά κάνουμε τά πάντα μέ κάποιο σκοπό, καί νά

τρέχουμε αποβλέποντας σέ κάποιο τέλος (σκοπό)⁴, καθώς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καί νά ζοῦμε ἐκεῖ ὅπου εἶναι τό πολίτευμά μας⁵ –διότι κάθε δημιουργήμα ἔχει διά τοῦ λόγου τόν σκοπό του, πρὸς τόν ὁποῖο ἀποβλέπει καί καταλήγει κάθε πράγμα– εἶναι ἀναγκαῖο καί ἐμεῖς νά βαδίζουμε σύμφωνα μέ τόν λόγο, καί νά σπεύδουμε πρὸς αὐτόν μέ ὅλη μας τή δύναμι, καί νά διευθετοῦμε τή ζωή τοῦ μοναχικοῦ μας σχήματος σύμφωνα μέ τόν θεῖο σκοπό. Ἄς ἐξετάσουμε λοιπόν ποιός εἶναι ὁ λόγος καί ποιός ὁ σκοπός τοῦ σχήματος, καί ἄς τρέξουμε ὀλοπρόθυμα πρὸς αὐτόν, ἀδελφοί.

Πολλά ἔχουν πεῖ οἱ Ἅγιοι γι' αὐτό τό θέμα. Μά ἐπειδή ἐγώ θεωρῶ πῶς δέν τό γνωρίζω καλά, συλλέγοντας λίγα ἀπό τά πολλά, λέγω ὅτι ὁ λόγος πού ὑπάρχει τό μοναχικό μας σχῆμα εἶναι αὐτός: Ἡ ἀνάκτησις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ἀρχαίου καί πρωταρχικοῦ θείου σκοποῦ πού εἶχε ὁ Δημιουργός Θεός γιά τόν ἄνθρωπο, ἡ ἐπαναφορά του σέ πολύ ἀνώτερη κατάστασι ἀπό τήν ἀρχική, καί ἡ ἀντίθεσις πρὸς τήν παράβασι τῶν πρωτοπλάστων. Καί προσέξατε ὅτι ἀρχικῶς ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε μόνος, πρὶν ἀκόμη πλασθῆ ἡ γυναίκα. Αὐτό θέλει καί τό μοναχικό σχῆμα, ἀφοῦ λέγεται μοναδικό, καί αὐτός πού τό ἔχει καλεῖται μοναχός. Τέλειος ὁ Ἀδάμ ἀπό παρθένο γῆ, τέλειος κι ὁ μοναχός στήν ἡλικία γιά νά ἐννοῆ, καί στήν ψυχή γιά νά ἀγαπᾶ καί νά ἐκζητῆ νά μάθῃ ὅσα ἀφοροῦν τό σχῆμα. Λόγω πόθου καθαρότητος, γυμνός ἀπό ροῦχα ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. Ἀλλά

4. Φιλίπ. 3, 14.

5. Φιλίπ. 3, 20.

καί ὁ μοναχός ὑπόσχεται ἀκτημοσύνη. Ἀπαθής ὁ Ἀδάμ, χωρίς γυναίκα καί ἄγνος. Τό ἴδιο καί ὁ τρόπος τοῦ σχήματος. Σοφός ἐκεῖνος καί γνώστης τῶν θεῶν ἐντολῶν. Αὐτό θέλει καί τό σχῆμα, νά κάνουμε τά πάντα μέ πνευματικά κριτήρια καί κατά τό θεῖο θέλημα. Συναναστρέφεται τόν Θεό ἐκεῖνος καί γίνεται θεατής τοῦ καλοῦ. Αὐτό εἶναι καί τό ἀκατάπαυστο ἔργο τοῦ μοναχοῦ, ἡ συναναστροφή μέ τόν Θεό. Παρθένος ἐκεῖνος στήν Ἐδέμ. Αὐτό ὑπόσχεται καί ὁ μονάζων καί ὀφείλει νά τηρῆ ἀπαραιτήτως. Παραδείσια ζωή ἀπολαμβάνει ἐκεῖνος, χωρίς μέριμνες, χωρίς ταλαιπωρίες, τρώγοντας τροφή αὐτοφυῆ. Κι ὁ μοναχός προτιμᾶ νά ζῆ στά ἱερά μοναστήρια ἢ στίς ἐρήμους, ἀπολαμβάνοντας μέ χαρά τίς τρυφές τῆς ἐγκρατείας, καί τρεφόμενος μέ τίς διάφορες ἐργασίες, σάν μέ πνευματική τροφή. Ἡ προσευχή φροντίδα τοῦ Ἀδάμ. Αὐτό καί τό χαρακτηριστικό τοῦ μονάζοντος. Ἐντολή στόν πρῶτο ἄνθρωπο νά ἐργάζεται καί νά φυλάσσει τόν Παράδεισο⁶. Αὐτό καί τό ἰδιαίτερο πρόσταγμα πρὸς τοὺς μοναχοὺς, νά ἐνεργοῦν τά τοῦ Θεοῦ, νά φυλάσσουν τά τοῦ Θεοῦ, νά σκέπτονται τόν Θεό, νά φέρουν μέσα τους τόν Θεό, νά εἶναι ἀχώριστοι μέ τόν Θεό. Καί ἡ ἐξαίρετη ὀφειλή πού δόθηκε στόν πρῶτο ἄνθρωπο, ἡ προσοχή καί ἡ τήρησις τῆς θείας ἐντολῆς, αὐτό πού συνιστᾶ τήν τέλεια ὑπακοή. Αὐτό εἶναι καί τό θεμέλιο τοῦ μοναχοῦ. Δῶρο ἡ ἀθανασία δόθηκε ὡς ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο, ἄν τηρήσῃ τήν ἐντολή. Αὐτό εἶναι καί ὁ σκοπός τοῦ μοναχικοῦ σχήματος. Συνο-

6. Γέν. 2, 15.

πτικῶς εἶναι αὐτά, καί πολύ περισσότερα ἀπό αὐτά, γιά τά ὅποια κατευθύνεται τό μοναχικό σχῆμα πρὸς τόν ἀρχικό θεῖο σκοπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καί συγχρόνως εἶναι καί ἀναδημιουργία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἄς ἐξετάσουμε τώρα πῶς τό σχῆμα τῶν μοναχῶν εἶναι κατάργησις τῆς παραβάσεως. Ἐπεσε ὁ Ἀδάμ λόγω ἐπάρσεως καί φιληδονίας. Ὅμως τό σχῆμα θέλει ταπεινώσι καί ἐγκράτεια. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος νικήθηκε ἀπὸ τὴν φιλαυτία, ἀπὸ τό δικό του θέλημα, καί τὴν ἀνυπακοή του στὸν Κτίστη. Ὅμως τό σχῆμα τοῦ μοναχοῦ συνιστᾷ τὴν ἀθέτησι αὐτῶν, ἐφ' ὅσον μέ αὐτεξούσια προαίρεσι ἀναιρεῖ τό αὐτεξούσιο καί τό προσφέρει ὡς δῶρο στὸν Δωρεοδότη. Ἐπειδὴ μέ τὴν διακονία πρὸς τοὺς ἄλλους καταστρέφει τό οἰκτεῖον θέλημα, καί αὐτό φυσικά εἶναι τό ἔργο τοῦ ὑποτακτικοῦ, τό νά μὴ κάνη διόλου τό δικό του θέλημα. Αὐτό εἶναι ἄρνησις τοῦ αὐτεξουσίου, γιά χάρι τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔκανε τὸν ἄνθρωπο αὐτεξούσιο. Μεγάλο πρᾶγμα νά νικᾷς τὴ φύσι σου, νά μὴ ζῆς σύμφωνα μέ τό θέλημά σου, καί ἀναγκαῖο σάν ἀπόδοσι χρέους, νά κόβης τό θέλημά σου, γιά χάρι Ἐκείνου πού σοῦ ἔδωσε τό θέλημα, καί τοῦτο νά τό κάνης θεληματικά. Καί τότε κυρίως εἶναι δυνατόν νά ἐνεργῇ πραγματικά τό αὐτεξούσιο καί τό θέλημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἐκούσια θέλῃ τό θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ.

Φιληδονία καί φιλοδοξία ἦσαν τά αἴτια τῆς πρώτης πτώσεως. Ἀλλά τό σχῆμα ἀντιστέκεται σ' αὐτά, ἐφ' ὅσον ἐπαγγέλλεται πόνους, θλίψεις, ταπεινοφροσύνη, ἐξουδενώσεις μέ πτωχεία. Κατάργησε τὴν ἀγνότητα καί τὴν παρθενία τό πα-

ράπτωμα τοῦ Ἀδάμ. Ἀρχὴ καί ρίζα τοῦ σχήματος ἡ παρθενία, ἡ καθαρότης, ἡ ὑπόσχεσις τῆς σωφροσύνης. Ἀναισχυντία πρὸς τὸν Θεό, ἀποφυγὴ τοῦ Θεοῦ, ἐντροπή καί κρύψιμο προξένησε ἡ παράβασις τοῦ Ἀδάμ. Ὅμως τό σχῆμα γίνεται συντελεστής ἀνεξάλειπτης θείας μνήμης καί ἐνώσεως μέ τὸν Θεό, παρηρησίας καί θάρρους πρὸς Αὐτόν. Ἀφορμὴ σκοτισμοῦ, γυμνώσεως, ἐξορίας καί θανάτου ἔγινε ἡ παρακοή. Πρόξενος φωτισμοῦ, θείας δόξης, ζωῆς καί ἐξοικειώσεως μέ τὸν Θεό ἔγινε τό θεῖο σχῆμα, ἀφοῦ κατάργησε ὅλα τά δεινά τῆς παραβάσεως καί ἀνόρθωσε τὸν ἄνθρωπο.

Λόγω τὴν γυμνώσεως τοῦ Ἀδάμ, γυμνώνεται καί ὁποῖος θέλει νά μονάσῃ. Λόγω τῆς παρακοῆς τῶν Πρωτοπλάστων, ὁ μοναχὸς ὁμολογεῖ δουλεία καί ὑπακοή στὸν Χριστό ἕως θανάτου. Λόγω τῆς πρώτης ἡδονῆς, ὑπόσχεται θλίψι καί στενοχώριες. Λόγω τῶν δερματίνων χιτῶνων, φορεῖ τρίχινο ἔνδυμα. Λόγω πένθους γιά τὸν θάνατό μας, ἐνδύεται τά μαῦρα. Λόγω τῆς ἐξορίας ἀπὸ τὴν Ἑδέμ, κατοικεῖ στά μοναστήρια. Μέ λίγα λόγια, ἂν ἐξετάσῃς καθετὶ μέ λεπτομέρεια, θά βρῆς ὅλα τά μοναχικά νά ἀκολουθοῦν κανονικά ἐκεῖνα, καί ἐπὶ πλέον ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν νά εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Παραδείσου, καί ἡ ἐκπλήρωσις καί ἀποκατάστασις ἐκείνου τοῦ πρώτου θεϊκοῦ σκοποῦ. Διότι ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος ἀφοῦ δημιούργησε μόνο τὸν ἄνθρωπο νά εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τά γήϊνα, ἀπαθῆς, ἀμέριμνος, χωρὶς νά φροντίζει τὴ σάρκα του, ὅλος οὐράνιος, σέ κοινωνία μέ τὸν ἴδιο καί μέ τοὺς Ἀγγέλους, ἐπιθυμοῦσε καί νά παραμείνῃ σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι. Συνεπῶς τό μοναχικό σχῆμα ἐκπληρώνει τό ἀρχικό θέλημα τοῦ Θεοῦ γιά τὸν ἄν-

θρωπο, ἀποκαθιστᾶ τὸ κατ' εἰκόνα καὶ συνιστᾶ τὴν ὑπακοήν στον Θεό. Ἀπεναντίας ἡ κοσμικὴ ζωὴ εἶναι ζωὴ τῆς παρακοῆς, τῆς ἐξορίας ἀπὸ τὴν Ἑδέμ καὶ πολιτεία τῆς φθορᾶς καὶ τῆς κατακρίσεως.

Γι' αὐτὸ ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν ἐπιτυγχάνει τὴν ἀμετάβλητη καὶ ἀθάνατη ζωὴ, καὶ διορθώνει τὴν θνητότητα καὶ τὴν φθαρτότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς ἐκ τούτου ὄχι μόνον μετέχει στὰ προαναφερθέντα γνωρίσματα τοῦ Παραδείσου, ἀλλὰ μιμεῖται σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ μοναχὸς εἰκονίζει καὶ φέρει μέσα του ὅλον τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος ταπεινώθηκε, ἐνδύθηκε δούλου μορφῆ λόγω ὑπακοῆς πρὸς τὸν Πατέρα, ὑποτάχθηκε στους γονεῖς του, ἔζησε τόσο πτωχός, ὥστε δὲν εἶχε ποῦ νὰ γείρη τὴν κεφαλὴ του, ἐνδύοταν τρίχινα ροῦχα, ἔτρωγε ὅ,τι βρισκόταν, περιπατοῦσε, ζοῦσε ἀπέριπτα, ἄλλοτε συναναστρεφόταν μὲ τοὺς πολλοὺς καὶ ἐπιτελοῦσε ἔργο ὑπηρέτου –χαρακτηριστικὸ τῶν ἐρημιτῶν καὶ κοινοβιατῶν ὑποτακτικῶν– καὶ ἄλλοτε ἀναχωροῦσε γιὰ πολλὰς ἡμέρες στὴν ἔρημο, ἔμενε στὰ ὄρη, προσευχόταν, νήστευε, συναναστρεφόταν μὲ θηρία, ὑπηρετεῖτο ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, γιὰ νὰ δείξη τοὺς τρόπους τῆς ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἡσυχίας, ζοῦσε παρθενικά καὶ ὑπέμενε πολλὰς θλίψεις καὶ συκοφαντίες. Τέλος προδιδόταν, σταυρωνόταν, παραιτεῖτο μέχρι θανάτου ἀπὸ τὸ οἰκεῖο θέλημα τῆς σαρκός, ἕως ὅτου παρέθεσε τὸ θεῖο πνεῦμα του στὰ χέρια τοῦ Πατρὸς. Ὅλα αὐτὰ βέβαια διεπράχθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸ Λόγο γιὰ χάρι τῆς ἀνακλήσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ παράλληλα διδάσκουν τὴν

ὑπακοήν μέχρι θανάτου καὶ τὴν ἐσταυρωμένην πολιτείαν τοῦ σχήματος σ' αὐτοὺς ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ τὸν μιμηθοῦν.

Αὐτὸ τὸ σχῆμα εἶναι ἀντίγραφο καὶ τῶν Ἀγγέλων. Ἄγνοι καὶ ἐκεῖνοι, καὶ ὡς ἄνθρωποι, ἀπερίσπαστοι, λειτουργοὶ Θεοῦ, ὑμνωδοὶ ἀκατάπαυστοι, ποιητὲς τοῦ θεοῦ θελήματος, ἱκανοὶ νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν τοῦ λόγου του⁷, ἀναφωνώντας ἀσιγήτως τὸ «ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος»⁸. Αὐτὸ βέβαια εἶναι ἀσταμάτητο καὶ ἔνθερο ἔργο μνήμης καὶ θεωρίας Θεοῦ, γιὰ τὸ καὶ φλέγονται ἀπὸ θεῖο πάθος καὶ ὀνομάζονται «πῦρ φλέγον». Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ κυριώτερο χρέος τῶν μοναχῶν, ἡ προσευχή, μὲ τὴν ὁποία καὶ αὐτοὶ γίνονται πῦρ ἀπὸ τὸν πάθος καὶ τὸ ζῆλο, καὶ ἀναδεικνύονται θεόμορφοι, μέτοχοι τοῦ φωτός τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Αὐτὸ τὸ σχῆμα μιμεῖται καὶ τοὺς Ἀποστόλους. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἄφησαν τὰ πάντα, ἀκολούθησαν τὸν Σωτῆρα⁹, τὸν ἀγάπησαν περισσότερο καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα. Δὲν ἀπέκτησαν οὔτε χρυσάφι, οὔτε ἀργύρια, σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Σωτῆρος¹⁰. Τρώγοντας ὅποια-δήποτε τροφή καὶ μὲ ἓνα χιτῶνα περιφέρονταν σὲ κάθε πόλι. Μέχρι θανάτου ἐκήρυτταν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, βαστάζοντας τὸν σταυρὸν στους ὄμους τους.

Μὰ γιὰ τί νὰ πολυλογοῦμε; Γιὰ τί νὰ παρουσιάζω τόσες πολλὰς εἰκόνες, ἀφοῦ ἔθεσα ὡς θεμέλιο τοῦ μοναχικοῦ σχή-

7. Ψαλμ. 102, 20.

8. Ἦσ. 6, 3.

9. Ματθ. 19, 27.

10. Ματθ. 10, 9.

ματος τόν ἴδιο τόν Χριστό; Ἄν λοιπόν τό σχῆμα συμβολίζει τόν ἴδιο τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, καί σκοπός του εἶναι ἡ σταυρική καί ὑπερκόσμια ζωή, πόσο μεγάλο εἶναι τό χρέος τό δικό μας πού ἀναλάβαμε αὐτό τό σχῆμα. Κανείς ποτέ δέν τό φορεῖ μέ τήν βία, δεδομένου ὅτι καί ὁ ἴδιος ὁ Σωτήρ δέν ἀναγκάζει κανένα, λέγοντας: «ὅποιος θέλει νά μέ ἀκολουθήσῃ»¹¹ καί «ὅποιος μπορεῖ νά τό ἐφαρμόσῃ, ἄς τό ἐφαρμόσῃ»¹². Τό ἀφήνει λοιπόν στήν δική μας προαίρεσι. Ὅταν ὁμως θελήσουν καί ἀναλάβουν τόν χρηστό ζυγό του¹³ καί τόν σταυρό του, δέν ἐπιτρέπει πλέον νά στραφοῦν πρὸς τά πίσω¹⁴, οὔτε νά μεριμνοῦν πάλι πῶς θά ἀπαρνηθοῦν τά πράγματα τῆς οἰκίας, οὔτε νά φροντίζουν νά θάψουν τόν πατέρα τους, μήτε νά μεριμνοῦν γιά τούς νεκρούς¹⁵, διότι ἐκλήθησαν γιά τήν αἰώνια ζωή. Γι' αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε κοινό ἀνάμεσα στόν κόσμο καί στούς μοναχοῦς, ὅπως ἀκριβῶς τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τόν ἐσταυρωμένο Σωτήρα, καί γιά τούς Μαθητές του πού ἔζησαν τόν ἴδιο βίο καί νεκρώθηκαν γιά χάρι Του, καθώς καί γιά τούς Ἀγγέλους του πού ζοῦν ζωὴ ἀσώματα καί ὑπερκόσμια.

Θά πῆ ὁμως κάποιος: «Καλά, ἐμεῖς σῶμα δέν ἔχουμε;». Σωστό. Ἀλλά καί ὁ Θεός ἐνδύθηκε σῶμα. Ὅμως μᾶς ἔδωσε ἰσχύ κατά τοῦ σώματος, μᾶς ἐνίσχυσε κατά τῶν παθῶν, μᾶς

11. Ματθ. 16, 24. Μάρκ. 8, 34. Λουκ. 9, 23.

12. Ματθ. 19, 12.

13. Ματθ. 11, 30.

14. Λουκ. 9, 62.

15. Ματθ. 8, 21-22.

ἐνδυνάμωσε κατά τῶν δαιμόνων καί μᾶς ἔδωσε ἐξουσία νά πατοῦμε ἐπάνω σέ φίδια καί σκορπιούς¹⁶. Συγχρόνως ἔβαλε τούς Ἀγγέλους ὑπηρέτες τῆς σωτηρίας μας, συνεργούς στούς ἀγῶνες μας, φύλακες τῆς ζωῆς μας, συμφιλιωτές καί μεσίτες, νά χαίρωνται μέ τήν μετάνοιά μας, νά συνδράμουν στά ἀγαθά ἔργα μας, νά συμβοηθοῦν μέ προθυμία καί ἀγάπη. Γι' αὐτό καθέννας ἀπό μᾶς ἄς κρατήσουμε τήν μοναχική μας τάξι, ἐφ' ὅσον ἔχουμε τόσοσους πολλοὺς συνεργούς, καί κοντά σ' αὐτούς ὅλους ἐκείνους ἀπό μᾶς πού ἔγιναν ἰσαγγελοι, δηλαδή τούς Προφήτες, πού ἦσαν τά προοίμια τῆς μοναχικῆς ζωῆς –κορυφαῖοι τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Προφήτης Ἡλίας καί ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής– τούς ἐξάρχους τῶν μοναχῶν, τούς θεοκλήρυκες Ἀποστόλους, τούς Μάρτυρες πού τούς μιμήθηκαν ὡς τόν θάνατο, τούς ἀσκητές καί παρθένους, καί ἐπί πλέον, πάνω ἀπό ὅλους αὐτούς τούς Ἁγίους καί τούς Ἀγγέλους, Ἐκείνην πού παρθενικῶς ἐγέννησε τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ, πού εἶναι ἡ ρίζα τῆς παρθενίας, ἡ ἀπαρχή τῆς ἀγνότητος καί καθαρότητος, τό ἐργαστήριον τῆς ταπεινοφροσύνης καί τῆς προσευχῆς, τό δοχεῖον τῆς ἀγιωσύνης, ἐπειδή ἔγινε οἶκος Θεοῦ καί χώρεσε μέσα της τόν Θεό Λόγο ἐνυποστάτως, καί κατέστη πηγὴ φωτισμοῦ καί θείας ἐλλάμψεως, ἀληθινή μητέρα καί πρόμαχος καί ἔξαρχος ὅσων φέρουν αὐτό τό σχῆμα.

Ἔχουμε λοιπόν συμβοηθοῦς τήν ἴδια (τήν Θεοτόκο) καί ὅλους ἐκείνους τούς ἀνθρώπους πού ἔζησαν μέ ἀγιότητα, καί πρὸ πάντων καί ἐπάνω ἀπ' ὅλους καί μοναδικά μοναδικό

16. Λουκ. 10, 19.

τόν ἀρχηγό τῆς σωτηρίας μας καί τελειωτή Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁷, τόν Υἱό τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ὑπέδειξε αὐτήν τήν οὐράνια ὁδό, ἔγινε ὁ ἴδιος καί ὁδός καί θύρα καί εἴσοδος πρὸς τὰ ὑπερουράνια, στό ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔχει στηριχθῆ ἡ Ἐκκλησία, ἔχει πάψει ἡ πλάνη, ἔχουν διωχθῆ δαιμόνια, ἔχουν φυγαδευθῆ νοσήματα, ἔχει πεθάνει ὁ θάνατος, ἔχει δωρηθῆ ζωή, ἔχει δοθῆ Πνεῦμα ἅγιο καί ἔχει χορηγηθῆ σέ μᾶς ὅλη ἡ χάρις.

Γι' αὐτό ἄς σηκωθοῦμε. Ἄς δείξουμε προθυμία, ἀδελφοί μου. Ἄς ἀκολουθήσουμε τόν ἀγαθό Δεσπότη μας Χριστό, πού μᾶς καλεῖ νά σπεύσουμε κατόπιν αὐτοῦ¹⁸ –διότι εἶναι φῶς– νά πορευθοῦμε στό δρόμο του, κι ἔτσι βαδίζοντας χωρίς ἐμπόδια, νά ἀνέβουμε ἐκεῖ ὅπου καί αὐτός ἀνέβηκε καί νά γίνουμε δι' Αὐτοῦ συμμετοχοί τῆς πατρικῆς δόξης. Ἔτσι θά γίνουμε καί φῶς τοῦ κόσμου, καί ἄλλας τῆς γῆς¹⁹, καί κλειδοκράτορες τῶν οὐρανῶν²⁰, καί φίλοι καί ἀδελφοί τοῦ Χριστοῦ²¹, καί κληρονόμοι μέν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δέ Χριστοῦ, ἄν βέβαια συμπάσχουμε, γιά νά συνδοξασθοῦμε²². Τίποτε δέν θά μᾶς χωρίση ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, βοᾷ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Οὔτε θλίψις, οὔτε στενοχώρια, μήτε διωγμός, μήτε παθήματα²³. Ἄς μή προτιμοῦμε τίποτε περισ-

17. Ἐβρ. 12, 2.

18. Ματθ. 4, 19.

19. Ματθ. 5, 13-14.

20. Ματθ. 16, 19.

21. Ἰωαν. 15, 14-15. Ματθ. 12, 50.

22. Ρωμ. 8, 17.

23. Ρωμ. 8, 35-39.

σότερο ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τά παρόντα, οὔτε τά μέλλοντα, καί θά ἐπιτύχουμε πολύ περισσότερα ἀπό τά μέλλοντα. Ἄν βεβαίως ἀπό τόν ὑπερβολικό πόθο τοῦ Χριστοῦ χάσουμε τά ἐτοιμασμένα γιά μᾶς ἀγαθά, καθώς ἐπιθυμοῦσε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος²⁴, αὐτό εἶναι μᾶλλον δεῖγμα τελείας ἀγάπης, καί ἔτσι καί μέ τόν Θεό θά ἐνωθοῦμε, καί τά μέλλοντα θά ἐπιτύχουμε, διότι ὁ Δεσπότης ἀγαπᾷ ὑπέρετρα αὐτόν πού ἔχει τέτοιον πόθο.

Νά ζοῦμε λοιπόν μέ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, στό ὁποῖο θά κάμψουν ὅλα τά γόνατα καί θά τό ὁμολογήση κάθε γλῶσσα²⁵, τό ὁποῖο εἶναι καί χορηγός Πνεύματος ἁγίου. Τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ νά ἔχουμε στόν νοῦ, νά περιφέρουμε στήν καρδιά, νά λαλοῦμε μέ τά χεῖλη. Αὐτό νά εἶναι ἡ μελέτη μας, διότι ὁ Κύριος μᾶς ὑποσχέθηκε ὅτι μέ τό ὄνομά του θά λαμβάνουμε καθετί πού ζητοῦμε²⁶, καί ὅτι χωρίς τόν ἴδιο τόν Σωτήρα μας δέν θά μπορέσουμε νά κάνουμε τίποτε²⁷. Πολλοί ἅγιοι Πατέρες πεπειραμένοι σέ αὐτό, μᾶς διδάσκουν πῶς πρέπει νά λέγουμε τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, νά τό μελετοῦμε στήν καρδιά μας, νά συνδεόμαστε μαζί του.

Αὐτό εἶναι τό οὐσιαστικό ἔργο καί αὐτό πραγματοποιεῖ τόν ἀληθινό χριστιανισμό. Διότι Χριστιανός λέγεται αὐτός πού εἶναι ὅλος συνδεδεμένος μέ τόν Χριστό, ἐννοεῖ τόν Χριστό, μεριμνᾷ γιά τόν Χριστό, μελετᾷ, ζῆ καί κινεῖται γιά τόν

24. Ρωμ. 9, 1-5.

25. Φίλιπ. 2, 10-11.

26. Ἰωαν. 16, 23.

27. Ἰωαν. 15, 5.

Χριστό, ἀναπνέει καί περιφέρει παντοῦ μόνο τόν Χριστό, δέν ἐπιθυμῆί νά ἔχη τίποτε ἄλλο παρά μόνο τόν Χριστό, καί σύμφωνα μέ τόν Ἀπόστολο Παῦλο, τόν Χριστό θεωρεῖ μοναδικό κέρδος²⁸. Αὐτός εἶναι ὁ πολύτιμος μαργαρίτης του, ὁ μέγας θησαυρός του, ἡ ζωή, τό φῶς, ἡ γλυκύτης καί ἡ αἰώνια βασιλεία. Νά μιμηθοῦμε τήν πτωχεία, τήν ταπεινώσι καί τήν πραότητά Του, καθώς μᾶς λέγει: «μάθετε ἀπό μένα»²⁹ καί τά ἔξης.

Ἀρχικά νά μιμηθοῦμε τήν πτωχεία τοῦ Κυρίου, γιά νά εἶμαστε ἀπερίσπαστοι στό ἔργο μας, ὥστε νά μεριμνοῦμε μόνο τά τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀσφαλῶς ἀδύνατον νά εἶμαστε ἀμέριμνοι, ὅταν συνδεόμαστε μέ τά ὑλικά. Συγχρόνως γιά νά μπορεῖ ἡ ψυχή νά ζῆ τήν κατά Θεόν φιλοσοφία περιφρονώντας τά παρόντα ὡς πρόσκαιρα, καί γιά νά ἀποκτήσουμε ἐμπιστοσύνη στόν Θεό, καί γιά νά ἔχουμε σέ Αὐτόν ὅλη τήν ἐλπίδα μας.

Κατόπιν νά μιμηθοῦμε τήν ταπεινώσί του, γιά νά ἀντιληφθοῦμε αὐτή τήν ἀλήθεια, δηλαδή ὅτι ἐμεῖς ὄντως κατά τήν φύσι μας εἶμαστε ταπεινοί καί ἀσήμαντοι, ἀφοῦ εἶμαστε κτίσματα Θεοῦ, καί ὅτι ὁ Κτίστης μας ἔγινε σάν ἐμᾶς ταπεινός, γιά νά μᾶς διδάξῃ τήν ταπεινώσι. Ἐπίσης, γιά νά νικήσουμε τόν υπερήφανο ἐχθρό πού μᾶς γκρέμισε μέ τήν ἔπαρσι τοῦ λογισμοῦ καί προσπαθεῖ πάντοτε νά μᾶς νικήσῃ, γιά νά ἀποκτήσῃ ἡ ψυχή μας ἐπίγνωσι τοῦ ἑαυτοῦ της, κοινωνία καί

28. Φιλιπ. 1, 21 καί 3, 7-8.

29. Ματθ. 11, 29.

συμφιλίωσι μέ τούς ἀδελφούς της. Αὐτά ὅλα εἶναι χαρακτηριστικά τῆς ταπεινώσεως.

Τέλος νά μιμηθοῦμε καί τήν πραότητα τοῦ Κυρίου, γιά νά γίνουμε ἡμεροί, φιλόανθρωποι, νά δεχόμαστε τά πάντα μέ ἀγάπη, γιά νά ἀγαποῦμε καί τούς ἐχθρούς μας³⁰, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή. Ἐπίσης, γιά νά ἐφαρμόζουμε τήν πράξι τοῦ Ἰδίου τοῦ ἐντολοδότου, δηλαδή νά προσευχόμαστε θερμῶς μέχρι καί αὐτόν τόν θάνατό μας γιά ὅσους μᾶς βλάπτουν καί μᾶς θανατώνουν, καί νά εἰρηνεύουμε μέσα μας, μέ τόν Θεό καί μέ ὅλους τούς ἀνθρώπους. Αὐτό εἶναι ὄντως ἔργο πραότητος, ἀπάθεια πού συνοδεύεται ἀπό ἀγάπη καί εἰρήνη.

Ὅσοι ζοῦμε στήν ἡσυχία, νά μιμηθοῦμε ὅσο μποροῦμε τήν τέλεια ζωή πού ζοῦσε ὁ Χριστός (ὅταν ἀνέβαινε) στά ὄρη, τήν ἀπερίσπαστη, ἐγκρατῆ καί μᾶλλον ἄσιτη ζωή του, καί τίς προσευχές του πρὸς τόν Πατέρα, ἔχοντάς Τον μέσα μας μέ τήν μελέτη, μέ τόν νοῦ, τήν καρδιά καί ὄλο τό πνεῦμα μας. Ἔτσι θά λάμψῃ καί στό ὄρος (τῆς δικῆς μας μεταμορφώσεως) ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, χορηγώντας μας τούς ἄρραβῶνες τῆς αἰώνιας ἀστραπῆς καί ἀκτίνος (τῆς Χάριτος Του), καθιστώντας μας ἀληθινά τέκνα φωτός, καί υἱούς τοῦ Πατρός διὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, ὁ ἴδιος ὁ ἀγαπητός Υἱός, ὁ ὁποῖος κατά τήν μεταμόρφωσί Του στό θεῖον ὄρος ἄκουσε αὐτήν τήν φωνή ἀπό τόν Πατέρα γιά χάρι μας.

Ὅσοι ζοῦμε στήν ὑπακοή καί στόν καλό δρόμο τῆς ὑποταγῆς, μέ ζῆλο νά ἀκολουθήσουμε τόν Κύριο πού ἔμεινε ἕως

30. Ματθ. 5, 44.

θανάτου ὑπήκοος στὸν Πατέρα³¹, νά τόν μιμηθοῦμε πού φόρεσε ποδιά, ἔνιψε τά πόδια τῶν Μαθητῶν του³², δέν ἤλθε νά διακονηθῆ, ἀλλά νά διακονήσῃ, καί νά δώσῃ τήν ψυχή του λύτρο γιά χάρη τῶν πολλῶν³³. Παράλληλα νά φροντίσουμε νά ἐφαρμόσουμε αὐτό πού μᾶς λέγει ὁ ἴδιος, νά εἶναι τά λόγια μας τό ναί ναί καί τό ὄχι ὄχι³⁴, πού εἶναι τέλειο μάθημα ἀληθείας καί ὑπακοῆς. Ὅμοίως καί τά λόγια του: «Πάτερ μου, νά μή γίνῃ τό θέλημά μου, ἀλλά τό δικό σου»³⁵, καθώς ἐπίσης καί τά λόγια του: «Πάτερ μου, στά χέρια σου παραθέτω τό πνεῦμα μου»³⁶. Δεῖγμα κι αὐτό τῆς ὑπακοῆς καί τῆς ἀγάπης ἕως θανάτου, ἔργα τῶν ζώντων μαρτύρων. Συνεπῶς ἂν ὑπάρχουν κάποιοι ζῶντες μάρτυρες, γίνονται κι αὐτοί ἄξιοι νά λάβουν τήν ἐπωνυμία τοῦ μάρτυρος. Μποροῦν λοιπόν κι αὐτοί νά συναριθμηθοῦν μέ ἐκείνους, νά αὐξηθοῦν μέ τή χάρι τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ, νά προστεθοῦν στούς χορούς τῶν Ἀγγέλων, νά γίνουν στολίδι στούς Χριστιανούς, εὐκλεια ἀνθρώπων, εὐφροσύνη Ἀγγέλων, δόξα Κυρίου Θεοῦ Παντοκράτορος.

Παρά ταῦτα ὅμως ὁ ἐχθρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι μόνιμος ἐχθρός καί σέ μᾶς τούς δούλους του, ὄφεις δηλητηριώδης καί θανατηφόρος, καί μᾶς φθονεῖ γιά τήν τιμή (πού μᾶς κάνει ὁ Θεός). Συγχρόνως προσπαθεῖ πάλι νά μᾶς νικήσῃ, εἴτε μέ

31. Φιλιπ. 2, 8.

32. Ἰωαν. 13, 4-10.

33. Ματθ. 20, 28. Μάρκ. 10, 45.

34. Ματθ. 5, 37.

35. Λουκ. 22, 42.

36. Λουκ. 23, 46.

τήν ἡδονή τῶν αἰσθήσεων, εἴτε μέ τήν ἰσότητι καί ἀντίθετη σκέψι, καί μέ τήν ὑπερήφανη πλάνη τοῦ νοῦ, καί μέ τήν δική του (ἑωσφορικῆ) ἀρρώστια. Ἔτσι προκαλεῖ μεγάλη καταστροφή, καί τώρα θανατώνει πολλούς, καί προξενεῖ –ἀλλοίμονο– ὄχι πρόσκαιρη, ἀλλά αἰώνια νέκρωσι ψυχῆς καί σώματος.

Γι' αὐτόν τόν λόγο φρίττω καί πενθῶ, ἀδελφοί μου, συλλογιζόμενος σέ ποιὰ κατάστασι ἔχουμε φθάσει κάτω ἀπό τήν ἐπήρεια τοῦ ἀνθρωποκτόνου, καί τί δρόμο πήραμε ἐμεῖς πού φέρομε τό σχῆμα. Ἐκτροχιασθήκαμε ἀπό τήν εὐθεῖα ὁδὸ. Δέν μᾶς ἔμεινε κανένα γνώρισμα ἀπό τό σχῆμα μας. Φοροῦμε τό μοναχικό μας σχῆμα, μά δέν ζοῦμε σύμφωνα μέ τά ἔργα καί τοὺς τρόπους τοῦ σχήματος. Ἦ μάλλον, οὔτε τό σχῆμα ἐνδυσάσαστε. Ποῦ εἶναι τά ἴχνη τῆς ταπεινώσεως; Ποῦ ἔργα ὑπακοῆς; Ποῦ πρᾶξις πνευματικῆ; Ποῦ καθαρότης προσευχῆς; Ποῦ πλοῦτος ἀκτημοσύνης; Ποῦ ὕψωμα ἀγάπης; Ἦ ἀπό ποῦ, ἔστω καί μέ μορφή ἐνδύματος, κάποιο μοναχικό στοιχεῖο;

Γι' αὐτό δέν εἶναι εὐκόλο νά βρῆς (ἀληθινό) μοναχό, ἀλλά κάποιους μεγιστάνες, ταξιάρχους, στρατηγούς, ἰππότες καί στρατιῶτες, εὐπόρους καί πλουσίους, πού ἔχουν πολλή δύναμι καί ἐξουσιάζουν πολλά, ὑπερηφανεύονται ἀπέναντι στούς ἀδυνάτους, καί καυχῶνται γιά τήν δύναμι, τόν πλοῦτο καί τήν ἐξουσία τους. Γι' αὐτό πολλές μάχες, καί εἰρήνη πουθενά. Καί ἐπειδὴ πλήθυνε ἡ ἀνομία, σύμφωνα μέ τήν ἀ-

γία Γραφή, ἐφ' ὅσον πάγωσε ἡ ἀγάπη³⁷, τίποτε πιά δέν περιμένουμε, παρὰ τὴν ὀλοσχερῆ ἐξολόθρευσι τῶν δικῶν μας. Ἦ μᾶλλον ἐμεῖς κατεργασθήκαμε τὸν θάνατο τῶν θεῶν πραγμάτων μέσα μας, ἐφ' ὅσον ἀποπλανήσαμε τοὺς ἑαυτούς μας ἀπὸ τὴν γνῶσι αὐτῶν καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο, καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα ἐνδυσθήκαμε τὸ μοναχικὸ σχῆμα. Δέν ὑπάρχει ἀνάμεσά μας κανένα παράδειγμα μοναχοῦ.

Κι ἂν κάπου ἐμφανισθῆ, τὸ ἐξευτελίζουμε, τὸ περιλούζουμε μὲ ὕβρεις, τὸ συκοφαντοῦμε σάν ὑποκριτικὸ καὶ ψεύτικο, πρᾶγμα πού καθιστᾷ ὀλοσχερῆ τὴν ἀπώλειά μας, ἐπειδὴ μὲ τὴν συκοφαντία τοῦ καλοῦ ἀποτρέπουμε τὴν μίμησί του.

Ἄς ἀνανήψουμε. Τὸ λέγω γενικά πρὸς ὅλους, βάζοντας μέσα καὶ τὸν ἑαυτό μου, ἂν καὶ πολλοὶ ἀνάμεσά μας συνεχίζουν νὰ εἶναι ἀφοσιωμένοι στὸ θεῖο ἔργο. Ἀσφαλῶς δέν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι ἔμεινα μόνος καὶ ὅτι δέν ὑπάρχουν ἐκεῖνοι πού ὑπηρετοῦν μὲ συνείδησι τὸν Θεὸ καὶ κάποιοι ἀγγελικοὶ λειτουργοὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Κι ἂν βέβαια ἔλεγα ὅτι ἔμεινα τελείως μόνος μου, ὅπως εἶχε πῆ καὶ ὁ Προφήτης Ἡλίας³⁸, θὰ ἦταν ὁ λόγος μου ἀληθινός, διότι καὶ τότε ὑπῆρχαν πολλοί, μολονότι ἄγνωστοι, πού ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ³⁹, ὅπως καὶ τώρα, καὶ μέχρι τὴν συντέλεια τῶν αἰῶνων θὰ ὑπάρξουν πολλοὶ Ἅγιοι. Χάριν αὐτῶν καὶ ὁ κόσμος παραμένει στὴ θέσι του, διότι διαφορετικὰ δέν θὰ μποροῦσε νὰ παραμένῃ ἀνώφελα.

37. Ματθ. 24, 12.

38. Γ' Βασ. 19, 14.

39. Γ' Βασ. 19, 18.

Ἀκόμη καὶ στὸ δικό σας χῶρο (στὸ Ἅγιον Ὄρος) εἶμαι σίγουρος πὼς ὑπάρχουν ἀκόμη πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς. Διότι δέν θὰ ἀπομακρύνονταν ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ δέν θὰ κατέφευγαν στὴν ἔρημο, ἂν δέν γεύονταν κάποιους ἀνώτερους καρπούς. Ἔσεῖς λοιπὸν σιγηθεῖτε, γιὰ νὰ διορθωθοῦν καὶ οἱ ὑπόλοιποι. Πρέπει νὰ τὸ κάνετε πρὸς χάριν τῶν ἀδελφῶν σας. Κι ἂν κι ἐμεῖς δέν εἴμαστε σάν αὐτούς, ἄς μιμηθοῦμε μὲ προθυμία τοὺς οὐρανόυς ἀνθρώπους. Αὐτὸ εἶναι τὸ πῶς ἀναγκαῖο γιὰ μᾶς, γιατί τὸ πολίτευμά μας δέν εἶναι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου μᾶς φωνάζει ὁ κήρυκας τῆς Ἐκκλησίας (Ἀπόστολος Παῦλος), δηλαδή στοὺς οὐρανοὺς⁴⁰, ἐκεῖ ὅπου ἀνέβηκε, μέχρι τὸν τρίτο οὐρανὸ⁴¹, καὶ μᾶς προσκαλεῖ ἀπὸ ἐκεῖ.

Ἄς ἀνεβοῦμε στὴν πατρίδα. Ἄς ἀπορρίψουμε τὰ δεσμά. Ἄς γίνουμε μόνοι. Ἄλλωστε κάποτε θὰ μείνουμε μόνοι. Ἄς ἀπογυμνωθοῦμε ἀπὸ τὰ περιττά, γιατί κάποτε θὰ ἀπογυμνωθοῦμε ὁποσδήποτε, καὶ τότε θὰ φανῆ ἡ γυμνότητά μας. Δέν μποροῦμε νὰ τρέξουμε φορτωμένοι, δέν εἴμαστε ἀνάλαφροι. Θὰ μᾶς δυσκολέψῃ ἡ στενότης τοῦ δρόμου. Ἄς σιγηθοῦμε στὸν ἄερα, ἄς ὑψωθοῦμε ἀπὸ τὰ γῆϊνα. Γιὰ ποιούς θησαυρίζουμε ὅσα δέν μᾶς ἀνήκουν; Δέν ὑπάρχει κανένας συγγενής μας στὴ γῆ. Κάνουμε λόγο γιὰ τὰ ἀναγκαῖα; Μὰ κανεῖς δέν χάθηκε ἀπ' αὐτούς πού τὰ στερήθηκαν. Κι ἂν ὑπάρχη στέργεις, σύντομα παρέρχεται.

40. Φιλίπ. 3, 20.

41. Β' Κορ. 12, 2.

Γιατί ξεχνοῦμε τίς (μοναχικές) ὑποσχέσεις μας; Ἦ μάλλον, γιατί δώσαμε αὐτές τίς ὑποσχέσεις; Ἦ μάλλον, ποιός ἀπό μᾶς, ὅταν ἔδωσε τίς ὑποσχέσεις, δέν τίς ἔδωσε μέ σφοδρότατο πόθο; Εἶμαι βέβαιος πώς κανεῖς μας δέν ἀποτάχθηκε τόν κόσμο ἀπό ἀνάγκη, καθώς προανέφερα. Καί ἄν κάποιος ἔχει ἀναφερθῆ καί γραφῆ κάτι τέτοιο ἀπό τούς Ἁγίους, ἴσως ἡ αἰτία ἦταν ὅτι παρουσιάσθηκε κάποια ἀνάγκη νά δώση κάποιος ὑπόσχεσι ὅτι θά προστρέξῃ στό ἀγγελικό σχῆμα. Πάντως, τό αἶτιο γιά νά προστρέξῃ, νά ἐνδυσθῆ καί νά δώση τίς ὑποσχέσεις ἦταν ἡ προαίρεσις καί ἡ προθυμία καί ἡ θεώρησις τῆς ὁδοῦ τοῦ σχήματος ὡς τελείας. Ἐκτός βέβαια ἄν κάποιος ἐνδύθηκε τό σχῆμα χλευαστικά, ἐμπαίζοντας καί περιγελώντας τά θεῖα λόγῳ ἀπιστίας, καθώς ἐκεῖνος ὁ αἰρετικός Γεώργιος πού ἀναφέρεται στόν βίο τοῦ θείου πατρὸς Στεφάνου⁴². Καθένας ὁμως πού πιστεύει ὀρθόδοξα, τό λαμβάνει μέ ἀληθινὴ προαίρεσι καί ὄχι χωρὶς τὴν θέλησί του. Ἄν λοιπόν τό ἐλάβαμε μέ τὴν προαίρεσί μας καί μέ τὴν θέλησί μας καί ἐπειδὴ πιστεύαμε ὅτι τό σχῆμα εἶναι ὁ ἀγιώτερος δρόμος, γιατί αὐτό πού κάποτε θεωρήσαμε καλό, σήμερα τό ἀτιμάζουμε; Γιατί αὐτό πού ἄλλοτε προτιμήσαμε καί ἐπιλέξαμε καί μέ ἐπιμέλεια ἐνδυσθήκαμε καί μέ λόγια ὁμολογήσαμε καί μέ ὄρ-

42. Τό γεγονός ἀναφέρεται στό βίο τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ νέου τοῦ ὁμολογητοῦ (έορτ. ΚΗ' Νοεμβρίου), ὁ ὁποῖος ἐκούρευσε τόν Γεώργιο μεγαλόσχημο, ἐνῶ ὁ Γεώργιος ἦταν εἰκονομάχος καί εἶχε πάει σταλμένος ἀπό τόν βασιλέα Κωνσταντῖνο τόν Κοπρώνιμο, γιά νά βρῆ ὁ βασιλεύς αἰτία κατηγορίας, ὥστε νά συλλάβῃ, νά βασανίσῃ καί νά ἐξοντώσῃ τόν ἅγιο Στέφανο. Βλ. Βίκτωρος Ματθαίου, *Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τ. 11, ΑΘΗΝΑΙ (1950), σελ. 652-653.

κους βεβαιώσαμε, τώρα στήν πρᾶξι τό ἀθετοῦμε καί στεκόμαστε μακριά ἀπό τούς κανόνες του;

Μ' αὐτά τά λόγια κατηγορῶ καί τόν ἑαυτό μου, δεδομένου ὅτι καί ἐγώ εἶμαι ἔνοχος στά ἴδια, καί φοβοῦμαι τὴν φωνὴ ἐκείνου πού εἶπε: «Ἐσύ πού διδάσκεις τόν ἄλλο, τόν ἑαυτό σου δέν τόν διδάσκεις;»⁴³ καί ἀκόμη: «Ἐσύ πού κρίνεις τόν ἄλλο, τόν ἑαυτό σου κατακρίνεις;»⁴⁴. Δέν τά λέγω ὁμως γιά νά κρίνω, ἀλλά γιά νά ὑπενθυμίσω στόν ἑαυτό μου καί στούς ἀδελφούς μου τό χρέος μας, νά τούς παρακινήσω πρὸς τόν καλό ζῆλο, γνωρίζοντας πώς ὁ ἀγαθὸς λόγος γίνεται κεντρὶ στήν ψυχὴ πρὸς τά καλλίτερα. Κι ἄν βέβαια παροτρύνω κάποιον νά ὀρμήσῃ πρὸς τόν Θεό, ὁ πόθος του γιά τά ἀνώτερα θά συμπαρασύρῃ κι ἐμένα, θά μέ κινήσῃ μέ τὴ θερμότητα τοῦ πνεύματός του καί τῶν προσευχῶν του, καί θά μέ ἀνασηκώσῃ πρὸς τά ἐπάνω.

Γι' αὐτό, ἀδελφοί μου, συνιστῶ μέ θεῖα ἀγάπη σέ ὅλους ἐμᾶς ὅτι αὐτὴ ἡ ὑπόμνησις καί ὑποθήκη εἶναι ἐξαιρετικὴ, πραγματικά πολὺ ἀναγκαῖα καί ἐπωφελῆς καί σέ σᾶς καί σέ μένα: Πάντοτε νά διεγείρετε ὁ ἕνας τόν ἄλλο πρὸς τό καλό, νά βοηθῆ ὁ ἀδελφός τόν ἀδελφό, καί ὁ λόγος καί ἡ πρᾶξι σας νά συνεργοῦν πρὸς τό ἀγαθὸ σέ αὐτούς πού τά στεροῦνται. Ἀκόμη περισσότερο τό νά βαστάξῃ ὁ ἕνας τά βάρη τοῦ ἄλλου, νά γίνεται βοήθεια πρὸς σωτηρίαν τοῦ πλησίον, αὐτό πού μέ δυνατὴ φωνὴ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπονομάζει

43. Ρωμ. 2, 21.

44. Ρωμ. 2, 1.

ἀναπλήρωσι τοῦ νόμου τοῦ Χριστοῦ⁴⁵. Διότι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἀνέλαβε τίς ἁμαρτίες μας, βάσταξε τίς ἀρρώστιες μας⁴⁶, καί αὐτόν τόν νόμο ἔδωσε πρὸς ὅλους, τό: «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»⁴⁷, τὴν ἐντολή νά συγχωροῦμε γιὰ νά συγχωρηθοῦμε⁴⁸, καί τὴν εἰρήνη ὡς κληρονομία⁴⁹. Ἔτσι λοιπόν καί οἱ ἐλλείψεις τῶν ἀδελφῶν διορθώνονται, καί διὰ τῆς εὐεργεσίας πρὸς τόν ἀδελφό, αὐτό πού ὁ εὐεργέτης στερεῖται –κανεῖς ἄλλωστε δέν εἶναι πλήρης– τό λαμβάνει ἀπὸ ἐκεῖνον πού τοῦ περισσεύει, καί αὐτός μέ αὐτό γίνεται πλήρης. Ἔτσι ἐκπληρώνεται ἡ ἀποστολική ἐντολή, ὄχι μόνον αἰσθητά, ἀλλά καί νοητά: «Τό περίσσευμά μας συμπληρώνει τό ὑστέρημα ἐκείνων, γιὰ νά γίνῃ καί τό περίσσευμα ἐκείνων συμπλήρωμα στό ὑστέρημά μας»⁵⁰.

Λοιπόν καί σεῖς ἀδελφοί, βοηθεῖστε καί μένα πού εἶμαι πτωχός σέ πολλά κι ἔχω ἔλλειψι ἀπ' ὅλα, ἀπλώνοντας τά χέρια σέ προσευχές. Θᾶναι πολύ τό κέρδος σας, ὅταν βοηθήσετε ἕναν ἄνθρωπο σάν ἐμένα πού βρίσκομαι ἀνάμεσα σέ πολλούς καί ὀφείλω νά τοὺς φροντίζω.

Μά ὁ κηδεμών ὅλων μας Κύριος, ὁ χρηστός καί ἐπιεικής, ὁ μόνος πού διδάσκει τὴν γνῶσι στόν ἄνθρωπο⁵¹, ἡ μοναδική εἰρήνη, ζωή, ἀγάπη καί φῶς, νά φωτίσῃ τίς καρδιές μας,

45. Γαλ. 6, 2.

46. Ἦσα. 53, 4-5.

47. Ἰωάν. 15, 12 καί 17.

48. Ματθ. 6, 14-15.

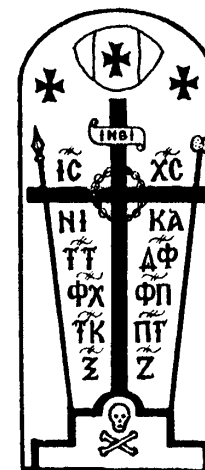
49. Ἰωαν. 14, 27.

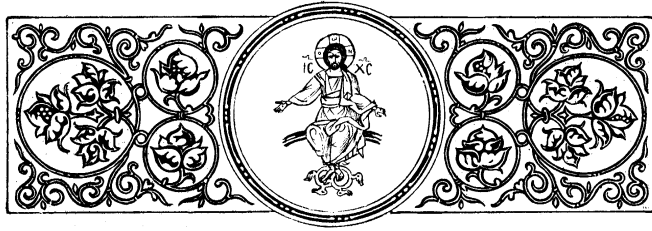
50. Β' Κορ. 8, 13-14.

51. Ψαλμ. 85, 5 καί 93, 10.

νά μᾶς χορηγήσῃ τὴν ἀγάπη Του μαζί μέ τὴν εἰρήνη Του ἀνάμεσά μας, καί ἀφοῦ ἐνοικήσῃ μέσα μας, νά μᾶς διδάξῃ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τά καλύτερα καί τά πρὸς σωτηρίαν. Καί ἀφοῦ καταρτισθοῦμε ἔτσι ἀπὸ ἐδῶ καλῶς, ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ νά μᾶς ὑποδεχθῇ μέ μετάνοια καί εἰρήνη, καί νά μᾶς ἀναπαύσῃ στίς ἅγιες μονές Του μαζί μέ αὐτούς πού τόν εὐαρέστησαν, μέ τό ἔλεος καί τοὺς οἰκτιρομύς τοῦ προανάρχου Πατρός Του, καί μέ τὴν ἀγαθότητα τοῦ παναγίου Πνεύματος, μετὰ τῶν ὁποίων πρὸς Αὐτόν προεπιδοῦσα, τιμὴ καί προσκύνῃσις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

(Μετάφρασις Ἱερομ. Α.Γ.)

Η ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ(*)

Η άπειλή ενός πυρηνικού πολέμου, που θά καταστρέψει τόν πλανήτη μας, δημιουργεί έντονη άνησυχία στόν σύγχρονο άνθρωπο. Είναι γνωστό ότι ο πυρηνικός πόλεμος μετατίθεται σήμερα στά άστρα καί ότι τά υπάρχοντα πυρηνικά όπλα φθάνουν για νά καταστρέψουν ολοσχερώς πολλές φορές τόν πλανήτη μας. Η έναρξις έξ άλλου ενός τέτοιου πολέμου μπορεί νά είναι τό άποτέλεσμα κάποιου λάθους στόν χειρισμό τών ηλεκτρονικών έγκεφάλων, που διευθύνουν τίς τύχες τής ανθρωπότητος. Οί συνέπειες από τό άτύχημα του Τσερνομπίλ έδειξαν πόσο φοβερά καταστρεπτική για τό ανθρώπινο γένος είναι ή χρῆσις τής ατομικής ενεργείας, ακόμη καί για ειρηνικούς σκοπούς, δεδομένου ότι δέν υπάρχει πλήρης έξασφάλισις έναντι άτυχημάτων καί διότι δέν έχει ακόμη βρεθῆ ό τρόπος νά μή μολύνουν τό περιβάλλον τά ραδιενεργά κατάλοιπα.

(*) Απομαγνητοφωνημένη όμιλία του Καθηγουμένου τής Ίερās Μονῆς μας, Αρχιμ. Γεωργίου, που έδόθη τήν 19η Μαΐου 1985 στην αίθουσα τής Μητροπόλεως Δράμας, κατόπιν προσκλήσεως του οικείου Μητροπολίτου κ. κ. Διονυσίου.

Έτσι πολλοί σήμερα οργανώνουν διαμαρτυρίες καί άλλες έκδηλώσεις κατά τών πυρηνικών έξοπλισμών καί υπέρ τής ειρήνης. Όμως, χωρίς νά υποτιμούμε τίς καλές τους προθέσεις, θυμόμαστε τόν άγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο, που λέγει: «Ειρήνη φίλη, τό παρά πάντων μέν επαινούμενον άγαθόν, υπ' όλίγων δέ φυλασσόμενον»¹.

Τά φιλειρηνιστικά κινήματα δέν φαίνεται νά είναι άνεξάρτητα από πολιτικές σκοπιμότητες, πράγμα που άδικεί πολύ τόν άγώνα τους. Άκόμη, επειδή βασίζονται σέ ιδεολογικές προϋποθέσεις άθείστικες-ούμανιστικές, δέν μπορούν νά δούν τό πρόβλημα τής ειρήνης βαθύτερα στίς ανθρωπολογικές καί θεολογικές του διαστάσεις. Αυτός είναι ό λόγος για τόν όποιο στην επιδίωξι τής ειρήνης άγνοούν τόν Χριστό καί τήν Έκκλησία.

Τίς σκέψεις αυτές έκανα, όταν κάποιο Κυριακάτικο πρωινό βρέθηκα σέ μία μακεδονική πόλι, από τήν όποία τήν ήμέρα εκείνη θά ξεκινούσε μία πορεία ειρήνης. Κανείς από τούς οργανωτάς τής πορείας δέν σκέφθηκε ότι ό Χριστός είναι ό άρχηγός τής άληθινής ειρήνης καί ότι ή θεία Λειτουργία είναι ή διαρκέστερη καί ούσιαστικώτερη πηγή τής ειρήνης. Έτσι περιφρόνησαν τήν θεία Λειτουργία, που έτελείτο εκείνη τήν ώρα στίς Έκκλησίες τής πόλεως.

Για τήν περιφρόνησι αυτή του Χριστου στόν άγώνα για τήν ειρήνη, καί μάλιστα από ανθρώπους που στην πλειονότητά τους ήταν βαπτισμένοι Όρθόδοξοι Χριστιανοί, επόνεσα

1. Αγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός β'*, P.G. 35, 1132A.

πολύ. Θά ήθελα, αν μπορούσα, να είπω στους αδελφούς μου αυτούς τί προσφέρει ο Χριστός στην ειρήνευσι των ανθρώπων. Αυτό που δεν μπόρεσα να κάνω τότε, προσπαθώ να κάνω τώρα με την όμιλία αυτή.

* * *

Δικαιολογημένη είναι η αγωνία και η ανησυχία για τους έξοπλισμούς και για μία πιθανή πολεμική σύρραξη. Ήξισου όμως σοβαρό πρόβλημα είναι και η έλλειψις της έσωτερικής ειρήνης από τους ανθρώπους της σημερινής εποχής. Διότι, έστω και αν υπάρχει έξωτερική ειρήνη, εάν δεν υπάρχει και η έσωτερική, οι άνθρωποι ζούν βασανισμένη ζωή. Στενοχωρούνται, υποφέρουν, ταλαιπωρούνται, και γι αυτό αυξάνονται συνεχώς τό άγχος, οί νευρώσεις, τά ναρκωτικά, η ανασφάλεια και οί αυτοκτονίες. Αυτά είναι τά συμπτώματα της βαθειάς έσωτερικής ανησυχίας και κρίσεως, τήν όποία περνά ο σύγχρονος άνθρωπος.

Η ειρήνη για τους Χριστιανούς δεν είναι μία κατ' άνοχήν συνύπαρξις μέ τους άλλους ανθρώπους αλλά, κατά τόν άγιο Γρηγόριο Νύσσης, είναι «άγαπητική τις προς τό όμόφυλον συνδιάθεσις»², διάθεσις άγάπης και προσφορᾶς. Είναι αυτή που ένώνει τά πάντα και άπεργάζεται τήν όμόνοια και τόν σύνδεσμο όλων, «άρχισυνάγωγος» κατά τόν άγιο Διονύσιο τόν Άρεοπαγίτη³.

2. Άγ. Γρηγορίου Νύσσης, *Λόγος εις τους Μακαρισμούς ζ'*, P.G. 44, 1284B.

3. Άγ. Διονυσίου Άρεοπαγίτου, *Περί θείων όνομάτων*, κεφ. ια', P.G. 3, 948D.

Ὁ Θεός τῆς ειρήνης χορηγός τῆς ειρήνης καί σέ ὅλη τήν κτίσι

Ὁ ἴδιος ὁ Τριαδικός Θεός ὡς «Θεός τῆς ειρήνης»⁴ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ειρήνης. Ἀπό τόν Τριαδικό Θεό ἀρχίζει, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο, τό ἀγαθόν τῆς ὁμοιοίας, καί τίποτε δέν εἶναι τόσον ἴδιον στήν Ἁγία Τριάδα ὅσον τό «έν τῇ φύσει καί πρὸς ἑαυτὴν ειρηναῖον»⁵. Ὡς Θεός ειρήνης εἶναι ὑπεράνω κάθε συγχύσεως καί κραυγῆς⁶. Ὁ προφήτης Δαβὶδ μέ ποιητικό τρόπο μάς λέγει ὅτι ἡ ειρήνη εἶναι ὁ τόπος τοῦ Θεοῦ⁷. Ἄλλοῦ πάλι λέγει: «Ἀνοίξαντός σου τήν χεῖρα τά σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος· ἀποστρέψαντος δέ σου τό πρόσωπον ταραχθήσονται»⁸.

Ὁ Θεός τῆς ειρήνης δημιουργεῖ καί τά λογικά του πλάσματα, ἀγγέλους καί ἀνθρώπους, κατά φύσιν ειρηνικά⁹.

Οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι εἶναι τά πρῶτα πλάσματα τοῦ Θεοῦ, τά ὅποια εἶναι γεμᾶτα ἀπό τήν ειρήνη τῆς Ἁγίας Τριάδος. Κατά τόν ἅγιο Διονύσιο τόν Ἄρεοπαγίτη, οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι «μέ τήν συμμετοχὴ τους στήν θεία ειρήνη ἐνοποιοῦνται μέ τόν ἑαυτό τους καί μεταξύ τους καθὼς καί μέ τήν μία τῶν ὄλων ἀρχὴ τῆς ειρήνης καί ἐνοποιοῦν καί τά κατώτερά τους

4. Ἐβρ. ιγ' 20.

5. Άγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός β'*, P.G. 35, 1148B.

6. Άγ. Γρηγορίου Σιναΐτου, *Φιλοκαλία*, έκδ. Παπαδημητρίου, Ἀθήναι 1982, τόμ. Δ', σ. 82.

7. Ψαλμ. οε', 3.

8. Ψαλμ. ργ', 28-29.

9. Άγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός α'*, P.G. 35, 737-740.

(ὄντα) κάθε ένα μέ τον έαυτό του και μεταξύ τους και όλα μέ την μία άρχή και αίτία της τών πάντων ειρήνης»¹⁰. Κατά τον άγιο Μάξιμο τον Όμολογητή, ή άκρα ειρήνη τών άγγελων συγκρατείται και δέν έκπίπτει χάρις στίς δύο αυτές διαθέσεις τους, τήν άγάπη προς τον Θεό και τήν προς άλλήλους άγάπη: «ταίς δυσί ταύταις κεκράτηται διαθέσει, τή τε προς τον Θεόν και τή προς άλλήλους άγάπη»¹¹. Από τήν Άγια Τριάδα, κατά τον Θεολόγο Γρηγόριο, έλαβαν όχι μόνον τήν έλλαμψι αλλά και «τό ειρηναίον και άστασίαστον, τό έν είναι», δηλαδή τήν ένότητα¹². Έτσι και στους Άγγέλους τίποτε δέν είναι τόσον ίδιον όσον «τό άμαχον και άστασίαστον»¹³.

Άλλά και ή ανθρωπίνη φύσις δημιουργείται από τον Θεό «άμαχος, ειρηνική, άστασίαστος, προς τε Θεόν και έαυτήν δι' άγάπης έσφιγμένη»¹⁴. Τό «άστασίαστον» έπεξετάθη «μέχρι πάσης της κτίσεως», της οποίας και είναι «κόσμος», δηλαδή στολίδι, κατά τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο. Όταν όμως, λόγω της άνταρσίας του ανθρώπου κατά του Θεού, εισήλθε ή σύγχυσις και ή διάσπασις στήν Δημιουργία, τότε

10. Άγ. Διονυσίου Άρεοπαγίτου, *Περί θείων ονομάτων*, κεφ. ια', P.G. 3, 949A.

11. Άγ. Μαξίμου Όμολογητού, Δ' Έκατοντάς περί άγάπης, λστ', *Φιλοκαλία*, ένθ' άνωτ., τ. Β', σ. 44.

12. Άγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός α'*, P.G. 35, 740A.

13. Άγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός α'*, P.G. 35, 737B.

14. Άγ. Μαξίμου Όμολογητού, *Κεφάλαια διάφορα θεολογικά τε και οικονομικά*, Έκατ. Α', P.G. 90, 1196B.

ή κτίσις έπαυσε νά ειρηνεύη και συγχρόνως έπαυσε νά είναι και κόσμος¹⁵.

Αποκατάστασις της ειρήνης έν Χριστώ

Όπως γνωρίζουμε, μέ τήν πτώσι του ανθρώπου χάθηκε ή ειρήνη. Όταν στήν ζωή μας μπήκε ό έγωισμός, ό όποιος χωρίζει τον άνθρωπο από τον Θεό Πατέρα, από τούς Άγγέλους και από τούς συνανθρώπους του, και τον διχάζει έσωτερικά, τότε χάθηκε και ή ειρήνη.

Άλλά ό Κύριος πού άγαπά τον άνθρωπο, οίκονόμησε τήν σωτηρία του, ώστε νά επανέλθη ό άνθρωπος στήν ειρήνη του Θεού. Κατά τον προφήτη Ησαΐα, ό Χριστός είναι άρχων ειρήνης, ειρήνης όχι περιορισμένης αλλά τελείας: «και της ειρήνης αυτού ουκ έστιν όριον»¹⁶. Γι' αυτό έννηθρώπισε και έσταυρώθη ό Χριστός: για νά ξαναδώση στον άνθρωπο τήν δυνατότητα νά ζήσει έν ειρήνη: «και δι' αυτού (του Χριστού) αποκαταλλάξει (ό Θεός Πατήρ) τά πάντα εις αυτόν, ειρηνοποιήσας διά του αίματος του σταυρού αυτού, δι' αυτού είτε τά επί της γής είτε τά έν τοίς ουρανοίς»¹⁷. Και ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς προσθέτει: «Τό έργον άπαν της αυτού παρουσίας ή ειρήνη έστί, και δι' αυτήν κλίνας ουρανούς επί της γής κατήλθε»¹⁸.

15. Άγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος ειρηνικός α'*, P.G. 35, 740C.

16. Ησ. θ', 6. Βλ. και Ψαλμ. οα' και πδ'.

17. Κολ. α' 20. Βλ. και Έφεσ. β' 14-17.

18. Άγ. Γρηγορίου Παλαμά, *Περί της προς άλλήλους ειρήνης*, §10, ΕΠΕ, τ. 9, σ. 38.

Ἄς δοῦμε ὅμως πῶς ὁ Χριστός μᾶς προσφέρει τήν εἰρήνην.

Μᾶς ἐπαναφέρει στόν Οὐράνιο Πατέρα.

Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἀπομακρυσμένος ἀπό τόν οὐράνιο Πατέρα του καί χωρισμένος ἀπό αὐτόν, δέν μποροῦσε νά εἰρηνεύη. Ὅπως ἓνα ἐπαναστατημένο παιδί, ἔστω καί ἂν ἔχη πολλές ἐπιτυχίες στήν ζωή του, δέν εἶναι δυνατόν νά εἰρηνεύη ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται μακριά ἀπό τήν ἀγκαλιά τοῦ καλοῦ πατέρα του, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἀδύνατον νά εὐρίσκεται σέ εἰρηνική κατάσταση, ἐφ' ὅσον παρέμενε μακριά ἀπό τήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Ὅμως ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός μᾶς ἐπανάφερε στόν Πατέρα Του καί μᾶς ἐπανένωσε μαζί Του, ἀφοῦ προσέλαβε τήν πεσοῦσα φύσι μας καί τήν ἔνωσε μέ τόν ἑαυτό Του κατά τήν ἐνανθρώπησί Του: «Ἐπί τῶν ὧμων Χριστέ τήν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν, ἀναληφθεῖς, τῷ Θεῷ καί Πατρί προσήγαγες»¹⁹. Γι' αὐτό καί μόνον κοντά Του μποροῦμε νά ἀπολαύσουμε τήν εἰρήνην. Κατά τόν ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα, ὅπως δέν ἴμμορεϊ τό μάτι νά ἰδῆ χωρίς τό φῶς, ἔτσι δέν ἴμμορεϊ χωρίς τόν Χριστό ἡ ψυχή νά ἀπολαύσῃ ζωή ἀληθινή καί εἰρήνην, διότι μόνος ὁ Χριστός μᾶς καταλλάσσει μέ τόν Θεό καί «ποιεῖ τήν εἰρήνην ταύτην»²⁰.

19. Τροπάριον ζ' ὠδῆς τοῦ α' κανόνος τῆς Ἀναλήψεως, *Πεντηκοστήριον*.

20. Ἄγ. Νικολάου Καβάσιλα, P.G. 150, 464B.

Διά τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Του κατήργησε τήν ἔχθρα μέ τόν Θεό, μέ τοὺς Ἀγγέλους καί μεταξύ μας.

Μᾶς ἐχώριζε, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, πρῶτα μία ἔχθρα μέ τόν Θεό. Ὅχι γιατί ὁ Θεός εἶχε ἔχθρα πρὸς τόν ἄνθρωπο, ἀλλά γιατί ἐμεῖς εἴχαμε γίνει ἔχθροί Του²¹. Τήν ἔχθρα αὐτή τήν δέχθηκε ἐπάνω Του ὁ Χριστός καί τήν κατέλυσε, ὅταν ἀνέβηκε γιά χάρι μας ἐπάνω στόν Σταυρό: «ἐχθροί ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διά τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ...»²².

Ἡ ἔχθρα πού εἶχε ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεό ἐπεξετάθη καί πρὸς τοὺς συναθρώπους του. Γι' αὐτό πρὶν νά σταυρωθῆ ὁ Χριστός, ὁ ἄνθρωπος δέν μποροῦσε νά ἀγαπᾷ τόν πλησίον του μέ ἀληθινή ἀγάπη οὔτε νά ἔχη εἰρήνην μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μέ τόν σταυρικό Του ὅμως θάνατο ὁ Χριστός γκρέμισε, κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο, τό μεσότοιχο πού χώριζε τοὺς δύο λαούς, τῶν Ἰουδαίων καί τῶν Ἐθνικῶν, ἀπέκτεινε τήν ἔχθρα καί ἔφερε τήν εἰρήνην μεταξύ τῶν ἀνθρώπων: «αὐτός γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τά ἀμφότερα ἐν καί τό μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τήν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκί αὐτοῦ... ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινόν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καί ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνί σώματι τῷ Θεῷ διά τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τήν ἔχθραν ἐν αὐτῷ»²³.

21. Ρωμ. η' 6, βλ. καί Ἰακ. δ' 4.

22. Ρωμ. ε' 10.

23. Ἐφεσ. β' 14-17. Βλ. καί Α' Τιμ. β' 6.

Ἄφοῦ ὁ Κύριος μᾶς εἰρηνέυσε μέ τόν ἑαυτό Του, μᾶς εἰρηνέυσε καί μεταξὺ μας. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀναφέρει σχετικά: Ὁ Κύριος ἔπαθε δι' ἡμᾶς, «ἵνα πρὸς ἑαυτὸν εἰρηνεύσῃ καί καταλύσῃ τὸν ἐν ἡμῖν πόλεμον»²⁴.

Ἀλλά καί οἱ Ἄγγελοι μετὰ τὴν πτώσι τοῦ ἀνθρώπου καί τὴν ἔξορία του ἀπὸ τὴν Ἑδέμ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ ἐμᾶς. Σχολιάζοντας ὁ Μ. Βασίλειος τὸν στίχο 12 τοῦ 37ου ψαλμοῦ γράφει: «Ἀλλά καί οἱ πρότερον αὐτοῦ φίλοι, καί οἱ πλησίον αὐτοῦ, οἱ τὸν πάντα χρόνον αὐτῷ συνόντες, ἐάσαντες αὐτόν, μακρόθεν ἔστησαν, οὐκέτι αὐτῷ συνεῖναι βουλόμενοι, πόρρωθεν ἀποκλαιόμενοι, ὡς ἔοικε, φίλου συμφορᾶν. Τίνες δέ ἦσαν, ἀλλ' ἢ οἱ ἐπὶ τοῖς προτέροις αὐτοῦ ἀγαθοῖς χαίροντες, ἄγγελοι δηλαδή ἀγαθοὶ καί λειτουργοὶ Θεοῦ, τῇ τῶν ἀνθρώπων συγχαίρειν εἰωθότες σωτηρία;»²⁵. Δηλαδή, οἱ ἀληθινοὶ φίλοι τοῦ ἀνθρώπου –αὐτοὶ ἦταν, κατὰ τὸν ἅγιο Βασίλειο, οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι– πού ἔμεναν πάντοτε πλησίον του καί εἶχαν χαρὰ γιὰ τὰ ἀγαθὰ του, δέν ἤθελαν πλέον νά βρισκῶνται κοντὰ του ἀλλά, ἀφοῦ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ αὐτόν, πενθοῦσαν γιὰ τὴν συμφορὰ τοῦ φίλου τους.

Τό αἷμα ὁμως τοῦ Κυρίου μᾶς ἔνωσε καί πάλιν μέ τίς ἀγγελικές τάξεις. Γράφει χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής: «Ἰσοτίμους δέ τοῖς Ἄγγελοις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκεν, οὐ καθ' ὅτι μόνον εἰρηνοποίησας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καί τὰ ἐπὶ τῆς

γῆς... ἀλλ' ὅτι καί μετὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπὲρ ἡμῶν οικονομίας, μετὰ τοῦ προσληφθέντος ἀναληφθεῖς σώματος, οὐρανόν καί γῆν ἤνωσε δι' ἑαυτοῦ· καί τοῖς νοητοῖς συνῆψε τὰ αἰσθητά...»²⁶. Δηλαδή, μᾶς ἔκανε ἰσοτίμους (καί ἔτσι ἀπεκατέστησε τὴν φιλία μας) μέ τοὺς Ἄγγελους ὁ Χριστός μας, καί ὅταν εἰρηνοποίησε τὰ οὐράνια καί τὰ ἐπίγεια μέ τὴν σταυρική του θυσία, (βλ. Κολασ. α' 20), ἀλλά καί ὅταν ἔνωσε διὰ μέσου τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ τόν οὐρανὸ καί τὴν γῆ, τὰ νοητὰ καί τὰ αἰσθητὰ, κατὰ τό τέλος τῆς θείας Οἰκονομίας Του ἀναληφθεῖς μαζί μέ τό σῶμα Του, πού προσέλαβε (ἀπὸ τὴν Παναγία μας).

Τώρα πλέον δέν ὑπάρχει ἔχθρα οὔτε πρὸς τὸν Θεὸ οὔτε πρὸς τοὺς Ἄγγελους οὔτε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Μέσω τῆς Ἐκκλησίας Του ἐνοποίησε τὴν θρυμματισμένη φύσι μας.

Οἱ ἄνθρωποι, ὅπως προαναφέραμε, μετὰ τὴν ἁμαρτία διάσθηκαν καί ἀπομακρύνθηκαν ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἐχασαν τὴν ἐνότητα πού εἶχαν πρὶν ἁμαρτήσουν. Γι' αὐτό καί δέν ἦταν δυνατὸν νά εἰρηνεύουν πλέον. Ἡ κοινή ἀνθρωπίνη φύσις μας, μέ ἄλλα λόγια, κομματιάσθηκε ἐσωτερικά.

Ὁ Κύριός μας, θέλοντας νά ἐπαναφέρει τὴν ἀπωλεσθεῖσα ἐνότητα τῆς φύσεώς μας, δημιουργεῖ ἓνα νέο ἄνθρωπο, ἓνα νέο σῶμα, τό σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία, ὄχι πολλὰ σώματα, τό ἓνα ἐνιαῖο σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

24. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος εἰρηνικός β'*, P.G. 35, 1149B.

25. Μ. Βασιλείου, *Ὁμιλία εἰς τὸν ΛΖ΄ Ψαλμόν*, P.G. 30, 97B.

26. Ἁγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν, Φιλοκαλία*, ἐνθ, ἀνωτ., τ. Β', σ. 189.

Κάθε ένας πού γίνεται Χριστιανός, γίνεται μέλος του σώματος του Χριστού. Μέσα στην Έκκλησία ένοποιείται ή κομματιασμένη και θρυμματισμένη ανθρώπινη φύσι μας. Έτσι ένώνει ο Κύριος τους πρώην χωρισμένους και άλληλομισουμενους Ίουδαίους και Έθνικούς, Έλληνας και βαρβάρους, άνδρες και γυναίκες, έλευθέρους και δούλους: «οὐκ ἔνι Ίουδαίος οὐδέ Έλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδέ έλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν και θήλυ· πάντες γάρ ὑμεῖς εἶς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»²⁷. Κάθε διαφορά και αντίθεσις μας, φυλετική ή ανθρωπίνη, έξαλείφθηκε από τον Χριστό και απέκατεστάθη ή ένότης. Ένωμένοι πλέον όλοι μας στό σώμα του Χριστού, την Έκκλησία, επανευρίσκουμε την ένότητα της ανθρωπίνης φύσεώς μας και βαθειά πνευματική ειρήνη, πού είναι ή συνέπεια της ένότητος αυτής.

*Διά της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος χαρίζει την
έσωτερική ειρήνη στον άνθρωπο.*

Μετά την άμαρτία των πρωτοπλάστων ο άνθρωπος έχει μέσα του σαν άρρώστια την επιθετικότητα προς τον άλλον. Αυτό φαίνεται ακόμη και στα μικρότερα παιδιά. Βλέπουμε τά νήπια, πού ακόμη δέν κατανοούν τά πράγματα λογικά, να ζηλεύουν τό ένα τό άλλο. Φαίνεται και από αυτό ότι ο πόλεμος και ή επιθετικότης αποτελούν ασθένειες της φύσεώς μας, πού κληρονομούμε μέ τό προπατορικό άμάρτημα. Αυτή την άρρωστη, την φιλοπόλεμη και επιθετική φύσι μας, μό-

27. Γαλ. γ' 28.

νον ο Χριστός, ο πραγματικός ιατρός της, μπορεί να την θεραπεύση, διά της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος.

Ο Χριστός χορηγεί στις ψυχές μας την Χάρι του Αγίου Πνεύματος και δι' αυτής μάς δίνει την δυνατότητα να αγαποῦμε, να συγχωροῦμε, να είμαστε έπεικεις, πρᾶοι, άνεκτικοί. Έρχόμενος ο Παράκλητος και κατασκημώνοντας μέσα μας, μάς πλημμυρίζει μέ τους καρπούς της αγαθότητος Του: «ο δέ καρπός του Πνεύματός έστιν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια»²⁸. Αυτά αποτελούν και τίς αναγκαίες προϋποθέσεις για την άληθινή ειρήνη.

*Διά της ένοποιήσεως των δυνάμεων της ψυχής μας
καταλύει τον έσωτερικό μας πόλεμο.*

Ο Χριστός μάς ειρηνεύει έσωτερικά, διότι ένοποιεί τίς δυνάμεις της ψυχής μας: γίνεται ο Ίδιος τό κέντρο και ο άξονας της έσωτερικής μας ένότητος. Όλοι γνωρίζουμε εκ πείρας ότι ή ίδια μας ή φύσις είναι έσωτερικά διχασμένη και ότι μέσα μας παλεύουν δύο θελήματα, δύο άνθρωποι, ο παλαιός και ο νέος. Μπορεί μέ την θέλησί μας να θέλουμε τό καλό, αλλά ή αδυναμία μας μάς ρίχνει στό κακό. Ο έσωτερικός αυτός διχασμός μάς κουράζει και ύποφέρουμε πολύ από αυτόν²⁹.

Όταν όμως έχουμε τον Χριστό μέσα μας και αυτός γίνεται τό κέντρο, γύρω από τό όποιο ένοποιούνται όλες οι δυ-

28. Γαλ. ε' 22.

29. Ρωμ. ζ' 14-25.

νάμεις τῆς ψυχῆς, δηλαδή ἡ καρδιά ἀγαπᾷ τόν Χριστό, ἡ θέλησις θέλει τόν Χριστό καί ὁ νοῦς σκέπτεται τόν Χριστό, τότε βρίσκουμε τήν ἐσωτερική μας εἰρήνη.

Ὁ Χριστός λοιπόν δέν εἶναι ἀπλῶς ὁ διδάσκαλος τῆς εἰρήνης, ἀλλά ἡ σαρκωμένη εἰρήνη. Εἶναι, κατά τήν ἀγγελική δοξολογία: «Ἡ ἐπί γῆς εἰρήνη»³⁰. Καί ἐμεῖς ζῶντες «ἐν Χριστῷ», ἐνοποιούμεθα ἐσωτερικά.

Ἡ εἰρήνη ἐπομένως πού παρέχει ὁ Κύριος εἶναι ἐσωτερική. Αὐτό ἀποτελεῖ καί τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης. Ἡ ἐξωτερική χωρίς τήν ἐσωτερική εἰρήνη δέν βοηθεῖ οὐσιαστικά τόν ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη κυρίως ἀπό αὐτήν τήν ἐσωτερική εἰρήνη. Γι' αὐτό καί ὁ ἅγιος Ἰσαάκ μᾶς παραγγέλλει : «εἰρηνεύσον ἐν σεαυτῷ καί εἰρηνεύσει σοι ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ»³¹. Πράγματι ὁ εἰρηνικός ἄνθρωπος, ἔστω καί ἂν οἱ ἄλλοι γύρω του εὐρίσκωνται σέ ταραχή, ἀκαταστασία ἢ σύγχυσι, αὐτός κρατώντας τήν ἐσωτερική εἰρήνη, ὅχι μόνον δέν ἐπηρεάζεται ἀπό τό περιβάλλον ἀλλά εἰρηνεύει καί ὅσους τόν προσεγγίζουν. Μπορεῖ νά κρατᾷ τήν εἰρήνη ἐν μέσῳ τοῦ μεγαλυτέρου πολέμου: «Ἐάν κολληθῆ ὁ οὐρανός τῇ γῆ, ὁ ταπεινόφρων (πού εἶναι ὁ ὄντως ἡσύχιος καί εἰρηνικός) οὐ θροεῖται»³². Αὐτό φαίνεται καί στούς βίους τῶν Ἁγίων. Στόν βίο π.χ. τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ, ἐνός μεγάλου Ρώσου ἀσκητοῦ τοῦ περασμένου

αἰῶνος, ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ ἔχοντας αὐτήν τήν εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ μέσα του, τήν μετέδιδε σέ ὄλους. Καί σήμερα βλέπουμε ὅτι τό χαρακτηριστικό τῶν Ἁγίων εἶναι ὅτι εἰρηνεύουν κάθε ἕναν πού θά τούς πλησιάσῃ ὅτι ἐκπέμπουν εἰρήνη.

Ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ ἀπευθυνόμενος κάποια στιγμή σέ συνομιλητή του, τοῦ εἶπε ὅτι ἐκεῖνο πού προέχει εἶναι νά ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος τό εἰρηνικό Πνεῦμα, δηλαδή νά εἰρηνεύσῃ μέ τόν Θεό: «Χαρά μου, ἀπόκτησε πνεῦμα εἰρηνικό καί τότε χιλιάδες ψυχές θά σωθοῦν κοντά σου»³³. Καί αὐτό τό ἀπέδειξε μέ τήν ζωή του. Ἀφοῦ εἰρηνεύσε μέ τόν Θεό, χιλιάδες ἄνθρωποι ἀπό ὅλη τήν Ρωσία τόν ἐπισκεπτόταν στό δάσος τοῦ Σαρῶφ, ὅπου ἔζησε ὡς ἀσκητής, γιά νά εἰρηνεύσουν κοντά του, νά ἐξομολογηθοῦν, νά τοῦ ποῦν τούς λογισμούς των, νά ἀντλήσουν ἀπό τήν θεία Χάρι πού ἐσκήνωσε μέσα του, νά βροῦν τήν γαλήνη καί ἀνάπαυσι τῆς ψυχῆς των, πού τόσο εἶχαν ἀνάγκη, ὅπως τήν ἔχει ἀνάγκη καί ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς καί μάλιστα τῆς ἰδικῆς μας.

Ποία ἡ ἀληθινή εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπαραίτητη ἡ συνέργεια τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό γιά τήν ἀπόκτησί της

Ἐκ προοιμίου πρέπει νά τονίσουμε ὅτι δέν εἶναι κάθε εἰρήνη εὐάρεστη στόν Θεό, ἀλλά ἡ εἰρήνη πού προϋποθέτει τήν δικαιοσύνη, δηλαδή τήν ἀρετή. Εἶναι χαρακτηριστικό

30. Λουκ. β' 14.

31. Ἁγ. Ἰσαάκ Σύρου, *Τά εὐρεθέντα ἀσκητικά*, ἔκδ. ἱερομ. Ἰωακείμ Σπετσιέρη, Ἀθήναι 1895, λόγ. λ', σ. 127.

32. *Ἐνθ' ἄνωτ.*, λόγ. πα', σ. 312.

33. Ἀρχιμ. Τιμοθέου, *Ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ*, ἔκδ. Ἱ. Μον. Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1991, σ. 94.

ὅτι ὁ Κύριος ἐμακάρισε ὄχι μόνον τοὺς «εἰρηνοποιούς» ἀλλὰ καὶ τοὺς «δεδιωγμένους ἕνεκεν δικαιοσύνης»³⁴, δηλαδή αὐτοὺς πού θά ὑπομείνουν θλίψεις καί διωγμούς γιά τήν συνέπειά τους στήν ἀκαινοτόμητο πίστι καί τήν τήρησι τῶν ἐντολῶν Του. Σέ ἄλλη περίπτωσι, ἀκόμη πιό χαρακτηριστικά, διεκήρυξε: «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπί τήν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλά μάχαιραν»³⁵, ἐννοώντας τόν διχασμό πού θά προκαλέσῃ ὁ θεϊκός Του λόγος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν πού θά θελήσουν νά τόν ἐφαρμόσουν ἀπό ἐκείνους πού θά τόν ἀθετήσουν. Ἄλλοῦ πάλι, γιά νά δείξῃ τήν διαφορά τῆς κοσμικῆς ἀπό τήν θεϊκή εἰρήνη, ἐτόνισε: «εἰρήνην τήν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν»³⁶. Στοιχοῦντες στοὺς λόγους τοῦ Κυρίου καί οἱ ἅγιοι Πατέρες, μᾶς διδάσκουν ὅτι δέν πρέπει νά θυσιάζουμε τήν ὁμολογία τῆς πίστεως χάριν μιᾶς ἐπιπλάστου εἰρήνης: «Κρείττων γάρ ἐπαινετός πόλεμος εἰρήνης χωριζούσης Θεοῦ»³⁷.

Ἡ ἀληθὴς εἰρήνη ἐπομένως δέν ἔχει καμμία σχέσι μέ τήν ψευδώνυμο εἰρήνη τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλά εἶναι δῶρο τοῦ Χριστοῦ. Προϋποθέτει ὅμως καί τήν δική μας συνέργεια, ὅπως συμβαίνει καί μέ ὅλα τά δῶρα τοῦ Χριστοῦ καί μέ ὄλες

34. Ματθ. ε' 9, 10.

35. Ματθ. ι' 34.

36. Ἰωαν. ιδ' 27.

37. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος Β', Ἀπολογητικός τῆς εἰς τόν πόντον φυγῆς*, ΠΒ', P.G. 35, 488C.

τίς ἀρετές. Δέν μποροῦμε νά κρατήσουμε τήν εἰρήνη πού μᾶς χαρίζει ὁ Θεός, ἂν δέν ἀγωνισθοῦμε γι' αὐτήν.

Ἄς δοῦμε λοιπόν πῶς θά ἀγωνισθοῦμε μέ τίς ἀσθενεῖς δυνάμεις μας, προσφερόμενοι στόν Κύριό μας, γιά νά ἔλθῃ ἡ εἰρήνη Του στόν κόσμο μας.

*Μέ τόν πόλεμο κατά τοῦ διαβόλου καί τῶν παθῶν μας
καί τήν ἐπιδίωξι τῶν ἀρετῶν.*

Ἐνῶ ὁ Χριστός μᾶς εἰρηνεύει, ὁ διάβολος εἶναι ταραχοποιός. Γι' αὐτό ὅπου εἰσέρχεται ὁ διάβολος παρουσιάζονται πόλεμοι, ἀκαταστασίες, συγχύσεις καί δυσκολίες στοὺς ἀνθρώπους. Κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο: «κἀκείνος αὐτός τε στασιάζει πρὸς ἑαυτόν καί τῷ πολυειδεῖ καί τοῖς πάθει, κἀν τοῖς ἄλλοις, ταῦτο τοῦτο ἐνεργεῖ... τῷ ζόφῳ τῆς στάσεως ἑαυτὸν ἐγκρύπτων»³⁸, δηλαδή καί ὁ ἴδιος ἔχει ταραχή λόγω τῆς πολυπλοκότητος (τῆς πονηρίας του) καί τῶν παθῶν του, ἀλλά καί στοὺς ἄλλους προκαλεῖ τά ἴδια, κρύπτοντας τόν ἑαυτό του στό σκοτός τῆς ταραχῆς.

Οἱ δαίμονες γιά νά ἐπιτελέσουν τό ψυχοφθόρο ἔργο τους ἐκμεταλλεύονται τά πάθη μας, λαμβάνοντας ἀφορμή ἀπό τήν ἀμέλειά μας: «αὔξουσι μέντοι τά πάθη οἱ ἀκάθαρτοι δαίμονες συνεργόν τήν ἡμετέραν ἀμέλειαν λαμβάνοντες καί ταῦτα ἐρεθίζοντες...»³⁹. Τά πάθη μας ἀκολούθως ἐνισχυόμενα ἀπό τοὺς πονηροὺς δαίμονας ἀποτελοῦν τήν αἰτία καί τῆς ἐσωτε-

38. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος εἰρηνικός α'*, P.G. 35, 740AB.

39. Ἁγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Β' Ἑκατοντάς περὶ Ἀγάπης, ξθ', *Φιλοκαλία*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σ. 23.

ρικῆς ταραχῆς μας καί τῶν ἐξωτερικῶν ἀναστατώσεων. Γράφει σχετικῶς ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «τό γάρ φρόνημα τῆς σαρκός θάνατος, τό δέ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωή καί εἰρήνη διότι τό φρόνημα τῆς σαρκός ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γάρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται οὐδέ γάρ δύναται· οἱ δέ ἐν σαρκί ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύναται»⁴⁰. Ὅπου ἐπικρατοῦν τά σαρκικά πάθη, ἡ πλεονεξία, ἡ φιληδονία, ἡ κακία, τό μῖσος, ἡ ἐχθρότης, ἡ μνησικακία, ὁ ἐγωισμός, ἡ ἰδιοτέλεια, ἡ συμφεροντολογία, δέν εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νά εἰρηνεύη. Καί ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά ἡ ἐσωτερική ταραχή του μεταφέρεται καί στούς ἄλλους γύρω του.

Αὐτονόητο μετά ἀπό τά ἀνωτέρω εἶναι ὅτι, ἐάν θέλουμε νά βασιλεύη ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ μέσα μας καί γύρω μας, θά πρέπει νά ἀγωνιζόμαστε συνεχῶς κατά τῶν δαιμόνων καί τῶν παθῶν μας, γιά νά διατηροῦμε τήν καρδιά καί τό σῶμα μας καθαρά ἀπό κάθε τι τό ἐφάμαρτο. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής μᾶς συμβουλεύει: «Μή μολύνῃς τήν σάρκα σου ἐν αἰσχροῖς πράξεσι καί μή μίανῃς τήν ψυχὴν πονηροῖς λογισμοῖς· καί ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἐπελεύσεται ἐπί σέ, τήν ἀγάπην φέρουσα»⁴¹.

Κατά τόν ἅγιο Σιλουανό, μεγάλο Ἁγιορείτη ἀσκητή τοῦ αἰῶνος μας, εἶναι ἀδύνατον νά διατηρήσουμε τήν ψυχική εἰρήνη, ἐάν δέν φυλάξουμε τόν νοῦ μας καθαρό ἀπό κάθε

ἀντίθεο λογισμό⁴². Ἄλλοῦ πάλι λέγει: «Ψυχὴ ἁμαρτωλῆ, αἰχμάλωτη στά πάθη, δέν μπορεῖ νά ἔχη εἰρήνη καί χαρά ἐν Κυρίῳ, ἔστω κι ἂν ἔχη ὅλα τά πλούτη τῆς γῆς, ἔστω κι ἂν βασιλεύη σ' ὅλο τόν κόσμον»⁴³.

Ἀκόμη καί μία ὑπόνοια ἂν δεχθοῦμε ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ μας, δέν μποροῦμε νά εἰρηνεύουμε καρδιακά: «πάσαν ὑπόνοιαν κινουμένην ἐν τῇ καρδίᾳ κατά τινος, παραιτοῦ παντελῶς, ὡς καταλύουσιν ἀγάπην καί εἰρήνην»⁴⁴, μᾶς συμβουλεύει ὁ ἅγιος Θεολήπτος Φιλαδελφείας. Γι' αὐτό ὁ Χριστιανός πρέπει νά προσέχη ἀκόμη καί τά μικρά. Ἡ κακή ὑποψία πού τοῦ βάζει ὁ διάβολος ἐναντίον ἐνός συνανθρώπου του, εἶναι ἱκανή νά καταλύσῃ τήν ἀγάπη καί τήν εἰρήνη.

Δέν φθάνει ὁμως μόνον τό νά νικήσῃ ὁ ἄνθρωπος τά πάθη του, γιά νά εἰρηνεύσῃ. Χρειάζεται ἐπί πλέον νά ἐγκολληθῇ τίς ἀρετές καί μάλιστα τήν ἀγάπη. Ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη, ἐκεῖ ὑπάρχει καί εἰρήνη. Ὁμιλῶν ἐκ πείρας ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης ἔγραφε: «Εἶναι ἀδύνατο νά ἔχουμε εἰρήνη στήν ψυχὴ, ἂν δέν παρακαλοῦμε μ' ὅλη μας τή δύναμη τόν Κύριο ν' ἀγαποῦμε ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ὁ Κύριος ἤξερε πῶς, ἂν δέν ἀγαποῦμε τούς ἐχθρούς, δέν θά ἔχουμε ψυχική

40. Ρωμ. ιη' 6-8.

41. Ἁγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Α' Ἐκατοντάς περὶ ἀγάπης, μδ', *Φιλοκαλία*, ἐνθ' ἄνωτ., τ. Β', σ. 7.

42. Ἀρχιμ. Σωφρονίου, *Ὁ Γέροντας Σιλουανός, «Ἡ εἰρήνη»*, ἐκδ. Ἱ. Μον. Τιμίου Προδρόμου, Ἑσσεξ Ἀγγλίας 1978, σ. 356.

43. Ἀρχιμ. Σωφρονίου, *Ὁ Γέροντας Σιλουανός*, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 352.

44. Ἁγ. Θεολήπτου Φιλαδελφείας, Λόγος περὶ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, *Φιλοκαλία*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Δ', σ. 12.

ειρήνη και γι' αυτό μᾶς ἔδωσε τὴν ἐντολή «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν»⁴⁵.

Πολλοὶ μιλοῦν γιὰ εἰρήνη ὀργανώνουν πορεῖες εἰρήνης καὶ ἄλλες φιλειρηνικὲς ἐκδηλώσεις. Οἱ προσπάθειές τους ὁμῶς ἔχουν πολὺ πτωχὰ ἀποτελέσματα, διότι δέν θέτουν ὡς προϋπόθεσι τῆς εἰρήνης τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν παθῶν τους καὶ τὴν ἀγάπη.

*Μέ τὴν συνειδητὴ συμμετοχὴ μας
στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.*

Αὐτὴν τὴν εἰρήνη πού προσφέρει ὁ Χριστός, τὴν κατέχει ἡ Ἐκκλησία. Στὴν Ἐκκλησία εὐρίσκουμε τὴν εἰρήνη τῆς ψυχῆς μας καὶ ἀπὸ αὐτὴν διδασκόμεθα νὰ εἰρηνεύουμε μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς ἀγαποῦμε. Μποροῦμε, μαζὶ μέ τὸν ἅγιο Μάξιμο, νὰ χαρακτηρίσουμε τὴν ἁγία Ἐκκλησία μας «ἄσυλον εἰρήνης ἀνάκτορον»⁴⁶, δηλαδή ἀπαραβίαστο ἀνάκτορο τῆς εἰρήνης. Ὅ,τι γίνεται στὴν Ἐκκλησία εἶναι μία πρᾶξις εἰρηνεύσεως τῶν ἀνθρώπων μέ τὸν Θεό καὶ μεταξὺ των.

Οἱ τυχόν ἀνθρώπινες ἀδυναμίες ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, πού ὀδηγοῦν σέ σχίσματα καὶ διχόνοιες ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν ἱερῶν περιβόλων τῆς Ἐκκλησίας, φαίνεται ἐνίοτε νὰ διασαλεύουν ἐξωτερικά τὴν εἰρήνη τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως δέν μποροῦν νὰ προσβάλλουν τὸν ἐσῶτερο πυρῆνα της, οὔτε τὸ εἰρηνοποιό της ἔργο, διότι κέντρο τῆς Ἐκκλησίας εἶ-

ναι ὁ «Θεὸς τῆς εἰρήνης» καὶ οἱ ἐνωθέντες μετ' Αὐτοῦ εἰρηνοποιοὶ Ἅγιοι. Ἡ εἰρήνη εἶναι δῶρον τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, πού δίδεται σέ ὄσους ἀγωνίζονται νὰ γίνωνται ἄξιοι τοῦ δῶρου.

Ἡ θεία Λειτουργία, λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, εἶναι μυστήριον εἰρήνης⁴⁷. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι μία χωρὶς διακοπὴ πορεία εἰρήνης. Ἄλλοῦ πάλι λέγει ὁ ἴδιος, ὅτι ἡ ἁγία Τράπεζα εἶναι τράπεζα εἰρήνης⁴⁸, διότι ἐκεῖ θυσιάζεται ὁ Χριστός, πού μέ τὴν θυσία Του φέρει τὴν εἰρήνη μέσα στὸν ἀνθρωπο. Γι' αὐτὸ παρατηροῦμε, ὅταν τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία, ὅτι προέχουν τὰ αἰτήματα τῆς εἰρήνης: «Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν»· «Ἐπὲρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης...», ὄχι ἀπλῶς μιᾶς ἐξωτερικῆς εἰρήνης ἀλλὰ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης· «Ἐπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου...»· «Ἐιρήνη πᾶσι»· «Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν» καὶ τόσα ἄλλα.

Προϋπόθεσις ἐπομένως, γιὰ νὰ συμμετάσχουμε κατὰ τὸ δυνατὸν ἀξίως στὴν θεία Λειτουργία, εἶναι ἡ εἰρήνη. Χωρὶς αὐτὴν δέν μποροῦμε νὰ ὑψώσουμε τίς ψυχές μας πρὸς τὸν Θεό «χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ»⁴⁹ οὔτε νὰ ἔχουμε κοινωνία καὶ ἔνωσι μέ τοὺς συνανθρώπους μας. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος στό ἱερό Εὐαγγέλιο μᾶς παραγγέλλει νὰ εἰρηνεύσουμε μέ τοὺς ἀδελφούς μας, πρὶν προχωρήσουμε στὴν ἀναίμακτη

45. Ἀρχιμ. Σωφρονίου, Ὁ Γέροντας Σιλουανός, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 355.

46. Ἀγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Μυσταγωγία*, κεφ. κγ', P.G. 91, 697D.

47. «Εἰρήνης ἐστὶ μυστήριον τοῦτο τό μυστήριον», Ἀγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία Ν' εἰς τό κατὰ Ματθαῖον*, P. G. 58, 508.

48. Ἀγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα*, P.G. 49, 381.

49. Α' Τιμ. β' 8.

ιερουργία: «Ἐάν οὖν προσφέρῃς τό δῶρόν σου ἐπί τό θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατά σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τό δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καί ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καί τότε ἐλθὼν πρόσφερε τό δῶρόν σου»⁵⁰.

Μετά τό πέρας τῆς θείας Λειτουργίας καί ἐφ' ὅσον μέ τέτοιες προϋποθέσεις λειτουργηθοῦμε, φεύγουμε ἀπό τόν ναό φέροντας τήν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ μέσα μας. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἐνωθῆ μέ τόν Χριστό, πού εἶναι ἡ σαρκωθεῖσα εἰρήνη, φέρει μέσα του τήν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι ἐξέρχεται ἀπό τήν Ἐκκλησία πραγματικά εἰρηνικός καί γίνεται ἀπόστολος εἰρήνης, εἰρηνοποιός, ὅπως θέλει ὁ Κύριος. Καί ὅπουδήποτε εὐρίσκεται, σκορπίζει τήν εἰρήνην.

Ἄλλα τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἄν τά προσέξουμε, εἶναι μυστήρια πού εἰρηνεύουν τούς ἀνθρώπους, τούς συμφιλιώνουν μέ τόν Θεό καί μεταξύ τους καί τούς ἐνώνουν. Ἰδίως αὐτό γίνεται μέ τό μυστήριο τῆς μετανοίας.

Πραγματικά, ἄν σκεφθοῦμε τί γίνεται στά ἐξομολογητήρια, ὅπου πηγαίνουν ἄνθρωποι ὅλων τῶν ἡλικιῶν, θά βεβαιωθοῦμε ὅτι ἐκεῖ ἐπιτελεῖται ἡ ἀληθῆς συμφιλιώσις. Ποιό εἶναι τό ἔργον τοῦ πνευματικοῦ; Νά συμφιλιῶνῃ τούς ἀνθρώπους μέ τόν Θεό καί μεταξύ τους. Ὁ πνευματικός θά ἐρωτήσῃ τόν ἐξομολογούμενον, ποιὰ εἶναι ἡ σχέσις του μέ τόν Θεό, ἐάν ἀγαπᾷ τόν Θεό καί ἐάν ἀγωνίζεται νά τηρῇ τίς ἅγιες ἐντολές Του, ὅπως ἐπίσης καί ποιὰ εἶναι ἡ σχέσις του μέ τούς

ἀδελφούς του, ἐάν διατηρῇ κάποια ψυχρότητα, ἐάν ἀγαπᾷ καί συγχωρῇ τόν πλησίον του. Θά τοῦ ἐπιτρέψῃ νά κοινωνήσῃ τά ἅγια Μυστήρια, μόνον ὅταν εἰρηνεύσῃ καί ἀποκαταστήσῃ τήν ἐγκάρδιον κοινωνία μέ τόν Θεό καί τούς ἀδελφούς του.

Χιλιάδες ἄνθρωποι εἰρηνεύουν καί συμφιλιώνονται διά τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως μέσα στήν Ἐκκλησία καί ἀποκαθίσταται ἡ ἐνότης καί ἡ εἰρήνη μεταξύ τους. Αὐτό ὁμῶς δέν φαίνεται εὐκόλα. Ἀντιθέτως ἐάν πραγματοποιηθῇ μία πορεία εἰρήνης, πού θά ἔχῃ ἐπί πλέον διαφημισθῆ, ὅλοι θά λάβουν γνῶσιν τοῦ γεγονότος. Οἱ ἄνθρωποι, πού δέν ἔχουν βαθειά πνευματικά κριτήρια, θεωροῦν τήν πορεία αὐτή ὡς μία οὐσιαστική καί ἐπιτυχημένη συμβολή στόν ἀγῶνα γιά τήν ἐγκαθίδρυσιν τῆς εἰρήνης στόν κόσμον. Αἰῶνες ὁμῶς ἡ Ἐκκλησία, ταπεινά καί ἀθόρυβα, ἀγωνίζεται ἀδιαλείπτως καί εἰρηνεύει τίς ψυχές καί τίς κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων. Ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ Ἐκκλησία καί τό μυστήριο τῆς ἱεράς Ἐξομολογήσεως, τότε ὁ κόσμος μας θά ἦταν ἀσυγκρίτως χειρότερος, ὅπως π.χ. ἦταν ὁ πρό Χριστοῦ εἰδωλολατρικός κόσμος. Εἶναι γεγονός ἀδιαμφισβήτητον ὅτι, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄνθρωποι δέν ζοῦν ἐκκλησιαστική ζωή, τά ἦθη τους εἶναι ἐξαγριωμένα καί οἱ κοινωνίες τους ταραγμένες.

Ἐνθυμοῦμαι αὐτό πού μοῦ ἔλεγε κάποιος καθηγητής θεολογίας πρῖν ἀπό 15 χρόνια. Ὅτι τό σχολεῖο στό ὁποῖο ἐδίδασκε, γειτόνευε μέ δύο χωριά. Στό ἓνα χωριό ὅλοι οἱ κάτοικοί του πήγαιναν στήν Ἐκκλησία καί ἦταν συνειδητοί Χριστιανοί προσηύχοντο, ἐκκλησιάζοντο, ἐξομολογοῦντο, κοινωνοῦ-

50. Ματθ. ε' 23-24.

σαν. Οὐδέποτε χρειάστηκε νά βρεθοῦν γιά ὑποθέσεις τους στά δικαστήρια. Ἀντιθέτως στό διπλανό χωριό ἐλάχιστοι ἐκκλησιάζοντο. Δέν εἶχαν φόβο Θεοῦ. Ἐπειδή ἀπουσίαζε ὁ Χριστός ἀπό τήν ζωή τους, πού θά τοὺς ἔδινε τήν δυνατότητα νά ζοῦν μέ ἀγάπη καί συμφιλίωσι, ἐσύχναζαν στά δικαστήρια ἀκόμη καί γιά ἀσήμαντα ζητήματα.

Ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τό ἱερό Εὐαγγέλιο. Εὐρίσκεται ἐπί τῆς ἁγίας Τραπέζης καί συμβολίζει τόν Χριστό, τοῦ ὁποίου περιέχει τά θεία λόγια. Ἡ μετὰ εὐλαβείας καί φόβου Θεοῦ ἀνάγνωσις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, πού εἶναι Εὐαγγέλιον ἀγάπης, εἰρήνης καί ἐνότητος τῶν ἀνθρώπων, φέρει πολλή εἰρήνη στήν ψυχή. Κατά τόν ἅγιο Σιλουανό τόν Ἀθωνίτη: «Δέν μπορεῖ νά ἔχη εἰρήνη ἡ ψυχή, ἂν δέν μελετᾷ μέρα καί νύχτα τόν νόμο τοῦ Θεοῦ. Γιατί αὐτός ὁ νόμος γράφτηκε ἀπό τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καί τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πηγαινέει ἀπό τή Γραφή στήν ψυχή. Καί ἡ ψυχή αἰσθάνεται γλυκύτητα καί εὐχαρίστηση γι' αὐτό καί δέν θέλει πιά ν' ἀγαπᾷ τά ἐπίγεια...»⁵¹. Παράλληλα βέβαια πρὸς τήν Ἁγία Γραφή ἀπαιτεῖται καί ἡ μελέτη τῶν λογίων τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι «ποιήσαντες» τά ἅγια εὐαγγελικά παραγγέλματα, μποροῦν καί νά «διδάξουν»⁵² τόν ἀπλανῆ τρόπο τῆς κατά τό θεῖον Εὐαγγελίου ζωῆς. Ἡ ἀδολεσχία τοῦ νοῦ τόσο στά ἱερά εὐαγγελικά λόγια, ὅσο καί στοὺς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων, πού συνο-

51. Ἀρχιμ. Σωφρονίου, *Ὁ Γέροντας Σιλουανός*, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 353.

52. Πρβλ. Ματθ. ε' 19.

δεύεται ἀπό τόν ἀγῶνα νά τά ἐφαρμόσουμε στήν ζωή μας, εἰρηνεύει τήν ψυχή.

Πολύ βοηθᾷ στό νά ζοῦμε τήν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ καί ἡ προσευχή. Μετά ἀπό κάθε προσευχή πού γίνεται μέ ταπεινώσι, πίστι, πόνο γιά τίς ἁμαρτίες μας καί ἀγάπη πρὸς τόν Θεό, ἔρχεται ἡ θεϊκή εἰρήνη στήν ψυχή μας. Γι' αὐτό οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας λέγουν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ προσευχή, καί μάλιστα ἡ καλουμένη νοερά, καρδιακή καί ἀδιάλειπτος –τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλό»–, ὡς προϋπόθεσις εἰρήνης: «Ἡ πραγματική εἰρήνη τῆς ψυχῆς εἶναι τό γλυκύ πρᾶγμα καί ὄνομα Ἰησοῦς καί τό ἄδειασμα (τοῦ νοῦ) ἀπό ἐμπαθεῖς σκέψεις»⁵³.

Ἡ προσευχή ἡρεμεῖ τίς σαρκικές ὀρέξεις, γυμνώνει τήν πλεονεξία, ταπεινώνει τήν ὑπερηφάνεια, νεκρώνει τόν φθόνο, παιδαγωγεῖ τόν θυμό καί φέρει στήν ψυχή καί στό σῶμα εἰρήνη. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἡ προσευχή θεραπεύει τά πάθη τῶν ἀνθρώπων. Καί αὐτῶν πού ζοῦν στόν κόσμον, καί τῶν μοναχῶν. Ὅσες φορές στό οἰκογενειακό μας περιβάλλον ἀντιλαμβανόμεστε ὅτι θά ἐμφανισθῇ κάποια ταραχή, ἀκαταστασία ἢ σύγχυσις, ἄς ἀρχίσουμε νά ἐπικαλούμεθα τό πανσθενουργό ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἐπαναλαμβάνοντας νοερά τό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησον ἡμᾶς». Πολύ σύντομα θά δοῦμε νά ἐγκαθίσταται καί πάλι στήν οἰκογένειά μας ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ. Ἄν ἀπεναντίας θελήσουμε νά ἀντιδράσουμε

53. Ἁγ. Ἦσυχίου, Πρὸς Θεόδουλον, κεφ. ρκβ', *Φιλοκαλία*, ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Α', σ. 160.

κοσμικά, θά αυξηήσουμε τήν ταραχή, τόν διχασμό καί τήν ψυχρότητα ανάμεσά μας.

Ειρηνοποιός μέσα στην Ἐκκλησία, ἐκτός ἀπό τόν Χριστό μας, εἶναι καί ἡ Παναγία. Γι' αὐτό οἱ εὐλαβεῖς Χριστιανοί ὄλων τῶν αἰῶνων ἀπευθύνονται μέ πόθο καί ἐλπίδα πρὸς τήν Μητέρα τοῦ Κυρίου μας, γιά νά τῆς ζητήσουν νά χαρίσῃ τήν εἰρήνην στίς ψυχές τους: «Παθῶν με ταράττουσι προσβολαί, πολλῆς ἀθυμίας ἐμπιπλώσαί μου τήν ψυχὴν· εἰρήνευσον, Κόρη, τῇ γαλήνῃ τῇ τοῦ Υἱοῦ καί Θεοῦ σου, πανάμωμε»⁵⁴. Ἡ Παναγία μας ἔλαβε τήν Χάρι αὐτή, διότι πρώτη Αὐτή βοήθησε νά συμφιλιωθῇ ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεό. Ἄν δέν ὑπῆρχε ἡ Παναγία μας, δέν θά ἐσαρκῶνετο ὁ Χριστός καί δέν θά μπορούσαμε νά εἰρηνεύσουμε μέ τόν Θεό: «...αὐτή τό μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα, εἰρήνην ἀντεισῆξε καί τό βασιλεῖον ἠνέωξε...»⁵⁵.

Σήμερα ἀξιωθήκαμε νά λειτουργηθοῦμε στην Ἱερά Μονή τῆς Παναγίας τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, ὅπου εὐρίσκεται ὡς πολυτιμώτατος θησαυρός ἡ θαυματουργός εἰκὼν τῆς Παναγίας μας. Νομίζω ὅτι ὅλοι αἰσθανθήκαμε τήν χάρι, τήν παρηγορία καί τήν εἰρήνην, πού προέρχονται ἀπό τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο.

Ἀλλά καί οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι χορηγοί καί διδάσκαλοι τῆς εἰρήνης. Ἐπειδή ἔχουν εἰρηνεύσει μέ τόν Θεό, ἀκτινοβολοῦν τήν εἰρήνην. Γι' αὐτό καί ὅταν τιμοῦμε

54. Μικρός Παρακλητικός Κανὼν, α' ὠδή.

55. Δογματικὸν Θεοτοκίον α' ἤχου.

τούς Ἁγίους, διαβάζουμε τούς βίους των, προσκυνοῦμε τίς ἄγιες εἰκόνες των καί τά ἱερά λείψανά των, ἔρχεται μία εἰρήνη στήν ψυχὴ μας καί μία γαλήνη ἐσωτερικῆ.

Καρποί τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης

Ἡ εἰρήνη δέν εἶναι γιά μᾶς τούς Χριστιανούς κάτι ἀπλῶς ἀναγκαῖο, γιά νά περάσουμε τήν ζωὴ μας ἡσυχα καί χωρὶς προβλήματα, ἀπολαμβάνοντας τά ὑλικά ἀγαθὰ πού ἔχουμε. Ἡ εἰρήνη εἶναι προϋπόθεσις τῆς σωτηρίας μας. Ἐάν δέν εἰρηνεύουμε, δέν ἔχουμε σωτηρία. Ἄρα πρέπει νά ἐπιδιώκουμε τήν εἰρήνην μέ τόν Θεό καί μέ τούς ἀνθρώπους, ἀκόμη καί μέ τούς ἐχθρούς μας, γιά νά μπορούμε νά ἔχουμε ἐλπίδα σωτηρίας. Γι' αὐτό δέν μπορούμε νά ἀρκεστοῦμε μόνον στήν εἰρηνική συνύπαρξι. Πρέπει νά προχωρήσουμε περισσότερο, προσφερόμενοι μέ τήν ζωὴ μας στὸν ἄλλο ἄνθρωπο, ἔστω κι ἂν εἶναι ὁ ἐχθρός μας.

Ἡ εἰρήνη, κατὰ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, εἶναι «σφραγὶς καί σημεῖον τῆς οἰκειότητός μας» πρὸς τόν Θεόν⁵⁶. Εἶναι τό χαρακτηριστικὸ σημεῖο ὅτι εἴμεθα ἐνωμένοι μέ τόν Θεό. Ἐάν ἔχουμε εἰρήνη στίς ψυχές μας καί μέ τούς συνανθρώπους μας, τότε ἔχουμε οἰκειότητα καί μέ τόν Θεό. Ἐάν δέν ἔχουμε εἰρήνη ἀλλά ταραχή, ἀγωνία, δειλία, φόβο, καί δέν εἰρηνεύουμε μέ τούς συνανθρώπους μας, ἔστω καί μέ αὐτούς πού ἔχουν δύσκολο χαρακτήρα, τότε πρέπει νά ἀνησυχήσουμε, γιατί αὐτὰ ὑποδηλώνουν τήν ἀποξένωσί μας ἀπὸ

56. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης, §12, ΕΠΕ, τ. 9, σ. 40.

τόν Θεό, και νά αναζητήσουμε τήν αίτία τῆς ταραχῆς μας, πού κατά κανόνα εὐρίσκεται μέσα μας.

Αὐτή ἡ εἰρήνη εἶναι ἀκόμη ἀπαραίτητη προϋπόθεσις γιά νά προχωρήσει κάποιος στήν βαθύτερη γνῶσι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Χωρίς τήν βαθεῖα εἰρήνη καί γαλήνη τῆς ψυχῆς, πού ἀκολουθεῖ τήν ἀπαλλαγὴ ἀπό τά πάθη καί τήν ἔλλαμψι ἀπό τό θεϊκό φῶς, δέν εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νά γευθῆ τίς μυστικές ἐμπειρίες, νά ἔλθῃ στήν γνῶσι τῆς ἐνώσεως μέ τόν Θεό καί τῶν θείων καταστάσεων καί νά λάβῃ ἐμπειρία τοῦ ἀκτίστου φωτός τοῦ Θεοῦ. Κατά τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σύρο: «Χωρίς τήν γαλήνη τῶν λογισμῶν, ὁ νοῦς δέν μπορεῖ νά κινηθῆ πρός γνῶσιν τῶν ἀποκρῦφων μυστηρίων»⁵⁷. Γιατί, «ὅσο περισσότερο γαληνεύει ἡ καρδιά, τόσο περισσότερο μπορεῖ ὁ νοῦς νά ἐννοήσῃ καί νά θαυμάσῃ τά θεῖα πράγματα»⁵⁸.

Ὁ Χριστιανός εἶναι κεκλημένος ἀπό τόν Θεό καί ἀπό τόν ἰδρυτῆ τῆς πίστεώς μας, τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, ὄχι μόνον νά εἰρηνεύῃ ὁ ἴδιος ἀλλά νά εἶναι καί στούς ἄλλους εἰρηνοποιός: «τό τοῦ ἐκείνου κατά δύναμιν μιμησάμενος ἔργον καί τήν μεγάλην οἰκονομίαν καί τό ὁμογενές εἰρηνοποιῶν καί καταρτίζων πρός τε αὐτούς καί ἀλλήλους ἀλλά δὴ καί πρός τόν Θεόν»⁵⁹. Ὅτι ἔκανε ὁ Χριστός ἐδῶ στήν γῆ, πρέπει νά

κάνῃ καί ὁ Χριστιανός. Ὁ Χριστός ἦλθε νά εἰρηνεύσῃ τόν κόσμον· καί ὁ Χριστιανός φέρων τόν Χριστό ἐν ἑαυτῷ μέ τήν θεοφιλεῖ βιοτή του, εἰσέρχεται στόν κόσμο γιά νά εἰρηνεύσῃ τοὺς ἀνθρώπους καί μεταξύ των καί μέ τόν Θεό.

Ἀπό τά ἀνωτέρω καταφαίνεται ἡ μεγάλη ἀξία καί ἀναγκαιότητα τῆς εἰρήνης. Προηγεῖται ἡ εἰρήνη καί ἀκολουθοῦν ὅλα τά ἄλλα. Δυστυχῶς ὅμως πολλές φορές δέν σκεπτόμεθα ὀρθά καί δίνουμε τό προβάδισμα σέ ἄλλα πράγματα καί ὄχι στήν διαφύλαξι τῆς εἰρήνης. Ἀσχολούμενοι, ἐπί παραδείγματι, ὑπερβολικά μέ τίς βιωτικές μέριμνες, δέν βρίσκουμε καιρό νά κάνουμε τήν προσευχή μας οὔτε νά εἰρηνεύσουμε ἐσωτερικά. Ἔτσι, ὅταν ἐπιστρέφουμε στά σπίτια μας, μεταφέρουμε τήν ταραχή μας καί στούς δικούς μας. Ποιά ὅμως εἶναι ἡ ὠφέλεια ἀπό τήν πολυμέριμο δραστηριότητά μας, ὅταν δέν ἔχουμε μέσα μας εἰρήνη καί ὅταν δέν μποροῦμε νά χαρίσουμε στούς γύρω μας εἰρήνη, γαλήνη, παρηγορία καί χαρά; Ἴδού λοιπόν γιατί ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης τῆς ψυχῆς μας καί ὁ ἀγῶνας γιά τήν ἐπικράτησι τῆς εἰρήνης στό περιβάλλον μας πρέπει νά ἔχῃ τήν πρώτη θέσι στίς καθημερινές ἐπιδιώξεις μας. Αὐτό ἤθελε νά τονίσῃ καί ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅταν ἔγραφε: «Πάντα γάρ δεῖ σπουδάσαι δεύτερα ἠγήσασθαι τῆς εἰρήνης»⁶⁰.

* * *

57. Ἁγ. Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, *Τά εὐρεθέντα ἀσκητικά*, ἐνθ' ἄνωτ., λογ. ε', σ. 23.

58. Ἁγ. Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, ἐνθ' ἄνωτ., λογ. κγ', σ. 98.

59. Ἁγ. Φιλοθέου Κοκκίνου, Ὁμιλία εἰς Μακαρισμούς, ἐν Βασ. Ψευτογκᾶ, *Φιλοθέου Κοκκίνου... ἔργα*, Θεσ/νίκη 1979, τ.3. σ. 182.

60. Ἁγ. Βασιλείου, Ἐπιστολή ΕΘ', *Ἀθανασίῳ ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας*, P.G. 32, 433A.

«Μή ταρασθέντες ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τόν Θεόν καί εἰς ἐμέ πιστεύετε»⁶¹, παρήγγειλε ὁ Κύριος στούς φοβισμένους μαθητάς του λίγο πρὶν τὰ φρικτά Του πάθη. Καί οἱ πρῶτες λέξεις Του πρὸς αὐτούς μετὰ τήν Ἀνάστασί Του ἦταν «Εἰρήνη ὑμῖν»⁶². Δέν εἶναι δυνατόν ὅποιος πιστεύει εἰλικρινά στόν Κύριο καί παραμένει κοντά Του νά ταρασσεταί καί νά μὴ εἰρηνεύῃ.

Ὅμως πολύ συχνά, λόγω ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας, ἀφήνουμε κάπως ἀφύλακτη τήν ψυχή μας καί εἰσέρχεται ὁ ταραχοποιός ἐχθρός μέσα μας. Τότε χάνουμε τήν εἰρήνη μας. Συγχρόνως διαταράσσεται καί ἡ εἰρήνη μέ τούς γύρω μας. Μόλις ὅμως τό ἀντιληφθοῦμε, ἄς μὴ χρονοτριβήσουμε. Ὅταν αἰσθανθοῦμε ταραγμένη τήν ψυχή μας ἄς σιωπήσωμε, γιά νά μὴ μεταδοθῇ ἡ ταραχή μας καί στούς γύρω μας. Νά παρακαλέσουμε ταπεινά τόν Κύριο νά μᾶς συγχωρήσῃ καί νά μᾶς χαρίσῃ καί πάλι τήν εἰρήνη Του. Νά σπεύσουμε τό συντομότερο νά ἐξομολογηθοῦμε, νά ζητήσουμε συγχώρησι ἀπό τούς ἀδελφούς μας πού ἐλυπήσαμε, καί νά ἐπανορθώσουμε ὅ,τι κακῶς ἐπράξαμε. Ἔτσι θά ἐνωθοῦμε καί πάλι μέ τόν Κύριο, ἀπό τόν ὁποῖο γιά λίγο ἀπομακρυνθήκαμε. Συγχρόνως νά ἀρχίσουμε καί πάλι τόν ἀγῶνα κατά τῶν παθῶν μας, πού ἐπιβουλεύονται τήν κατά Χριστόν εἰρήνη μας, προσευχόμενοι στόν Κύριο νά μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπό αὐτά. Νά ἀρχίσουμε καί πάλι νά προσφερόμαστε θυσιαστικά ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ

61. Ἰωάν. ιδ', 1.

62. Ἰωάν. κ', 19.

πρὸς τούς ἀδελφούς μας, μέ τήν Χάρι καί τήν βοήθειά Του. Νά τόν παρακαλοῦμε ταῦτοχρόνως νά χαρίξῃ τήν ἀγάπη Του καί τήν εἰρήνη Του στίς ψυχές μας, στίς οἰκογένειές μας καί στήν κοινωνία μας.

Αὐτήν τήν εἰρήνη μᾶς ἄφησε ὡς δῶρο ὁ εἰρηνάρχης καί χορηγός τῆς εἰρήνης κατά τήν ἀναχώρησί του ἀπό τόν κόσμο: «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τήν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν»⁶³. Αὐτό τό δῶρο ἄς προσπαθήσουμε νά μὴ τό χάσουμε. Νά τό κρατήσουμε. Ἄς σεβασθοῦμε, κατά τόν Θεολόγο Γρηγόριο, «τό δῶρον τοῦ εἰρηνικοῦ, τήν εἰρήνην, ἣν ἐνθένδε ἀπιὼν ἀφήκεν ἡμῖν, ὥσπερ ἄλλο τι ἐξιτήριο»⁶⁴. Ἄς ἀγωνιζόμαστε νά τό διαφυλάσσουμε πάντοτε, συμφώνως καί πρὸς τούς λόγους τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου: «καί ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καί ἐκλήθητε ἐν ἐνί σώματι...»⁶⁵.

«Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τό αὐτό φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καί ὁ Θεός τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν»⁶⁶. Ἀμήν.

63. Ἰωάν. ιδ' 27.

64. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος εἰρηνικός β'*, P.G. 35, 1149B.

65. Κολασ. γ' 15.

66. Β' Κορινθ. ιγ' 11.

ΘΑΥΜΑΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

Κατά περιγραφὴν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου
Μιχαήλ Κωνσταντινίδου, μετέπειτα
Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς^(*)

Χθὲς ἡμέραν Δευτέραν, 18ην τοῦ μηνός Φεβρουαρίου 1935 καὶ περὶ ὥραν 12:15', με προσεκάλεσεν εἰς τὸ τηλέφωνον ὁ γνωστός μου κ. Κωνσταντῖνος Γεωργιλῆς, μάγειρος τὸ ἐπάγγελμα, χριστιανός δέ με εὐγενῆ καὶ εὐσεβῆ καρδίαν, καὶ μοῦ εἶπε με φωνὴν τρέμουσαν ἀπὸ συγκίνησιν: «Πάτερ Κωνσταντινίδη, μεγάλη συμφορὰ μᾶς βρῆκε, ἡ Εἰρήνη ἔχασε τὸ φῶς της, ἐλάτε νὰ προσευχηθῆτε». Ἡ Εἰρήνη εἶναι κόρη τοῦ Κ. Γεωργιλῆ καὶ τῆς Ἀναστασίας Γεωργιλῆ, γνωστή μου ἀπὸ δεκαετίας, κόρη εὐσεβῆς, με χαρακτηριστικὰ λίαν συμπαθῆ, σεμνὴ καὶ φιλακόλουθος. Κατάπληκτος εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ὀδυνηρᾶς πληροφορίας ὑπεσχέθην εἰς τὸν Κον Γεωργιλῆν, ὅτι θὰ ἔσπευδον νὰ ἐπισκεφθῶ ἀμέσως τὴν κόρην του Εἰρήνην.

Κατ' ἀρχάς ὁμως διήλθον ἐκ τοῦ μαγειρίου, 39 Dereferd Road No. 2, διὰ νὰ πληροφορηθῶ τὸ τί συνέβη καὶ νὰ μάθω καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας του. Ἐκεῖνος μοῦ εἶπεν, ὅτι τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην, ἡ κόρη του Εἰρήνη, κατὰ τὰς μετα-

(*) Ἀπὸ τὰ κατὰλοιπα τοῦ μακαριστοῦ Ἱεράρχου.

μεσημβρινὰς ὥρας ἔκαμνε τὸ μάθημά της εἰς τὸ σχολεῖον της (εἶναι ἡλικίας 19 ἐτῶν καὶ φοιτᾷ εἰς τὸ Polytechnic, μανθάνουσα ραπτικὴν καὶ σωματικὰς ἀσκήσεις). Μετὰ τὸ πέρας αὐτῶν παρεπονέθη εἰς τὰς φίλας της ὅτι δέν βλέπει, ὅτι ἔχασε τὸ φῶς της. Μετὰ ἡμίσειαν ὁμως περίπου ὥραν ἐπανέκτησε τὴν ὄρασίν της καὶ ἔσπευσε εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ πατρὸς της. Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ ἠσθάνθη ὅτι καὶ πάλιν χάνει τὸ φῶς της. Πράγματι δέ μετὰ τινα λεπτά τῆς ὥρας εἶχεν ἀπωλέσει τὴν ὄρασιν αὐτῆς ἐξ ὀλοκλήρου.

Τὴν ἐπιούσαν τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸν ἱατρόν κων Γ. Ἐλευθεριάδην, ὅστις προσεκάλεσεν ἵνα συνεξέταση μετ' αὐτοῦ τὴν κόρην, τὸν ἱατρόν Κον Ἀλ. Καβαδίαν. Οἱ δύο οὗτοι ἱατροὶ ἔδωκαν διαφόρους ἐξηγήσεις διὰ τὴν τύφλωσιν τῆς κόρης. Εἶπον δηλαδή ὅτι αὐτὴ ὀφείλεται εἴτε εἰς σωματικὴν ἐξάντλησιν εἴτε εἰς συνέπειαν ἐσωτερικῆς παθήσεως, ἐξ ἧς ἔπασχε πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεως ἔτους καὶ ἐνεχειρίσθη ἔνεκεν αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὁμως δέν ἠδυνήθησαν νὰ φθάσουν εἰς ὀριστικὸν συμπέρασμα, συνεβούλευσαν τοὺς γονεῖς τῆς κόρης, ὅπως τὴν ἐξετάσῃ εἰδικὸς ὀφθαλμολόγος. Πράγματι δέ τὴν ἐξήτασε τοιοῦτος, ἀποφανθεὶς ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης εἶναι ὑγιεῖς. Σημειωτέον ὅτι ἡ κόρη εἶναι πλήρης σφρίγγου καὶ ἐμφανίζει τὸν τύπον γυναικὸς καθ' ὅλα ὑγειοῦς. Ἀφοῦ ἤκουσα τὴν ἀφήγησιν τοῦ Κον Κ. Γεωργιλῆ, μετέβην εἰς τὴν οἰκίαν του, 69 Talbot Road West 2, ὅπου εὔρον τὴν κόρην ἐντελῶς τυφλήν. Ὡμίλει πρὸς ἐμέ καὶ εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν. Προσηυχῆθην μετ' αὐτῆς, τῆς μητρὸς της καὶ τῆς Δεσποινίδος Κλειοῦς Τσιναρ-

λή, ἥτις εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἔπειτα εἶπον εἰς τὴν κόρη: «Μὴ φοβεῖσαι, εἶμαι βέβαιος ὅτι μέχρις αὐριον πρωὶ θά βλέπης, πιστεύεις εἰς τὸν Κύριον καὶ θά σέ βοηθήσῃ». Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καὶ ὥραν 7ην μ.μ. ἐπανῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κόρης, διὰ νά ἀναγνώσω τὰς προσευχάς, τὰς διὰ τοὺς ἀσθενεῖς τῆς Ἐκκλησίας ὠρισμένας, καὶ εὗρον τὴν κόρη εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν. Εἰς τὸ Δωμάτιον εὐρίσκετο ὁ πατήρ τῆς κόρης, αἱ Δεσποινίδες Κλειώ καὶ Ὀλγα Τσιναρλῆ καὶ ὁ ἐξάδελφος τῆς κόρης Δημήτριος Γεωργιλῆς. Ἔθεσα τότε ἐπὶ τῆς Τραπεζῆς τὸν Τίμιον Σταυρόν, Ἰεράν Εἰκόνα μετὰ τεμαχίων ἀγίων λειψάνων ἐπ' αὐτῆς καὶ ἤναψα λαμπάδα τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς. Ἦρχισα δέ νά προσεύχωμαι μετὰ τῶν παρισταμένων ἀναγιγνώσκων τὴν ἀκολουθίαν «Εἰς παράκλησιν ἀσθενῶν χειμαζομένων ὑπὸ πνευμάτων». Ἡ κόρη καθ' ὑπόδειξίν μου ἐκάθισεν ἀπέναντί μου ἐπὶ ἀνακλίντρου. Προὐχώρει ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἱεραῆς ἀκολουθίας, μόλις ὅμως ἤρχισα τὴν τρίτην ᾠδὴν τοῦ Κανόνος διὰ τῶν λέξεων «Ὡς πάλαι Ἰακώβ, τὸν σὸν θεράποντα ἐρρῦσω τῆς τοῦ Ἡσαῦ βασκανίας...» κ.τ.λ. αἴφνης ἡ κόρη κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Τόσον δέ ραγδαία καὶ ἀπότομος ἦτο ἡ πτώσις τῆς, ὥστε τὰ περὶ αὐτὴν τρία πρόσωπα δέν ἠδυνήθησαν νά τὴν συγκρατήσουν. Διέκοψα πρὸς στιγμὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱεραῆς ἀκολουθίας, καθ' ὃν χρόνον οἱ παριστάμενοι ἐπανέθεσαν μετὰ κόπου τὴν κόρη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ προσεπάθουν νά φέρουν αὐτὴν εἰς τὰς αἰσθήσεις τῆς περιβρέχοντες τὸ μέτωπόν τῆς δι' ὕδατος κολωνίας καὶ φυσικοῦ τοιούτου. Καὶ ἐνῶ οἱ παριστάμενοι εἰς

ταῦτα κατεγίνοντο, ἐγὼ ἐξηκολούθησα τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱεραῆς ἀκολουθίας λίαν τεταραγμένος. Ἡ κόρη παρέμεινεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἀπὸ καιροῦ δέ εἰς καιρὸν τὰ χεῖλη τῆς συνεσπῶντο εἰς γέλωτα σκωπτικόν, ἐπαναληφθέντα τοῦλάχιστον τετράκις.

Ἐτελείωσα τὴν ἀκολουθίαν καὶ ἐσταύρωσα τρεῖς διὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τὸ πρόσωπον τῆς κόρης. Ἔθεσα δέ ἔπειτα τὸν Σταυρόν ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς διὰ νά τὸν ἀσπασθῆ, οὐδέν ὅμως ἔχνος παρουσίαζον τὰ χεῖλη τῆς, τὸ ὁποῖον νά φανερωθῆ ὅτι αὕτη εὐρίσκετο εἰς τὰς αἰσθήσεις τῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀκολουθίας μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἡ κόρη μετεφέρθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς καὶ τῶν Δ/δων Κλειοῦς καὶ Ὀλγας Τσιναρλῆ, εἰς τὴν κλίνην τῆς. Ἐκεῖ δέ παρέμεινεν ἐπὶ τινα λεπτά ἀκίνητος, σωρὸς ἄμορφος καὶ ἀναίσθητος. Ὅλοι παρηκολούθουν διὰ τῶν βλεμμάτων μας αὐτὴν, ἄφωνοι, τεταραγμένοι, ἀποροῦντες περὶ τίνος πρόκειται. Ὅποτε, ὅπως αἰφνιδίως καὶ ἀποτόμως, αὕτη ἐπήδησεν ἐγερωθεῖσα ἐκ τῆς κλίνης μέ ὀρμὴν, πλήρεις ἔχουσα τὰς αἰσθήσεις, ἄλλη ἐντελῶς, μέ λάμποντας τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐπλησίασε τὸν πατέρα τῆς. «Βλέπεις;» ἠρώτησεν ἐκεῖνος, «βλέπω, ναὶ βλέπω» ἀπήντησε πλήρης χαρᾶς ἐκείνη. Κατασυγκεκινημένος τὴν ἐνηγκαλίσθη ὁ πατήρ, κόρη δέ καὶ πατήρ μέ ἐπλησίασαν καὶ συνεπλέξαμεν καὶ οἱ τρεῖς τὰς χεῖρας ἐν συγκινήσει βαθυτάτη καὶ μέ δάκρυα χαρᾶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ πατήρ μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησε καὶ ἔστειλε τὴν σύζυγόν του ἐκ τοῦ μαγειρίου του. Τίς νά περιγράψῃ τὴν σκηνὴν ἡ ὁποία τότε ἐξετυλίχθη ἐνώπιον ἡμῶν. Ἐκλαιεν ἡ ἀπλῶς καὶ

βαθέως πιστεύουσα μήτηρ καί, ἀφοῦ ἔκαμεν ἐδαφιαίας μετανοίας πρό τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τῆς Ἁγίας Εἰκόνοσ, ἐνηγκαλίσθη καί κατεφίλησε τήν κόρην τῆσ. Μετά ταῦτα ἡ κόρη μᾶσ εἶπεν ὅτι, ὅταν ἤκουσε τήν λέξιν «βασκανία», τῆσ ἐφάνη ὅτι κάποιος τήν συνέλαβεν ἀπό τόν λαμόν καί βιαίωσ τήν ἔρριπεν ἐπί τοῦ ἐδάφουσ. Ἀπό τῆσ στιγμῆσ ἐκείνησ τίποτε δέν ἐνεθυμεῖτο. Ἐπειτα δέ εἶπεν, ὅταν ἐπί τῆσ κλίνησ κατέκειτο, ὅτι τῆσ ἐφάνη ὅτι κάποιος τήν ἔσπρωξεν ὀπίσω εἰσ τήν ῥάχην καί ἐπιτακτικῶσ τῆσ εἶπεν: «τώρα πρέπει νά σηκωθῆσ ἀμέσωσ» καί ἐπήδησε καί ἠγέρθη μέ ὀρμήν.

Ὅταν βαθύτατα συγκεινημένος ἀνεχώρησα ἐκ τῆσ οἰκίας τῆσ κόρησ, ἐνόμιζον ὅτι ἤχοῦν ἀκόμη εἰσ τά ὦτα μου τοῦ ψαλμοδοῦ τά λόγια, μέ τά ὁποῖα ἤρχισα τήν ἱεράν ἀκολουθίαν· «Κύριος ποιμαίνει με, καί οὐδέν μέ ὑστερήσει εἰσ τόπον γλόησ ἐκεῖ μέ κατεσκήνωσε... ἐάν γάρ καί πορευθῶ ἐν μέσω σκιᾶσ θανάτου οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σύ μετ' ἐμοῦ εἶ».

Πρός πίστωσιν τῶν ἀνωτέρω ὑπογράφουν τό παρόν οἱ παρουμεθέντεσ μάρτυρεσ τοῦ ὡσ ἄνω ἐκτεθέντοσ γεγονότοσ.

Ὁ Μέγασ Ἀρχιμανδρίτησ Μιχαήλ Κωνσταντινίδησ.

Κωνσταντῖνοσ Δ. Γεωργιλῆσ, Ὁλγα Τσιναρλῆ,

Κλειώ Τσιναρλῆ, Δημήτριοσ Σ. Γεωργιλῆσ.

**ΜΝΗΜΗ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΧΑΛΚΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ**

*Κατωτέρω δημοσιεύουμε κείμενο τοῦ Καθηγουμένου τῆς
Τεράς Μονῆς μας Ἀρχιμ. Γεωργίου, ἀναφερόμενο στόν αὐτί-
διμο Τεράρχη Νικόλαο, ἐπί τῆ συμπληρώσει 30 ἐτῶν ἀπό
τήν πρός Κύριον ἐκδημία του.*

Γιά τόν μακαριστό Μητροπολίτη Χαλκίδος Νικόλαο ἔγρα-
ψε πρόσφατα ἀξιόλογη βιογραφία ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, ὑπό τόν τίτλον «Νικόλαος Σελέντης,
Μητροπολίτης Χαλκίδος» (Λαμία 2000). Παλαιότερα εἶχε
γράψει καί ὁ θεολόγος κ. Στυλ. Λαγουρός, φίλος καί συμμα-
θητής του, ἀναμνήσεις καί περιστατικά ἀπό τόν βίο του, ὑπό
τόν τίλο «Μνήμη Δικαίου, ὁ Μαρτυρικός Ἀρχιερεὺς Χαλκί-
δος Νικόλαος Σελέντης», Ἐκδόσεις Τήνος, (Ἀθήνα 1986).

Μοῦ ἐξηγήθη ἀπό τόν καθηγητή κ. Κωνσταντῖνο Κούκη νά γράψω καί ἐγώ κάποιο κείμενο εἰς μνήμην του. Ὅσα ἀκολουθοῦν, ἀποτελοῦν ἀναμνήσεις ἀπό τήν ἐπί διαιτίας περιπού ἀναστροφή μου μέ τόν ἀοίδιμο Ἱεράρχη. Χαράσσω τίς γραμμές αὐτές μέ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρός τό σεπτό του πρόσωπο, γιά ὅσα μᾶς ὠφέλησε καί εὐεργέτησε τά δύο περίπου χρόνια, πού διατελέσαμε ὑπό τό ὠμοφρόριό του.

Τόν μακαριστό Μητροπολίτη Νικόλαο ἐγνώρισα, ὅταν ἐμόναζα στήν Ἱ. Μονή Πεντέλης πρό καί μετά τήν κουρά μου τό 1972. Ἐρχόταν στό Μοναστήρι γιά λίγη ἀνάπαυσι ἐκ τῶν κόπων τῆς ποιμαντορίας του. Καίτοι εἶχε πολλή ἀνάγκη ἀπό ἀνάπαυσι, ὅταν ἤρχοντο πιστοί πού ζητοῦσαν ἐξομολόγο, καί μή ὑπάρχοντος ἐτέρου, ὁ ἴδιος προσεφέρετο νά τούς ἐξομολογήσῃ, χωρίς μάλιστα νά δείξῃ ὅτι εἶναι ἀρχιερεὺς. Παρουσιάζετο ὡς ἕνας ἀπλοῦς παπάς. Στούς ἐρωτώντας, ἔάν ὑπάρχη πνευματικός στήν Μονή, ἀπαντοῦσε, «ναί· ἐγώ εἶμαι».

Ἀπό τίς πολύωρες καί ἐνίοτε ὀλονύκτιες ἐξομολογήσεις πού ἔκανε, ὅταν ὑπηρετοῦσε ὡς πνευματικός στήν Παναγία τῆς Τήνου, εἶχε ἀποκτήσει δυνατούς πονοκεφάλους, πού τόν συνόδευαν στήν μετέπειτα ζωή του. Ὅμως ποτέ δέν ἄφηνε κάποια ψυχή, πού εἶχε ἀνάγκη ἀπό ἐξομολόγησι. Ἀλλά καί ἐπάνω στό γραφεῖο του, στήν Μητρόπολι Χαλκίδος, εἶχε τό ἐπιτραχήλιόν του, ὥστε νά ἐξομολογῇ ὅποιον εἶχε ἀνάγκη. Ἐνδιεφέρετο γιά τήν σωτηρία κάθε ψυχῆς πού συναντοῦσε.

Ὁ ἴδιος ἐξομολογεῖτο συχνά. Ἐνθυμοῦμαι κάποιο Σαββατόβραδο, μετά τόν Ἑσπερινό, μέ κάλεσε στό ἅγιο Βῆμα καί

μοῦ εἶπε: «Πάτερ Γεώργιε, θέλω νά ἐξομολογηθῶ κάποιους λογισμούς, γιατί αὔριο θά κοινωνήσω». Ἐξεπλάγην καί τοῦ ἀντέτεινα, ὅτι δέν εἶμαι πνευματικός καί ἀκόμη ὅτι εἶμαι νεοχειροτόνητος καί ἄπειρος ἱερομόναχος. Μοῦ ἀπήντησε: «Δέν πειράζει· εἶσαι ἱερεὺς». Μέ βαθιὰ ταπεινώσι ἐξομολογήθηκε καί μέ εὐχαρίστησε. Ἀλλά καί ὁσάκις προσκαλοῦσε πνευματικό ἀπό τό Ἅγιον Ὅρος γιά ἐξομολόγησι τῶν Χριστιανῶν τοῦ ποιμνίου του, αὐτός πρῶτος ἐξομολογεῖτο.

Ὅταν χρειάσθηκε νά βροῦμε κάποιο Μοναστήρι γιά νά μονάσουμε, μᾶς προσκάλεσε μέ τήν μεσολάβησι τοῦ τότε διακόνου του καί νῦν Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολάου στήν Ἱερά Μονή ἀγίου Γεωργίου (Ἄρμᾶ) κοντά στά Φύλλα τῆς Χαλκίδος, μία ἀπό τίς διαλυθεῖσες ἀπό τοὺς Βαυαρούς ἱερές Μονές. Δεχθήκαμε τήν πρόσκλησι, καίτοι ἡ Μονή ἦταν πολύ πτωχή καί μισοερειπωμένη, προσβλέποντες στήν ἀγάπη τοῦ μακαριστοῦ Νικολάου. Μᾶς ὑπεσχέθη μάλιστα, ὅτι δέν θά ἐπεμβαίνει στά ἐσωτερικά τῆς Μονῆς, οὔτε θά ὑποχρεώνῃ τοὺς ἱερομονάχους νά διορίζωνται ὡς ἐφημέριοι σέ κενές ἐφημεριακές θέσεις. Τίς ὑποσχέσεις αὐτές ἐτήρησε ἀπαρεγκλίτως.

Ἡ ἐγκαταβίωσίς μας στήν ἀνωτέρω Ἱερά Μονή ἦταν μία ἰδιαίτερη εὐλογία γιά μᾶς. Οἱ προσευχές του μᾶς ἐστήριξαν καί τό παράδειγμά του μᾶς ἐνέπνεε. Παραθέτω ἐν συνεχείᾳ σύντομο λόγο πού ἐξεφώνησε κατά τήν ἐνθρόνισί μου ὡς ἡγουμένου στήν Ἱερά αὐτή Μονή τήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν τό 1973. Τό πρῶτό τῆς ἰδίας ἡμέρας κατά τήν Θεία Λει-

τουργία μέ είχε χειροθετήσει εἰς πνευματικό καί ἀρχιμανδρῆ-
τη.

«Ἀγαπητέ π. Γεώργιε, κατηγούμενε τῆς Ἱερᾶς ταύτης
Μονῆς. Ἡ Ἐκκλησία μας ἡ Ὁρθόδοξος εὐρίσκεται ἐν πο-
ρείᾳ. Προφυλακαί αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ στρατεύματος εἶναι
αἱ Ἱεραὶ Μοναί. Καί μέ τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ μιᾶ τέτοια
προφυλακή, ἓνα τέτοιο φῶς γιά τούς λοιπούς ἀδελφούς,
πού ἀπαρτίζουν τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀπό σήμερα γίνε-
ται καί ἡ Ἱερά Μονή τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ γιά τήν
Ἱερά Μητρόπολι Χαλκίδος.

Σᾶς εἶπα καί ἰδιαιτέρως, ἐπαναλαμβάνω καί ἐδῶ δημο-
σίως, ὅτι εἰς τό πρόσωπόν μου θά βρῆτε ἓνα στοργικόν
πατέρα, ὁ ὁποῖος δέν θά καταδυναστεύῃ τήν Μονήν, ἀλ-
λά πατρικῶς θά τήν προστατεύῃ καί ποικιλοτρόπως θά
ἐκχέῃ τήν ἀγάπην του πρὸς τούς ἀδελφούς τῆς ἀδελφότη-
τος ταύτης.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος ἔχει, ὅπως καί ἐσεῖς δια-
πιστώσατε, εὐσεβεῖς Χριστιανούς. Ἀγαποῦν τά μοναστή-
ρια, ἰδιαιτέρως ὅταν σ' αὐτά ἀσκοῦνται ἄνθρωποι μέ φό-
βον Θεοῦ, μέ εὐγενεῖς ὄραματισμούς, ὅπως εἴσθε ἐσεῖς
καί ἡ συνοδιά σας. Καί νά εἴσθε βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀγάπη ὁ-
λων μας θά σᾶς ἐνισχύῃ, θά σᾶς προστατεύῃ καί θά σᾶς
θερμαίνῃ πάντοτε.

Καί σεῖς μή παύσετε πρεσβεύοντες πρὸς Κύριον ὑπέρ
ἡμῶν, προσευχόμενοι ὑπέρ τοῦ ἐπισκόπου, ὑπέρ τοῦ κλή-
ρου καί ὑπέρ τοῦ λαοῦ, σηκώνοντες τόν σταυρόν μας,

ἀναπληροῦντες τά ὑστερήματά μας, οὕτως ὥστε αὐτή ἡ
Τοπική Ἐκκλησία νά ἀξιωθῇ τῆς χαρᾶς νά εἶναι ἓνα πρό-
τυπον οἰκογενείας Θεοῦ, παράδειγμα καί στίς ἄλλες ἀ-
δελφές Ἐκκλησίες.

Ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ νά εἶναι μετά πάντων ὑμῶν καί
διά ἄλλην μίαν φοράν ἐκτιμώντας τήν εὐσέβειάν σας καί
τά προσόντα σας δύναμαι νά ἀναφωνήσω τό: “Ἄξιος”».

Μᾶς τηλεφώνησε συχνά γιά νά μᾶς ἐρωτήσῃ, ἐάν ἔχουμε
φαγητό ἢ ἐάν κρυνώνουμε τόν χειμῶνα. Ὅταν ἔμαθε, ὅτι κά-
ποιος ἀδελφός δέν εἶχε κάποιο ροῦχο, εἶπε: «Ἐγώ ἔχω δύο,
θά τοῦ δώσω τό ἓνα», ὅπως καί τό ἔκανε. Ὅταν ἦταν στενο-
χωρημένος, ἐρχόταν καί μοῦ ἔλεγε τόν λογισμό του ζητών-
τας καί τήν γνώμη μου. Κάποτε τοῦ εἶπα, ὅτι θά ἦταν καλό,
κάποιον κληρικό πού τόν στενοχωροῦσε, νά τόν καλέσῃ
στό σπίτι του νά τοῦ κάνη τό τραπέζι γιά νά λιώσῃ ὁ πά-
γος. Μετά ἀπό λίγες ἡμέρες μοῦ εἶπε: «Πάτερ Γεώργιε, ἔκα-
να ὅ,τι μοῦ εἶπες».

Δέν λησμονῶ τήν κατάνυξι του ὁσάκις τελοῦσε τήν Θεία
Λειτουργία. Οἱ συλλειτουργοί του εἶχαμε τήν αἴσθησι, ὅτι
εἶχε μιᾶ ἄλλη σχέσι καί κοινωνία μέ τόν Θεό. Ἀλλά καί τά
κηρύγματά του ἦταν πάντοτε πρωτότυπα, ἐκ τοῦ περισσεύ-
ματος τῆς καρδίας, θεολογικά. Ποτέ δέν ἔλεγε κοινοτυπίες ἢ
τά ἴδια πράγματα. Ὁμιλοῦσε ὡς παθῶν τά θεῖα καί γι' αὐτό
μαθῶν τά θεῖα.

Ἡ τελευταία Θεία Λειτουργία, πού ἐτέλεσε στόν ἅγιο Νι-
κόλαο Χαλκίδος μετά τήν ἔκπτωσί του, καί στήν ὁποία καί

ἡμεῖς τοῦ συμπαρασταθήκαμε, ὑπενθύμιζε τόν Κύριο ἀνερχόμενο στόν Γολγοθᾶ. Σιωπηλός, προσευχόμενος, ὅλος δοσμένος στόν Θεό, πονεμένος ἀλλά καί ἐν Χριστῷ ἀναπαυμένος, ἱερουργοῦσε τήν ἄχραντο ἱερουργία. Ὁμίλησε καί ἔκανε μέ ταπεινώσι ἀπολογισμό τῆς πενταετοῦς ποιμαντορίας του. Κανένα παράπονο καί καμμία κατηγορία ἤ μομφή κατά οὐδενός.

Ὅταν ἀργότερα τόν ἐπισκέφθηκα ἀσθενοῦντα σοβαρά σέ συγγενικό του σπίτι στήν Ἀθήνα, μοῦ εἶπε: «Τά πάθη μας πταίουν γιά ὅλα». Οὐδένα κατηγορήσε. Εἶναι χαρακτηριστική καί ἡ κατωτέρω ἐπιστολή του πού μᾶς ἀπηύθυνε, ἐνῶ εἶχε ἤδη ἐκθρονισθῆ, ἀλλά καί ὑπέφερε ἀπό τήν ἀνίατη ἀσθένεια:

«Ἐν Χαλκίδι τῆ 29-7-1974

Ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ πάτερ Γεώργιε,

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε,

Μέ πολλήν χαράν καί συγκίνησιν θά ἔλεγα, ἔλαβα τήν κάρτα σας ἐξ ὄρους ἀγίου, ὅπου τά σκηνώματα τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ καί τῆς Θεομήτορος Προστάτιδος μου τό περιβόλι.

Σᾶς ἔνοιωσα ὅλους πολύ κοντά μου καί νοερῶς ἰκέτευσα τόν Κύριον διά τά διασκορπισμένα ἐκ τῆς καταιγίδος τέκνα ἐν Κυρίῳ καί ἀδελφούς ὁμοψύχους. Πιστεύω ὅτι ὁ Παντοδύναμος, ὁ Ὅποιος ἀπό κάθε πικρό ἐξάγει γλυκύ, καί ἀπό τήν θλίψιν τήν γενομένην ἐσχάτως καρπόν πνευματικόν καί σωτήριον θά δωρήσῃ εἰς τήν ψυχὴν

μου καί τήν Ἐκκλησίαν Του. Σκεπτόμενος τά γεγονότα μέσα εἰς μίαν πανοραματικήν ἄποψιν καί ὄχι τήν ἐπί μέρους καί τῆς στιγμῆς, ἀλλά κάτω ἀπό τήν γωνίαν τῆς Ἱστορίας τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐν τῷ κόσμῳ, δέν εἶναι δυνατόν παρά νά εἰρηνεύω καί ὑπομένω ἀγογγύστως. Τό γεγονός αὐτό ἔγινε ἀφορμή ἵνα ἀποκαλυφθῶσιν πολλοί διαλογισμοί εὐεργετηθέντων κληρικῶν, εἰς τούς ὁποίους εἶπα ὅτι μέ μισεῖτε δωρεάν, ἐνῶ κακόν δέν σᾶς ἔκανα. Ὁ Θεός νά τούς συγχωρήσῃ ὅλους.

Στήν προσευχή σας μή μέ λησιμονεῖτε. Εἰς τούς πατέρας τοῦ Ἀρμᾶ τήν ἀγάπη μου, εἰς τόν π. Αἰμιλιανό καί τούς περὶ αὐτόν ἀδελφούς ὁμοίως τήν ἐν Κυρίῳ ἀγάπη μου.

Εὐχεσθε

Ἵμέτερος ἐν Χριστῷ

Ὁ Χαλκίδος Νικόλαος».

Εἶναι ἀξιομνημόνευτος καί ἡ πτωχεία του, ὀφειλομένη στήν ἐλεημοσύνη του. Ὅσοι ἔζησαν κοντά του, πολλά ἔχουν νά διηγηθῶν γι' αὐτήν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι φοροῦσε ἕνα μωλωμένο ζωστικό. Ἐκαμα τήν σκέψι ὅτι θά εἶχε καί καλό. Τό ἴδιο ὅμως ζωστικό φοροῦσε καί κατά τίς μεγάλες ἐορτές. Προφανῶς δέν εἶχε ἄλλο.

Ἐπρόσεχε πολύ ὁ μακαριστός Νικόλαος νά μή ἐπηρεασθῆ ἀπό τήν δόξα τοῦ κόσμου. Κάθε βράδυ προσηύχετο γονατιστός καί μετά δακρῶν στό ὑπνοδωμάτιό του δίπλα σέ μία

κάρα. Τὴν κάρα αὐτὴ ἐξήτησε ἀπὸ τὴν Ἑγουμένη, ὅταν γιὰ πρώτη φορά ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερά Μονὴ ἀγίου Νικολάου Βάθειας. Ὅταν κληρικός τοῦ περιβάλλοντός του, πού ἐπληροφορήθη ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦ ἐπισκόπου τὸ γεγονός, τὸν ἠρώτησε, γιὰ ποιὸ λόγο κάθε βράδυ κλαίει μπροστὰ στὴν κάρα ἀπήντησε: «Ἐχει πολλὴ δόξα τὸ ἀρχιερατικὸ ἀξίωμα». Προσηύχετο γιὰ νὰ τὸν φυλάξῃ ὁ Θεὸς ἄτρωτο ἀπὸ τὴν ματαιοδοξία.

Ἄς λεχθῆ καὶ αὐτό, ὅτι δέν ἔδιδε σημασία στὰ πολυτελεῖ ἄμφια. Ἦταν σέ ὅλα λιτός καὶ μέτριος.

Εἶναι γνωστὴ καὶ ἡ ἰδιαιτέρα εὐλάβειά του στὴν Παναγία ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια, ἔνεκα τῆς ὁποίας τὸν ἐχαρᾶκτηριζαν ὡς «παιδί τῆς Παναγίας».

Ἐπῆρξε ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, μοναχὸς ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἀληθὴς Ὁρθόδοξος ἐπίσκοπος. Ταπεινός, προσευχητικός, ἐλεήμων, ὑπομονετικός, πρᾶος, εἰρηνικός καὶ εἰρηνοποιός, ἀγνός, λειτουργικός, διδακτικός. Πρῶτα ποιμὴν καὶ μετὰ διοικητής. Πρωταρχικὸ του μέλημα ἦταν ἡ σωτηρία του καὶ ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν τοῦ ποιμνίου του καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Πιστεύω ὅτι οἱ εὐχές του μᾶς βοηθοῦν μέχρι σήμερα καὶ θὰ μᾶς βοηθήσουν καὶ κατὰ τὴν ἔξοδό μας ἀπὸ τὸν κόσμο.

Ἡ πρόσφατος ἀνακομιδὴ τῶν σεπτῶν λειψάνων του, πού ἔγινε μέ τὴν φροντίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσστόμου, ἔδειξε ὅτι ἡ Χάρις πού σκηνώνει στίς ψυχές τῶν ἁγίων ἀνθρώπων μένει, κατὰ τὸν θεῖο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, ἀνεκφοίτητος καὶ ἀπὸ τούς τάφους καὶ ἀπὸ τὰ λείψανά των.

Ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ μακαριστοῦ Νικολάου νομίζω ὅτι βλέπει νὰ ἐπαληθεύεται σ' Αὐτόν ὁ λόγος τοῦ σοφοῦ Σολομώντος: «Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς. Ἀρεστή γάρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ» (Σοφία Σολομώντος, δ' 13-15).

**ΠΑΠΑ-ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗΣ
(1911-2005)**

Ὁ τελευταῖος ἀπό τούς παλαιούς γεροντάδες τῆς Μονῆς μας ἐκοιμήθη εἰρηνικά ἐν Κυρίῳ τὴν 25ῃ Μαΐου 2005, Τρίτη τοῦ Τυφλοῦ, παραμονή τῆς Ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα στό Γηροκομεῖο τῆς Μονῆς μας.

Ἐν συνεχείᾳ παραθέτουμε τόν ἐπικήδειο λόγο πρὸς τόν μεταστάντα τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας Ἀρχιμ. Γεωργίου καί ἀκολούθως ὀλίγα βιογραφικά στοιχεῖα ἀπό τίς ἀναμνήσεις μας.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου

Εὐρισκόμενος στὸν κόσμο γιὰ διακονία ἐκκλησιαστική, πληροφορήθηκα τὴν κοίμησι τοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ μας ἱερομονάχου π. Νικολάου.

Εὐχαριστῶ τὸν Ἀναστάντα Κύριο, πού τοῦ ἐ χάρισε ἅγιο θάνατο, ὅπως πληροφορήθηκα ἀπὸ τούς ἀδελφούς πού μέ ἀγάπη τὸν διηκόνησαν.

Λυποῦμαι, διότι δέν θά εὐρίσκωμαι στήν ἐξόδιο ἀκολουθία του. Μέ παρηγορεῖ ὁμως τό γεγονός ὅτι ἡ κοίμησίς του συνέβη κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν ὁποία συνέπεσε καί ἡ παρουσία Σεβασμιωτάτου Ἐπισκόπου τῆς Ἐκκλησίας καί φιλαγορείτου, πού ἐτέλεσε τὴν ἐξόδιο ἀκολουθία. Αὐτά ἀποτελοῦν ἔνδειξι ὅτι ὁ π. Νικόλαος εὐαρέστησε τὸν Κύριο.

Καί τώρα «ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς του», πρέπει νά παραδειγματισθοῦμε ἀπὸ τὴν πίστι του, τὴν εὐλάβειά του, τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸν Κύριο, τὴν Ἐκκλησία καί τούς Ἁγίους, τὴν ἀγάπη του πρὸς τίς θεῖες λειτουργίες καί τίς ἱερές ἀκολουθίες, τό ἀνεπιτήδευτο τοῦ ἡθους του, τὴν παραμονή του ἐπὶ ἐβδομήντα πέντε ἔτη στό Ἅγιον Ὄρος καί τὴν ὑπομονή του. Τοῦ δόθηκε ἡ δυνατότητα νά ἐξέλθῃ στὸν κόσμο καί νά ἀναλάβῃ θέσι ἐφημεριακή, ἀλλά ποτέ δέν νικήθηκε ἀπὸ τὸν πειρασμό τῆς φυγῆς. Ἔμεινε «πιστός ἄχρι θανάτου» στίς ἱερές ὑποσχέσεις τοῦ ἁγίου ἀγγελικοῦ σχήματος καί γι' αὐτό θά λάβῃ τὸν «στέφανο τῆς ζωῆς».

Ἀγαπητέ καί σεβαστέ μας ἀδελφέ π. Νικόλαε!

Πλήρης ἡμερῶν ἀνεχώρησες γιὰ τὴν αἰώνια πατρίδα μας, τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ.

Ἐπὶ τριάντα καί πλέον χρόνια ζήσαμε μαζί.

Μαζί λατρεύσαμε τὸν Κύριο, μαζί περάσαμε κάποιους πειρασμούς, ἀλλά καί χαρές τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς.

Πρὶν ἀναχωρήσω σοῦ διάβασα συγχωρητική εὐχή. Ἀσπάσθηκα τὴν δεξιά μου καὶ ἐγὼ ἀσπασθηκα τὴν δική σου δεξιά, παρὰ τίς ἐκ ταπεινοφροσύνης ἀντιρρήσεις σου. ἤθελον νά πάρω τὴν εὐχή σου καὶ διὰ σοῦ ὄλων τῶν παλαιῶν δέκα ἕξ Πατέρων πού εὗρήκαμε στήν Μονή τῆς Μετανοίας μας τό 1974, καί τῶν ὁποίων σύ ἦσουν ὁ τελευταῖος. ἤθελα νά ἐκφράσω καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου πρὸς ὅλη τὴν σεπτή χορεία τῶν προαπελθόντων Πατέρων γιά ὅ,τι μᾶς προσέφεραν.

Τό σπουδαιότερο πού ὄλοι μᾶς ἐδιδάξατε ἦταν τό ταπεινό ἀγιορειτικό ἦθος. Δέν παριστάνετε τόν ἅγιο ἢ τόν ἄψογο, ἀλλά ἦσασταν αὐθεντικοί, γνήσιοι καὶ κατά βάθος ταπεινοί. ἤσασταν μοναχοὶ ἀγωνισταί καὶ συνεχῶς μετανοοῦντες.

Εὐχου καί Σύ, ἀγαπητέ καὶ σεβαστέ μας γέροντα, μέ ὄλους τοὺς προαπελθόντας Γρηγοριάτας Πατέρας νά συναντηθοῦμε καὶ πάλι στό οὐράνιο κοινόβιο τῆς Βασιλείας τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ «ἐνθα ἦχος καθαρὸς ἐορταζόντων».

Εὐχου νά ἀξιωθοῦμε νά ἐορτάσουμε στό αἰώνιο Πάσχα τῆς ἀνεσπέρου ἡμέρας τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ.

Εὐλογημένη παπᾶ-Νικόλαε, Χριστός Ἀνέστη! Καλή Ἀνάστασι.

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ

Γεννήθηκε στό χωριό Καπαρέλλι τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας Ἀρκαδίας στίς 10 Ἰουνίου τοῦ 1911. Ἦταν ὁ τέταρτος ἀπό τά δέκα παιδιά τῶν εὐσεβῶν γονέων του, Εὐαγγέλου καὶ Βασιλικῆς. Ὁ μικρός Κωνσταντῖνος –αὐτό ἦταν τό κατά κόσμον ὄνομά του– ἐπέδειξε ἰδιαίτερη κλίσι στά γράμματα. Τελείωσε τό σχολαρχεῖο τῆς ἐποχῆς του, στό ὁποῖο ἦταν ὁ πρῶτος μαθητής, μέ ἄριστα. Ἀπό πολύ μικρός ἐσύχναζε στήν Ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ του, τόν ἅγιο Νικόλαο. Ἐπειδή τότε σπάνια κυκλοφοροῦσαν βιβλία πνευματικοῦ περιεχομένου, ἔπαιρνε στό σπίτι του τά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας καὶ διάβαζε μέ τίς ὥρες, ἰδίως τά βράδυα, μέ τὴν λάμπα τοῦ πετρελαίου, παρὰ τίς ἔντονες ἐπιπλήξεις τοῦ πατέρα του γιά λόγους οἰκονομίας.

Μία ἡμέρα ἦλθε στά χωριά τῆς Τεγέας ἕνας ἀγιορεΐτης μοναχός, καταγόμενος ἀπό τό χωριό Βουνό τῆς Τεγέας. Ὄνομαζόταν Ἀβέρκιος καὶ κατοικοῦσε σέ κάποιο Κελλί τῶν Καρυῶν. Γνωρίσθηκε μέ τόν νεαρό Κωνσταντῖνο, τόν ὁποῖο φεύγοντας παρέλαβε μαζί του στό Ἅγιον Ὅρος, ἀφοῦ τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θά τόν βοηθήσει νά σπουδάσει στήν Ἀθωνιάδα Σχολή. Ἀντί ὅμως νά βρεθῆ στό θρανία τῆς Σχολῆς, βρέθηκε στό στασίδια μικρῆς Καρυώτικης καλύβης τιμωμένης στό ὄνομα τῶν Ἀρχαγγέλων. Ἔτσι λοιπόν τό 1929, σέ ἡλικία 18 ἐτῶν, ἄρχισε τοὺς μοναχικούς του ἀγῶνες, ἀνάμεσα στοὺς ἀδελφούς τῆς μικρῆς συνοδίας τους, διότι ἐπίστευσε ὀλοκαρδίως στοὺς λόγους τῶν γεροντάδων του, ὅτι ὁ σκοπός τοῦ

άνθρώπου είναι η σωτηρία της ψυχής του. Στην απόφασί του να αφιερωθή στον Θεό συνέβαλε και η ευχή της εύλαβους μητρός του, η οποία την ώρα που την αποχαιρετούσε του είπε, να μη λυπάται που αφήνει τον κόσμο, διότι όλα τά ἐγκόσμια είναι μάταια. Στις 9-3-1932 ἐκάφη μοναχός μικρόσχημος και ἔλαβε τό ὄνομα Ἀβέρκιος. Ὅμως ποτέ δέν ξέχασε τήν μυστική του ἐπιθυμία γιά μόρφωση και παιδεία.

Παράλληλα μέ τά μοναχικά τους καθήκοντα, τά ὁποῖα ἐπιτελοῦσαν μέ αὐστηρότητα, ἠσχολοῦντο και μέ τήν γεωργία. Ὁ Γέροντάς τους, μοναχός Ἀβέρκιος, δέν ἔκανε καμμία συγκατάβασι στήν τήρησι τῶν διατάξεων τῆς μοναχικῆς ζωῆς, πού περιελάμβαναν ἐκτός ἀπό τίς καθημερινές ἀκολουθίες, τόν προσωπικό κανόνα προσευχῆς και τήν αὐστηρή ἄσκησι. Ἰδιαίτερα τήν Μεγάλη Τεσσαρακοστή τήν περνοῦσαν μέ ἀλάδωτη νηστεία, πλὴν Σαββάτου και Κυριακῆς, ἄσχετα ἂν κάποιος ἀπό τήν συνοδιά ἦταν ἄρρωστος, καχεκτικός ἢ ἀδύναμος. Δέν χωροῦσε καμμία οἰκονομία. Γι' αὐτό και ἔλεγε στά Καλογέρια του: «Καλλίτερα νά σᾶς θάψω, παρά νά σᾶς κολάσω καταπατώντας τίς νηστείες τῆς Ἐκκλησίας μας». Στήν ἐποχή τους, τό 1935, ὄφειλε νά κάνη ὁ μοναχός κάθε εἰκοσιτετράωρο, ὡς κανόνα στό κελλί του, 300 ἐδαφιαῖες μετάνοιες και 12 κομποσχοῖνια τῶν 100 κόμπων.

Στό Κελλί τῶν Ἀρχαγγέλων ἔμεινε μέχρι τό 1940. Ἀκολουθῶς ἔζησε ἄλλα ἐπτὰ χρόνια στό Κελλί τῆς Ἁγίας Τριάδος Καρυῶν μαζί μέ τόν μοναχό Κοσμᾶ, αὐστηρό και ἐνάρετο μοναχό, καταγόμενο ἀπό τό Παλιοχώρι Κυνουρίας. Ἐν συνε-

χεία παρέμεινε ἐπί τρία χρόνια στό γρηγοριάτικο κελλί τοῦ ἁγίου Νικολάου, στούς Κομμένους τῶν Καρυῶν.

Στήν Μονή μας ἦλθε τό 1950, ἐπί ἡγουμενείας τοῦ ἀοιδίμου Γέροντος Βησσαριῶνος, ὁ ὁποῖος τόν ἔκλειρε μεγαλόσχημο μοναχό στίς 9 Μαρτίου, Τετάρτη Κυριακή τῶν Νηστειῶν τοῦ 1950, και τοῦ ἔδωσε τό ὄνομα Νικόλαος. Αὐτό τόν χαροποίησε πολύ. Τό ἔθεώρησε μεγάλη εὐλογία τοῦ Ἁγίου, ἐπειδή στό ὄνομά του ἐτιμᾶτο ἡ Ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ του και ἦταν ὁ προστάτης του ἀπό τά παιδικά του χρόνια. Τόν Γέροντά του, π. Βησσαριῶνα, εἶχε σέ μεγάλη εὐλάβεια, τόν ἐμνημόνευε σέ κάθε Θ. Λειτουργία μαζί μέ τούς γονεῖς του και τόν πρῶτο γέροντά του π. Ἀβέρκιο, και τόν ἐτίμα παντοιοτρόπως.

Ἐχειροτονήθη διάκονος στίς 22-10-1950 και τήν ἐπομένη ἡμέρα ἱερεῦς ἀπό τόν ἀοίδιμο μητροπολίτη Μιλητουπόλεως Ἱεροθεο στό Νεοσκητιώτικο κελλί τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Τούς Ἁγίους αὐτούς, πού συνεδέθησαν προσωπικά μαζί του ἀπό τήν βάπτισί του μέχρι και τήν χειροτονία του, ἠύλαβεῖτο ἰδιαιτέρως και μέ πολύ πόθο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἐτίμα μέ θεία Λειτουργία στήν μνήμη τους.

Τό 1980 παρητήθη τῆς ἱερωσύνης λόγω ἡλικίας. Ὅμως συνέχιζε νά μνημονεύη πλῆθος ὀνομάτων, μέχρις ὅτου κατέπεσε στήν κλίνη τῆς ἀσθενείας. Ὡς λειτουργός μνημόνευε πολλή ὥρα ζῶντες και κεκοιμημένους, και ἐνίοτε ἐπανελάμβανε δύο και τρεῖς φορές τίς εὐχές τῆς θείας λειτουργίας, γιά νά τίς ἐντυπῶνῃ στόν νοῦ και τήν καρδιά του.

Ἀγαποῦσε πολύ τίς Ἀκολουθίες μέχρι τήν τελευταία ἡμέρα τοῦ ἐπιγείου βίου του. Ἐάν τόν ἔπαιρνε ὁ ὕπνος στήν ἐκκλησία, μόλις ἐπέστρεφε στό κελλί του, διάβαζε τήν ἀκολουθία πού ἔχασε, ἀπό τό σημεῖο πού ἀποκοιμήθηκε καί μετά. Πρῖν ἀναχωρήσουμε γιά τό κελλί μας τό βράδυ, τόν χαιρετούσαμε, καί αὐτός μᾶς φώναζε δυνατά: «Αὔριο νά μέ κτυπήσης... τ' ἀκοῦς;» Καί ἐννοοῦσε νά τοῦ κτυπήσουμε τήν πόρτα, γιά νά κατέβη στήν Ἀκολουθία. Ἀλλά δυστυχῶς δέν τόν βρῖσκαμε μέσα. Σπανίως καθυστεροῦσε. Μᾶλλον μέ τήν σπουδή του αὐτή γιά τίς Ἀκολουθίες ἐδίδασκε ὅλους ἐμᾶς τοὺς νεωτέρους. Συχνά ἔλεγε: «Μοναχός πού δέν πηγαίνει ἀνελλιπῶς στίς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας, δέν ἔμπορεῖ νά μείνη στό Ἅγιον Ὄρος».

Τό κελλί του εὑρίσκετο πλησίον τοῦ παρεκκλησίου τῶν Ἀρχαγγέλων, μέ τοὺς ὁποίους συνεδέθη μέ ἄρρηκτα δεσμά ἀγάπης, ἀφοσιώσεως καί εὐλαβείας μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς. Τίς βραδυνές ὥρες, ἐδιάβαζε πάντοτε τό Ἀπόδειπνο μόνος του μέσα στό Παρεκκλήσιο. Μερικές φορές καλοῦσε καί τόν γείτονα Ἀδελφό. Στό τέλος τῆς ἀκολουθίας προσκυνοῦσε μέ εὐλάβεια ὅλες τίς εἰκόνες, ὄχι μόνο τοῦ τέμπλου, ἀλλά κι αὐτές πού εἶχε κρεμάσει γύρω-γύρω στοὺς τοίχους τοῦ Παρεκκλησίου. Τό βράδυ ἐκοιμᾶτο πολύ λίγες ὥρες.

Εἶχε ἀκόμη μεγάλη εὐλάβεια στήν Παναγία, τήν ὁποία θερμοπαρακαλοῦσε «νά τόν βάλῃ στό εὐλογημένο της μυαλό».

Ὅταν ἐπρόκειτο νά ταξιδεύσῃ στόν κόσμο, ἄρχιζε τήν ἀκολουθία του στό κελλί του ἢ στό παρεκκλήσι τῶν Ἀρχαγγέλων ἀπό τίς 12 τά μεσάνυχτα. Παρέμενε ὄρθιος ἢ γονατιστός, κρατώντας ἕνα κερί στό χέρι. Στίς προτροπές τῶν ἀδελφῶν νά ἀναπαυθῇ, ἀπαντοῦσε: «εἶμαι καλόγερος καί δέν μπορῶ νά ἀφήσω τήν τάξι μου».

Δέν δέχθηκε ποτέ κανέναν ἀπό τοὺς νεωτέρους Πατέρες νά τοῦ πλύνουν τά ροῦχα, παρότι πολλές φορές τόν παρεκάλεσαν καί οἱ ἀδελφοί γηροκόμοι καί οἱ γείτονές του. Ἀπό τό βράδυ τά ἔβαζε μέσα στό κρύο νερό μέ μπόλικη σκόνη καί τήν ἄλλη ἡμέρα τά ἔπλενε καί τά κρεμοῦσε στό μπαλκόνι του. Μᾶς ἔλεγε: «Γι' αὐτό ἔγινα καλόγερος, γιά νά αὐτοῦπηρετοῦμαι, ὅσο ἀντέχω. Ὁ καλόγερος δέν ἔχει ὑποτακτικούς, παρά μόνο τόν Χριστό, τήν Παναγία καί τοὺς Ἁγίους».

Πολλές φορές τοῦ λέγαμε: «παπᾶ-Νικόλα θά ἀρρωστήσης, πρόσεχε τόν ἑαυτό σου». Καί ἐκεῖνος μᾶς ἀπαντοῦσε: «Σῶμα πού νηστεύει, παρθενεύει, ἀσθενεῖ καί δοξολογεῖ τόν Θεό, οὐδέποτε ὁ Θεός τό ἐγκαταλείπει». Ὑπέμενε τό κρύο καί τόν παγετό. Ἀπό τό παράθυρο τοῦ κελλιοῦ του, τό ὁποῖο ἔβλεπε ὁ ἥλιος μόνο τό ἀπόγευμα, ἔμπαινε κατά τοὺς χειμερινούς μῆνες πολλή ὑγρασία καί τσουχτερό βορεινό κρύο. Ὅμως ὁ παπᾶ-Νικόλαος, καθισμένος στήν καρέκλα του μπροστά στό συνήθως ἀνοιχτό παράθυρο καί ντυμένος μέ βαρεία χοντρόρουχα, διάβαζε μέ τίς ὥρες τίς ἀτέλειωτες ἀκολουθίες του.

Ὅπως μᾶς διεβεβαίωσε ὁ σεβαστός μας Γέροντας, οὐδέποτε ἐζήτησε ροῦχα ἢ παπούτσια ἀπό τόν ἀδελφό, τόν ὑπεύθυ-

νο για τήν ἱματιοθήκη. Πάντοτε μᾶς ἔλεγε: «Ἔχω ἀπ' ὅλα. Ἄς λυώσω πρῶτα αὐτά καί μετά βλέπουμε». Διατηροῦσε ὅλα τά ροῦχα του. Ἄν εἶχαν κουρελιασθῆ τά ἔραβε μόνος του καί τά φοροῦσε. Ὅμως στήν ἐκκλησία κατέβαινε μέ τό καθαρὸ του ζωστικό, τό σιδερωμένο ράσο καί πάντοτε καθαρὸς.

Οὐδέποτε ἐπῆγε στήν ἐκκλησία νά κοινωνήσῃ, χωρίς πρῶτα νά ἔχῃ διαβάσῃ τήν θεία Μετάληψι. Τήν θεία Εὐχαριστία τήν ἐδιάβαζε πάντα μόνος του μέσα στό ἐκκλησάκι τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου μέ πολλή προσοχή καί ἀφοσίωσι. Ἐάν τοῦ ἔφευγε ὁ νοῦς, ἐπέστρεφε πάλι πιό πίσω καί ἐπανελάμβανε δυνατά τήν φράσι, γιά νά τήν βάλῃ μέσα στό μυαλό του. Ὅταν τελείωνε καί τήν τελευταία εὐχή καί τήν ἐπεσφράγιζε μέ τό: «Δί' εὐχῶν...», δέν κρατιόταν ἀπό τήν ὑπερβολική του εὐγνωμοσύνη καί εὐχαριστία πρὸς τόν Κύριο καί φιλοῦσε μέ κρότο τήν χάρτινη εἰκόνα Του, τήν ὁποία εἶχε κολλήσει μέ αὐτοκόλλητη ταινία μέσα στό βιβλίο. Κατόπιν ἀσπαζόταν πανηγυρικά τό βιβλίο καί ἐξωτερικά καί ἔφευγε σιωπηλὸς καί σκυφτός. Ὅταν ἐπρόκειτο νά κοινωνήσῃ στό παρεκκλησάκι του, τῶν Ἀρχαγγέλων, στρεφόταν πρὸς τό μέρος τῶν ἄλλων Πατέρων πού ἐστέκοντο καί, ἀφοῦ τοὺς ἔβαζε προσκυνητὴ μετάνοια, ἔλεγε: «Εὐλογεῖτε, ἅγιοι Πατέρες». Μετά ἔμπαινε μέσα νά κοινωνήσῃ. Φοροῦσε πρῶτα τό ἐπιτραχήλι του, ἔλεγε δυνατά τίς εὐχές πρὸ τῆς θείας Μεταλήψεως καί ἀφοῦ κοινωνοῦσε ἔβγαινε ἔξω, γιά νά ἀφοσιωθῆ στήν ἀνάγνωσι τῆς θείας Εὐχαριστίας.

Μετά ἀπό κάθε Λειτουργία στό παρεκκλήσι του, συνήθως τήν Δευτέρα πρὸς τιμὴν τῶν Ἀρχαγγέλων, εἶχε ἔξω ἀπό τό

ἐκκλησάκι στό τραπέζι τὰ κεράσματά του, κουλούρια, γλυκά, ἐνίοτε καί ποτά γιά τοὺς πατέρες πού διακόνησαν.

Κάποια φορὰ, τήν ὥρα τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος, ὁ παπᾶ-Νικόλαος ἐκάθητο σιωπηλὸς στό στασίδι του στό παρεκκλήσι τῶν Ἀρχαγγέλων. Ξαφνικά, καί ἐνῶ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἀποστόλου ἐσυνεχίζετο, σηκώνεται καί τρέχει μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ τοῦ τέμπλου. Στέκεται σέ στάσι ἰκεσίας, σηκώνει τὰ χέρια του ψηλά καί μέ τόνο παρακλητικό λέγει δυνατά, ἀπευθυνόμενος στόν Χριστό: «Ἐξῆντα πέντε χρόνια στό Ἅγιον Ὅρος (συνέβη τό 1994) καί τίποτε δέν ἔκανα. Θεομά σέ καθικετεύω, λυπήσου με, Κύριε...». Ἀφοῦ προσκύνησε μέ βαθειά μετάνοια τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, ἐπέστρεψε πάλι στήν θέσι του.

Ὅταν τόν ἐρωτούσαμε: «Θά σωθοῦμε, παπᾶ Νικόλα;», ἐκεῖνος μᾶς ἀπαντοῦσε: «Ἐγώ εἶμαι ἄξιος τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἀμάρτησα ποικιλοτρόπως, ἔκανα ὅμως τήν πρέπουσα μετάνοια; Ἄν σωθῶ, θά σωθῶ ἐλέω Θεοῦ, πρεσβεΐαις τῆς Ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς πνευματικῆς μας Μητρός, τῶν ἁγίων Προστατῶν τῆς Μονῆς μας, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ὁσίου Γρηγορίου, τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, τῶν ἁγίων Ἀρχαγγέλων καί πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν. Δέν φαντάζομαι νά μ' ἀφήσουν οἱ Ἀρχάγγελοι, τοὺς ὁποίους ὑπηρετῶ ἐδῶ καί 65 χρόνια! Ὅτι θέλουν ἄς κάνουν... Ἔκανα ὅ,τι μποροῦσα. Πρὶν ἀπό μένα ὑπηρετοῦσε τοὺς Ἀρχαγγέλους ὁ Γέρο-Γρηγοράκης, ὁ ὁποῖος ἐκοιμήθη ἀνήμερα τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων...».

Άλλη φορά τόν έρωτήσαμε: «Παπᾶ-Νικόλα, φοβάσαι τόν θάνατο;» καί αὐτός ἀπήντησε: «Ναί, τόν φοβάμαι, διότι δέν ξέρω κατά πόσον μετενόησα καί πῶς θά μέ δεχθῆ ὁ Θεός. Ἐγώ σ' αὐτή τήν ἡλικία ἔχω λογιμούς ἀπελπισίας (σ.σ. πού ὀφείλοντο στήν ἀγωνία του γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ἐν τούτοις ὅταν ἔφθασε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, ἔφυγε ἀπό τήν ζωή μέ ἀπόλυτη εἰρήνη). Πάντως εὐχαριστῶ τόν Θεό καί τήν πνευματική μας Μητέρα, διότι μέ κράτησαν στό Ἅγιον Ὅρος».

Ἐχοντας βαθειά πίστι στήν Χάρι τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος, παρακαλοῦσε νεοφώτιστο ἀδελφό, πού ἐβαπτίσθη στήν Μονή μας, νά εὐχηθῆ γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ἄλλοτε πάλι παρότρυνε ἐπίμονα κάποιον ἀδελφό τῆς Μονῆς, πού δέν ἦταν Μεγαλόσχημος, νά ζητήσῃ νά λάβῃ τό Μέγα καί ἀγγελικό Σχήμα, τό δεύτερο βάπτισμα κατά τούς ἀγίους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες του.

Δέν εἶχε τίποτε πλαστό καί ὑποκριτικό στήν συμπεριφορά καί στά λόγια του. Ὅλα προήρχοντο πηγαῖα ἀπό τήν ἀπλοϊκή του καρδιά. Δέν εἶχε ἴχνος ἀπό τήν λεγομένη κοσμική εὐγένεια. Στά τριάντα χρόνια πού ζήσαμε μαζί, ἐλάχιστες φορές τόν εἶδαμε νά γελάσῃ καί νά φανοῦν τά δόντια του. Γι' αὐτό τά λόγια του εἶχαν μία μοναδική καί ἐξέχουσα ἀξία, διότι ἦσαν ὅλα ἀληθινά.

Ἐγχειρίσθη καί στά δύο μάτια του γιά καταρράκτη. Παρά ταῦτα ὅμως εἶχε ὅλη τήν ἐλπίδα του γιά τήν ὑγεία τῶν ματιῶν του –τόσο ἀπαραίτητα γιά τήν ἀνάγνωσι τῶν ἀκολουθιῶν του– στήν ἀγία Παρασκευή. Κάποτε τόν ρωτήσαμε:

«Τί σοῦ εἶπαν οἱ γιατροί γιά τήν πάθησι τῶν ματιῶν σου;». Αὐτός ἀπήντησε: «Διεπίστωσα ὅτι ἡ ἀγία Παρασκευή ἔχει κάνει τό θαῦμα της μέ τίς προσευχές καί παρακλήσεις πού διάβαζα κάθε ἡμέρα στό ἐκκλησάκι τῶν Ἀρχαγγέλων. Ἡ ὄρασις τῶν ματιῶν μου ἔχει βελτιωθῆ κατά 30%. Πῶς ἔγινε αὐτό; Τό πρᾶγμα θέλει συνεργασία καί μυστικότητα μέ τόν Ἅγιο πού ἀγαπᾶς. Καταλάβετε;»

Κάποια χρονιά, ἴσως τό 1980, μπήκε κάποιος κλέφτης στό παρεκκλήσιο τῶν Ἀρχαγγέλων καί ἔκλεψε μία παλιά εἰκόνα, στήν ὁποία εἰκονιζόταν ὁ Ἅγιος Νικόλαος, ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Ἀνδρέας καί ἡ θήκη μέ τό λείψανο τοῦ ἀγίου Σπυριδῶνος. Ὁ π. Νικόλαος, ὅταν ἀντιλήφθηκε ὅτι χάθηκε ἡ εἰκόνα, ἀναστατώθηκε. Ἔπεσε γονατιστός στόν Ἅγιο Μηνᾶ. Ὑψωσε τά χέρια του σέ ἐναγώνια ἰκεσία καί τόν θεοπροσκάλουσε νά ἐπιστρέψῃ πίσω τήν εἰκόνα. Σέ πολύ σύντομο χρονικό διάστημα ἡ εἰκόνα βρέθηκε. Τήν βρῆκε ὁ γέρο-Ζαχαρίας κάτω ἀπό μία πέτρα, πάνω στήν ὁποία εἶχε καθήσει γιά νά ξεκουρασθῆ. Ἡ πέτρα μετακινήθηκε καί φάνηκε ἡ εἰκόνα. Ποιός ξέρει μέ ποιό τρόπο ὁ ἅγιος Μηνᾶς ἀνάγκασε τόν κλέφτη νά ἐγκαταλείψῃ τήν εἰκόνα καί νά φύγῃ φοβισμένος ἀπό τήν Μονή.

Ἀπό τό 1950 δέν ἄλλαξε Κελλί. Ἡμέρα καί νύκτα τόν εὐρισκες σχεδόν πάντοτε στό διπλανό ἐκκλησάκι τῶν Ἀρχαγγέλων νά τό σκουπίζει, νά ἀνάπτῃ τά καντήλια καί νά διαβάξῃ τίς Ἀκολουθίες του. Κάθε Δευτέρα θά ἔπρεπε νά ἔλθῃ ἱερεὺς νά λειτουργήσῃ, τόν ὁποῖο ἀπό μέρες παρακαλοῦσε

νά ἔλθῃ. Ὅλα του τά ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρωνόταν στήν
θεία Λειτουργία, πού θά ἐτελείτο στό παρεκκλήσι του.

Τό 1985 βγήκε στήν Θεσσαλονίκη γιά ἰατρικές ἐξετάσεις.
Ὁ παπᾶ-Νικόλαος ἀπό τό βράδυ παρέμεινε ἄγρυπνος στούς
Ἀρχαγγέλους διαβάζοντας τήν Παράκλησί τους, τούς Χαι-
ρετισμούς τους, τήν Παράκλησι τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, τῆς Ἁγίας
Παρασκευῆς, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ ἁγίου Ἀρτεμί-
ου, τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καί τῶν ἁγίων Νεομαρτύρων τῆς
Λέσβου Ραφαήλ, Νικολάου καί Εἰρήνης. Τούς παρακαλοῦσε
μέ μετάνοιες, ὑψώνοντας τά χέρια του σέ θερμή ἰκεσία μπρο-
στά στίς εἰκόνες τους, νά τόν βοηθήσουν στό ταξίδι του,
καί ἄς γίνη ὅ,τι ἀποφασίσει ὁ Θεός γιά τήν υἰεΐα του. Ἀπο-
φασίσθηκε νά κάνῃ ἐγχειρίσι στόν προστάτη. Τότε καί οἱ
ἅγιοι Ἀρχάγγελοι τοῦ συμπαρεστάθησαν σάν γνήσιοι φίλοι
καί σύντροφοί του, διότι κι αὐτός ἡμέρα καί νύκτα τούς
ἰκέτευε στό Παρεκκλησάκι τους. Καθώς τόν ἐπήγαιναν στό
χειρουργεῖο, μία εὐλαβῆς γυναῖκα, πού στεκόταν στόν διά-
δρομο, ἐξεπλάγη ὅταν εἶδε δύο λευκοφόρους λαμπρούς νεα-
νίς νά συντροφεύουν τόν παπᾶ-Νικόλαο. Ἐπλησίασε τούς
νοσοκόμους καί τούς ἐξιστοροῦσε γιά τήν ἐμφάνεια τῶν
δύο μεγάλων ἐπισκεπτῶν, χωρίς νά ξέρη ποιόν μεταφέρουν
στό χειρουργεῖο. Ἐπόμενο ἦταν, ὅτι ἡ ἐγχειρήσις μέ τήν ἐ-
πιστάσια τέτοιων βοηθῶν θά πήγαινε πολύ καλά. Ἔτσι ὁ
παπᾶ-Νικόλαος ἐπέστρεψε μετά ἀπό λίγες ἡμέρες στό Μονα-
στήρι μας. Στήν προσπάθειά του νά μᾶς ἐξιστορήσῃ τήν
προστασία τῶν Ἀρχαγγέλων, ἀναλυόταν σέ δάκρυα καί στε-

ναγμούς εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης πρὸς τούς ἐκλαμ-
προτάτους φίλους του.

Παράδειγμα γιά ὅλους μας ἦταν ἡ εὐλάβειά του πρὸς
τόν Γέροντά του, τόν π. Βησσαρίωνα. Ὅσάκις ταξίδευε ἀπό
τήν Μονή πρὸς τόν κόσμο, ἀσπαζόταν τήν φωτογραφία του,
πού εὐρίσκετο στό ἐπιτροπικό τῆς Μονῆς μας στήν Θεσσα-
λονίκη, τόσο κατά τήν ἔξοδο του ὅσο καί κατά τήν ἐπιστρο-
φή του, καί ἐπεκαλεῖτο τήν εὐχή του.

Παραμονές τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τοῦ 2005 ὑπέ-
στη κάταγμα στό ὀστό τοῦ μηροῦ. Κατέπεσε πλέον στό κρεβ-
βάτι. Ὁ πόθος του ὅμως γιά τίς ἀκολουθίες δέν σταμάτησε.
Μέχρι τήν τελευταία νύκτα τῆς ἐπιγείου ζωῆς του παρακα-
λοῦσε τόν διακονητή τοῦ γηροκομείου νά τόν ξυπνήσῃ γιά
τήν ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου. Συγχρόνως ἐπιχειροῦσε κάθε
λίγο νά σηκωθῇ, χωρίς ἀποτέλεσμα βέβαια, γιά νά πάῃ στήν
Ἐκκλησία.

Τό διάστημα αὐτό ἦτο πολύ εἰρηνικός καί πλήρης μετανοί-
ας. Ἔλεγε συχνά: «Νά πῆτε στόν Γέροντα νά στείλῃ ἐδῶ ὅ-
λους τούς Πατέρες νά τούς ζητήσω συγγνώμη καί νά τούς
συγχωρήσω κι ἐγώ. Νά ἔλθῃ καί ὁ ἴδιος νά ἐξομολογηθῶ καί
νά μοῦ διαβάσῃ συγχωρητική εὐχή. Ὅσους μοῦ ἔφταιξαν
τούς συγχωρῶ ὅλους, διότι ὅποιος δέν συγχωρεῖ, δέν εἶναι
ἄξιός νά λέγῃ τό “Πάτερ ἡμῶν...”».

Ὁ Γέροντας ἀναχωρώντας γιά ἐκκλησιαστική διακονία
πέρασε ἀπό τό Γηροκομεῖο, γιά νά χαιρετήσῃ τόν παπᾶ-Νι-
κόλαο καί νά τοῦ διαβάσῃ τήν συγχωρητική εὐχή, προβλέ-
ποντας ὅτι ἴσως δέν θά τόν εὕρισκε ζῶντα κατά τήν ἐπιστρο-

φή του. Τοῦ ἀσπᾶσθηκε τό χέρι, παρὰ τήν ἀντίδρασί του, ζητώντας διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ νά εὐχαριστήσῃ ἐν τῷ προσώπῳ του ὄλους τούς παλαιούς Πατέρες τῆς Μονῆς, ἔσχατος τῶν ὁποίων ἦταν ὁ παπᾶ-Νικόλαος, γιά τήν ἀγάπη μέ τήν ὁποία ἐδέχθησαν τούς νέους ἀδελφούς μέσα στούς κόλπους τῆς γρηγοριατικῆς ἀδελφότητος, ἀλλά καί νά ζητήσῃ τίς εὐχές του γιά νά ἀξιωθοῦμε καί ἐμεῖς οἱ ἀπολειφθέντες τοῦ ποθητοῦ ἐν Κυρίῳ τέλους τῆς ἐδῶ παροικίας μας. Ἀκολούθως τοῦ εἶπε: «Πάτερ Νικόλαε, νά προσεύχεσαι γιά μένα». Καί ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: «Ἐγώ εἶμαι πολύ ἀμαρτωλός, Γέροντα».

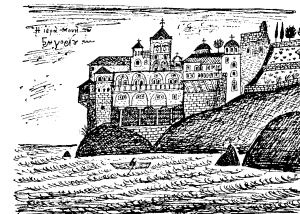
Ἡ τελευταία νύχτα του, παρὰ τήν μεγάλη ἐπιβάρυνσι τῆς υἰείας του, ἦταν ὀσιακή. Οἱ ἀδελφοί ἀπήγγελλαν τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας καί αὐτός ἀπαντοῦσε μέ τό «Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε» καί τό «Ἀλληλουῖα». Τοῦ ἔψαλλαν ἀκόμη καί ἀπολυτίκια διαφόρων Ἁγίων καί μάλιστα τῶν Ἀρχαγγέλων καί τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, πού ἰδιαίτερα ἀγαποῦσε. Εἶχε μεγάλη χαρά καί ἔκανε συνεχῶς τόν σταυρό του. Συχνά ὕψωνε τά χέρια του πρὸς τόν οὐρανό καί εὐχαριστοῦσε τόν Δεσπότη Χριστό καί τήν Βασίλισσα τοῦ Ὁρους, Κυρία Θεοτόκο, διότι τόν ἐκράτησαν στό Ἅγιο Ὅρος, τόν ἐβοήθησαν παντοιοτρόπως καί τώρα τόν ἀξιῶνουν νά ἀφήσῃ τό κουρασμένο σῶμα του στήν ἀγιορειτική ἀγκαλιά.

Ἀγάπησε καί ἀγαπήθηκε ἀπό τούς πατέρες τῆς νέας ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἐπήνδρωσε τό Μοναστήρι μας τό 1974 μέ προεξάρχοντα τόν σημερινό Γέροντά μας, Ἀρχιμανδρίτη π. Γεώργιο.

Εἶχε εἰρηνικό θάνατο, πού συνέβη στίς 25 Μαΐου, παραμονή τῆς Ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, ἡμέρα Τρίτη καί ὥρα 11 τό πρωί. Ἐτάφη τήν ἐπομένη, μετά τήν ἀναστάσιμη ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, μέ ἀναστάσιμη κηδεία, πού τελέσθηκε ἀπό τόν Ἐπίσκοπο κ. Χριστόφορο, βοηθό τοῦ Μητροπολίτου Καναδά, κ. Σωτηρίου. Ὁ Θεοφιλέστατος εὐρέθη στήν Μονή μας κατά νεῦσιν Θεοῦ, χωρίς τοῦτο νά ἔχη καθορισθῆ ἐκ τῶν προτέρων. Τότε ἐπαλήθευσε καί ἡ πρόρρησις τοῦ μακαριστοῦ πατρός Νικολάου: «Θά πεθάνω καί θά τό γλεντήσετε». Καί πράγματι σύμφωνα μέ τήν μαρτυρία τῶν παρόντων ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῆς κηδείας εἶχε τόν χαρακτήρα ἀναστάσιμης καί πανηγυρικῆς ἐορτῆς.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἀξιομακάριστε καί ἀείμνηστε ἀδελφέ ἡμῶν, πάτερ Νικόλαε!

Δ.Μ.Γ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου Β΄.....	5
Σεβ. Μητροπολίτου Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ.κ. Εἰρηναίου Ἡ κἀρα τοῦ Τιμίου Προδρόμου «Ὡς ὀψώνιον ἔφέρετο».....	11
Λόγοι ἀγίου Νικολάου Βελμύροβιτς Ἐπισκόπου Ζίτσης Α΄. Κατοικήσαι τόν Χριστόν διά τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.....	20
Β΄. Περί τοῦ ἀγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου	23
Ἐόρτια μηνύματα Οἱ μάγοι μᾶς ὀδηγοῦν στήν προσκύνησι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.....	27
Φοβερόν καί παράδοξον μυστήριον.....	33
Ἀγίου Συμεών Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ἐπιστολή πρὸς Λαυριώτας μοναχοῦς.....	40
Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἡ Εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.....	64
Θαυμαστή θεραπεία ἀσθενοῦς ἐν Λονδίῳ.....	94
Μνήμη Μητροπολίτου Χαλκίδος Νικολάου.....	99
Παπᾶ-Νικόλαος Γρηγοριάτης	108